

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ERKEKLER HENTBOL SÜPER LİĞİ OYUNCULARININ
SPORA KATILIM MOTİVASYONLARI ve HEDEF
YÖNELİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Murat ÇAYCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SPOR YÖNETİCİLİĞİ ANABİLİM DALI

Danışman

Prof. Dr. İ.Bülent FİŞEKÇİOĞLU

KONYA-2019

ONAY SAYFASI

S. Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Murat ÇAYCI tarafından savunulan bu çalışma, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

JÜRİ BAŞKANI : Doç. Dr. Turhan TOROS

Mersin Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Antrenörlük Eğitimi Bölümü

İmza

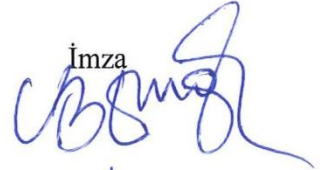

DANIŞMAN : Prof. Dr. İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Spor Yöneticiliği A.B.D.

İmza

ÜYE : Prof. Dr. H. Salim ÇAĞLAYAN

Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Spor Yöneticiliği A.B.D.

İmza

ONAY:

Bu tez, Selçuk Üniversitesi Lisansüstü Eğitimi-Öğretimi Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür ve Enstitü Yönetim Kurulu tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde benden vaktini ve yardımını esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU'na,

Eğitim hayatım boyunca bana güvenen ve desteğini her zaman hissettiğim kıymetli hocalarım Prof. Dr. Hakan Salim ÇAĞLAYAN'a, Prof. Dr. Erkan Faruk ŞİRİN'e ve Öğr. Gör. Namık KUL'a,

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde büyük katkısı olan eski takım arkadaşım ve eski milli hentbolcu değerli dostum Şevket Altuğ TAŞDEMİR'e,

Değerli vaktini ve enerjisini benimle paylaşan kardeşim olarak gördüğüm Alper ÖZKAN'a,

Uyguladığımız anketlerde bana yardımcı olan tüm süper lig erkek hentbol takımlarının antrenör ve sporcularına,

Benim her zaman en büyük destekçim ve dayanağım olan sevgili eşim Fatma Nur ÇAYCI'ya,

Varlıkları ile her an mutlu olduğum babam Ahmet ÇAYCI, annem Emine ÇAYCI ve kardeşim Emre ÇAYCI'ya en içten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

SİMGELER VE KISALTMALAR	v
ÇİZELGELER	vi
ÖZET	ix
SUMMARY	x
1. GİRİŞ	1
1.1.Hentbolun Dünyadaki Tarihsel Gelişim Süreci	5
1.2. Hentbolun Türkiye’deki Tarihsel Gelişim Süreci	6
1.3.Türkiye Hentbol Liglerinin Kurulması ve Mevcut Durum	8
1.4. Spora Katılım	8
1.4.1. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Rol Oynayan Etmenler	10
1.5. Çocuğun Spora Katılım Nedenleri	23
1.5.1. Hareket İhtiyacı ve Rekabet	24
1.5.2. Kendini Gerçekleştirme	25
1.5.3. Sosyal İhtiyaçlar	25
1.5.4. Psikolojik Beklentiler	26
1.5.5. Zihinsel Beklentiler	27
1.5.6. Sağlık Beklentisi	28
1.5.7. Serbest Zaman Değerlendirme Beklentileri	30
1.6. Başarı Gütülenmesinde Hedef Yönelimi Yaklaşımı - Görev ve Ego Yönelimli Hedefler	31
1.6.1. Başarı Hedef Yaklaşımı	32
1.6.2. Yaklaşımın Değerlendirilmesi	39
1.7. Gütüsel (Motivasyonel) İklim Yaklaşımı - Ustalık ve Performans İklimi	40
1.7.1. Yaklaşımın Değerlendirilmesi	46
1.8. Sporda Hedef Belirleme	47

1.8.1. Sporda Görev Yönelimli ve Ego Yönelimli Hedefler	52
1.8.2. Yaklaşımın Değerlendirilmesi	54
2. GEREÇ ve YÖNTEM	55
2.1. Evren ve Örneklem	55
2.2. Kullanılan Veri Toplama Araçları	56
2.2.1. Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	56
2.2.2 Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği	56
2.2.3. Kişisel Bilgi Formu	57
2.3. Verilerin Toplanması	57
2.4. Verilerin Analizi	57
3. BULGULAR	59
4. TARTIŞMA	84
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	95
6. KAYNAKLAR	102
7. EKLER	110
EK A: Etik Kurul Kararı	110
EK B: Kişisel Bilgi Formu	111
EK C: Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	112
EK D: Sporda Görev Ve Ego Yönelimi Ölçeği	113
8. ÖZGEÇMİŞ	114

SİMGELER ve KISALTMALAR

IHF	:International Handball Federation
THF	:Türkiye Hentbol Federasyonu
SAGİÖ	:Sporda Algılanan Gündüsel İklim Ölçeği
ATV	:Aktif Televizyon
SPSS	:Statistical Package for Social Sciences
M 18	:18 Yaş Erkek Milli Takım
M 20	:20 Yaş Erkek Milli Takım

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1 Spora Katılım Güdüsü Ölçeği ve Görev Yönelimi Ölçeği Boyutlarına Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi Sonuçları.....	58
Çizelge 3.1 Araştırma grubuna ait değişkenler	59
Çizelge 3.2 Spora katılım güdüsü ölçeği alt boyut puan ortalamalarına ait n, ortalama ve standart sapma değerleri	61
Çizelge 3.3 Yaş Değişkenine Göre Spora Katılım Güdüsü Ölçeği ¹ Alt Boyutlarının Karşılaştırılmasını Gösteren Kruskall Wallis Testi Sonuçları	61 – 62
Çizelge 3.4 Millilik durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	63
Çizelge 3.5 Ailede sporla uğraşan olup olmaması değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	64
Çizelge 3.6 Anne eğitim durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	65
Çizelge 3.7 Baba eğitim durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	66
Çizelge 3.8 Annenin mesleği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	67
Çizelge 3.9 Babanın mesleği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	68
Çizelge 3.10 Branşın tanınması değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	69
Çizelge 3.11 Tesis yeterliliği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	70

Çizelge 3.12 Sporcuya çevreden gösterilen ilgi yeterliliği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.....	70 - 71
Çizelge 3.13 Branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.....	71 – 72
Çizelge 3.14 Branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	73
Çizelge 3.15 Branşa başlamasındaki etken değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.....	74
Çizelge 3.16 Ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait n, ortalama ve standart sapma değerleri	75
Çizelge 3.17 Yaş değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	75
Çizelge 3.18 Millilik durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	76
Çizelge 3.19 Ailede sporla uğraşan olup olmaması değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.....	76
Çizelge 3.20 Anne eğitim durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	77
Çizelge 3.21 Baba eğitim durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	77
Çizelge 3.22 Anne mesleği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	78

Çizelge 3.23 Baba mesleği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları	78
Çizelge 3.24 Branşın tanınması değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	79
Çizelge 3.25 Tesis yeterliliği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	79
Çizelge 3.26 Sporcunun çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları	80
Çizelge 3.27 Branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları..	80
Çizelge 3.28 Branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.....	81
Çizelge 3.29 Branşa başlamasındaki etken değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları..	81
Çizelge 3.30 Ego ve görev yönelimi ölçeği ile spora katılım güdüsü ölçeği arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman testi	82

ÖZET

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Erkekler Hentbol Süper Ligi Oyuncularının Spora Katılım Motivasyonları ve Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişki

Murat ÇAYCI

Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ / KONYA-2019

Birçok faktör çocuk ve gençlerin spora katılımını motive etmektedir. Sporcular üzerinde yapılan katılım güdülenmesi çalışmaları, birçok genel neden ortaya koymaktadır. Buna göre sporcular spora katılırken yarışmak, sağlıklı olmak, arkadaşlık, takımın bir parçası olmak, becerilerini geliştirmek ve eğlence gibi nedenlerden etkilenmektedirler. Bu gibi nedenlerin sporcuların hedef belirleme olgularına etkisi dikkat çeken bir konu olarak görülmektedir.

Araştırmada 1983 yılında Gill, Gross ve Huddleston tarafından geliştirilen ve Çelebi (1993) tarafından Türkçeye çevrilmiş, 9-17 yaş grubu Türk öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından yapılan “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada ayrıca hedef yönelimlerinin belirlenmesinde görev ve ego yönelimi boyutlarında bireysel farkları ortaya çıkarmak için kullanılan, Duda ve Nicholls (1992) tarafından geliştirilen, Türk sporcuları için uyarlanması Toros (2004) tarafından yapılan “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği” de kullanılmıştır.

Bu araştırmaya 172 erkek sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada SPSS 20.0 istatistik programı kullanılmış olup anlamlılık derecesi 0,05 olarak alınmıştır ($p<0,05$).

Yapılan araştırma kapsamındaki hentbolcuların beceri gelişimi, yarışma ve başarı/statü alt boyutlarının branşa katılım nedenleri arasında en yüksek motivasyon kaynakları olduğu görülmüştür.

Araştırma sonuçlarında ego yöneliminin ortalamanın altında, görev yöneliminin ise ortalamanın üzerinde sonuçlar verdiği tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmanın sonucunda görev yönelimi alt boyutu ile beceri geliştirme, yarışma, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmezken; görev yönelimi alt boyutu ile arkadaş ve fiziksel uygunluk/enerji harcama katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve negatif ilişki ortaya konmuştur.

Bunun yanı sıra ego yönelimi alt boyutu ile beceri gelişimi, arkadaş, yarışma, fiziksel uygunluk/enerji harcama, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Bu araştırmayla hem literatüre önemli bir katkı sağlamak hem de gerek hentbol kulüp yöneticileri gerekse her yaş ve kategoride takım çalıştıracak olan hentbol antrenörlerine önemli bir kaynak oluşturmak hedeflenmektedir.

Anahtar Sözcükler: Hedef Yönelimi, Motivasyon, Spora Katılım

SUMMARY

REPUBLIC of TURKEY

SELÇUK UNIVERSITY HEALTH SCIENCES INSTITUTE

The Relationship Between Participation Motivation of Sport To The Goal Orientation Of Handball Süper League Displacement Male Players

Murat ÇAYCI

Department of Sport Management

MASTER THESIS / KONYA-2019

Many factors motivate children and young people to participate in sports. Participation motivation studies on athletes reveal many general reasons. Accordingly, as the children participate in sports, they are influenced by reasons such as competing, being healthy, being a part of the team, developing their skills and having fun. The effect of such reasons on athletes' goal-setting phenomena is seen as a striking subject.

In this study “Sport Participation Motive Scale”, which is developed by Gill, Gross and Huddleston in 1983 and translated into Turkish by Çelebi (1993), and the validity and reliability study for 9-17 age group Turkish students was determined by Oyar, Aşçı, Çelebi and Mülazımoğlu (2001), was used.

In the study, “Task and Ego Orientation Scale in Sport”, which is used to reveal individual differences in the dimensions of task and ego orientation, was developed by Duda and Nicholls (1992) and adapted for Turkish athletes by Toros, (2001, 2004), was also used.

172 male athletes participated in this study voluntarily. SPSS 20.0 statistical program was used in the study and significance level was taken as 0.05 ($p < 0.05$).

It was seen that the skill development, competition and success/status sub-dimensions of handball players within the scope of the research were the highest motivation sources among the reasons for participation in the branch.

In the results of the research, it was found that ego orientation was below average and task orientation was above average.

As a result of the research, there is no statistically significant difference between task orientation sub-dimension and skill development, competition, entertainment, team membership / spirit, achievement / status and movement / active participation motivation sub-dimensions; a statistically significant and negative relationship is found between task orientation sub-dimension and friend and physical fitness / energy expenditure participation motivation sub-dimensions.

In addition, there is no statistically significant difference between the ego orientation sub-dimension and skill development, friends, competition, physical fitness / energy expenditure, entertainment, team membership / spirit, achievement / status and movement / active participation motivation sub-dimensions.

With this research, it is aimed to make a significant contribution to the literature as well as to handball club managers and handball coaches who will be running teams in all ages and categories.

Key Words: Motivation, Participation in Sports, Target Orientation

1.GİRİŞ

Teknoloji ve bilim alanı her yeni gün büyük bir hızla gelişmekte ve karmaşık bir yapıya bürünmektedir. Yeni teknolojik ürünlerin birçoğu, hayatı kolaylaştırmakla beraber kişileri daha hareketsiz bir hayata sürüklemekte ve bunun sonucu olarak da insanların yaşamında birçok sağlık problemine neden olabilmektedir. Teknolojinin beraberinde getirdiği bu sağlık problemleri ile başa çıkabilmek için gelişmiş ülkelerin hemen hepsinde düzenli egzersizlerin ve düzenli sportif faaliyet katılımının günlük yaşamda önemli bir yeri olması gerektiği belirtilerek bu yönde planlamalar geliştirilerek hayata geçirilmektedir.

İçinde bulunduğumuz çağda hayat standartları ve beraberindeki hayat şartları, insanların daha az hareket etmesine neden olmaktadır. Birçok insan işinin büyük bölümünde oturarak çalışmakta, vakitlerinin önemli bir kısmını televizyona ve bilgisayara ayırmakta ve bununla beraber düzensiz beslenmektedir (Yıldırım ve ark 2008).

Sağlıklı bir yaşam sürebilmek ve zinde kalabilmek adına en can alıcı noktalardan biri, toplumsal yaşamda mümkün olduğu kadar çok bireyin fiziksel aktivite ve sportif etkinliklere katılımının sağlanmasıdır. İnsanların büyük çoğunluğunun birbirleriyle değişiklik gösteren zamanlarda, sıklıklarda ve sürelerde sportif faaliyet ve etkinliklere katıldıkları göz ardı edilmemelidir. İnsanların serbest zamanlarında ya da özellikle belirli bir zaman ayırarak ve isteyerek katıldıkları, yapmaktan hoşlandıkları; insanlara beden, ruhen ve toplumsal açıdan katkı sunan her türlü aktiviteye, bedensel ve sportif faaliyetlere, etkinliklere katılımlarının sağlanması ülke sporu ve insanların sağlığı için temel amaçlardan ve hatta temel görevlerden biri olarak görülmelidir.

İşler (2012)'e göre spor "İnsan gücünün kendine güven, grup çalışması, karşılıklı dayanışma, davranış, dürüstlük, değerlerin yerleştirilmesi, beden ve ruh sağlığının oluştuğu ve geliştirici amaçları öngören bir araçtır." Sporla uğraşan kişilerin özgüveni daha yüksek, arkadaş çevresiyle daha uyumlu, psikolojik durumları istenilen düzeydedir (İlhan 2010).

Çağımızda spor, rekreasyonel bir faaliyet olmaktan profesyonel anlamda bir meslek olmaya kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bunun da etkisiyle sporu,

insanların spor izleyiciliğinden sportif faaliyetlere dâhil olmasına kadar farklı hedefler ve beklentiler ile yer alabildiği bir alan olarak da değerlendirmek mümkün olacaktır. Sporun hayatımızda çok tesirli ve çok kuvvetli toplumsal bir olgu olduğu unutulmamalıdır.

Son yıllarda çocukların ve gençlerin spora yönlendirilmesinde ve bununla birlikte hedef yönelimi ile ilgili yapılan çalışma ve araştırmaların sayısında bir hayli artış olmuştur. Önceki yapılan araştırmalarda spor ve fiziksel aktivitelere katılım için eğlence, form tutma, becerileri geliştirme ve rekabet gibi sebepler olduğu belirtilmiştir (Buonamano ve ark 1995, Wang ve Wiese 1997, Kolt ve ark 1999, Lindner ve Sit 1999). Spora yönlendirme, kişinin rakipleriyle mücadele seviyesinin ve hedefe yönelmesinin birleşimiyle meydana gelir (Gill ve Deeter 1988). Spora katılım kişilere öz çabalarını değerlendirme, becerilerini ortaya koyma ve kişisel amaçlarını değerlendirme imkânı tanır (Duda ve Hall 2001).

Yapılan çalışmalar genel olarak spora katılımında birkaç faktör olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar eğlence, form, beceri seviyesinin artması, başarı, toplumdaki konum, ekiple birliktelik, arkadaşlık, enerji atımı ve durumsal güdüler olarak isimlendirilebilir (Gill ve ark 1983, Bartle ve ark 2000).

Sağlıklı yaşam için spor yapma alışkanlığı da özellikle çocukların spora katılımında önemli bir rol oynamaktadır (Gill ve ark 1983, Flood ve Hellsdetd 1991, Bouchard ve ark 1994, Koivula 1999). İnsanları, eğlence ve rekabeti barındıran faaliyetlere katılmaya güdüleyen unsurlar araştırılırken kimi farklılıklar tespit edilmiştir. Daha sağlıklı olmak ya da mevcut sağlıklı yapılarını devam ettirebilmek için özellikle ileri yaşlarda spora başlayan kişiler daha az karmaşık, yoğunluk ve sıklığı düşük olan ve daha düşük düzeyde bedensel yeterlilik-dayanıklılık isteyen faaliyetleri tercih etmektedirler.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde insanların sporda yer almalarında cinsiyetlerinin de etkenlerden biri olduğu tespit edilmiştir. 1970'lerin başına kadar, erkek çocukların toplumsallaşması ve cinsel rollerinin oluşmasında sportif faaliyetlerin önemli bir vasıta olduğu fikri büyük oranda kabul edilmekteyken, bu tarihten sonra bu fikirle ilgili zıt görüşler de ortaya konulmaya başlanmıştır (Collins 2013).

Son zamanlarda gerek spor sahalarında bizzat spor yaparak, gerekse izleyici boyutunda, erkekler kadar olmasa da kadınların da geçmiş yıllara oranla daha aktif bir şekilde spora katılım gösterdikleri gözlemlenmektedir. Bu durumun gerekçeleri arasında söz konusu kadın sporcuların spora yönlendikten sonra beden eğitimi spor yüksekokulları ve spor fakültelerinde okuma amacının ortaya çıkması söylenebilir.

Katılım süresince erkeklerin bayanlara göre daha aktif oldukları belirtilmiştir (Sallis ve ark 1999, Mota ve Esculcas 2002). Bayanlar aktivitelere daha katılımcı ve disiplinli görünürken (Flood ve Hellsdett 1991), erkekler daha rekabetçi (Koivula 1999) fakat erkeklerin katılım oranları bayanlara göre daha düşüktür (Flood ve Hellsdett 1991). Ayrıca öğrenciler üzerine yapılan bir araştırmada da kadın öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla boş zaman faaliyetlerine yönelik daha olumlu bir tutum benimsedikleri belirlenmiştir (Akyüz ve Türkmen 2016). Genç kadınlar daha çok fiziksel olarak gelişme ve estetik faaliyetlere ilgi duyarken genç erkekler başarı seviyelerini artıran ve toplumsal konumlarını iyileştiren yarışmacı faaliyetleri tercih etmektedirler (Mota ve Esculcas 2002).

Sporcunun hedeflediği başarıya ulaşabilmesinde fiziksel yeterliliğinin yanı sıra psikolojik yeterliliğinin de büyük bir önemi vardır. Psikolojik etkenlerden en önemlisinin de kişinin motivasyonunun olduğunu söylemek mümkündür.

Özellikle sportif etkinliklerde motivasyonun düzeyi, etkisi ve kontrol edilebilirliği ile hedeflenen başarıya ulaşabilme arasındaki ilişkinin önemi bilinmeli ve gelişim aşamasındaki bireylerin motivasyon düzeylerini olumsuz etkileyebilecek durumlardan kaçınmaları sağlanmalıdır. Çünkü motivasyonu düşük olan bireylerin beklenti ve performanslarında olumsuzluklar söz konusu olabilecek ve bu durum da başarısızlıkla neticelenebilecektir.

En genel tanımıyla motivasyon, bir hareketi başlatan, yönlendiren ve devamlılığını sağlayan içsel ve dışsal (çevresel) kuvvetler olarak tanımlanmaktadır (Altıntaş ve Koruç 2014).

Spora katılım motivasyonu üzerinde etkili olan genetik, bedensel ve ruhsal etkenler gibi birçok faktör vardır (Çetin 2013).

Motivasyon genel anlamda ikiye ayrılabilir: çevresel nedenler (toplumsal onaylanma, mükâfatlar, fiziksel yüklenme) ve içsel nedenler (yeterliliklerini bilme, keyif alma, faaliyetten zevk alma) (Bartle ve Malkin 2000). Bu sebepler, insanların spora katılım nedenleri konusunda etkili olur ve bir sebep genellikle baskın olmasına rağmen birey için hem içsel hem çevresel sebepler bireyi birlikte etkiler. Birey bir başkasının ya da başka bir şeyin etkisi olmadan kendi isteğiyle bir faaliyete katılıyorsa o birey için içsel motivasyonun etkili olduğu söylenmektedir. İçsel motiveler kişinin yaptığı işe karşı alakası veya bu işten keyif almasını içermektedir (Wann 1997, Ryan ve Deci 2000). Buna karşın mesela birey, ebeveynlerinin beklentisi ve zorlamasından toplumsal konum elde etmek için veya ödül benzeri çevresel sebeplerden ötürü faaliyette bulunuyorsa yani birey kendi isteği dışında faaliyette bulunuyorsa bu birey için çevresel olarak motive olmuş denilmektedir.

Kişinin motivasyonunu, başarılı olmanın ya da olamamanın kişi için ne ifade ettiğini, kişinin değişik ortamlar ve değişik durumlarda niçin farklı davranışlarda bulunduğunu ve niçin farklı tepkiler verdiğini, spora katılım nedenini anlamının özünde sporcuda bulunan hedef yönelimi profillerinin olması, araştırmacıları değişik spor dallarında faaliyet gösteren kişilerin hedef yönelim profillerini incelemeye itmiştir.

Weinberg ve Gould (1995)'a göre “Başarı hedefi kuramı, sosyal bilişsel kuramlar içerisinde spor ve egzersiz ortamlarında başarı motivasyonunu açıklayan temel yaklaşımlardan biridir.”

Başarı hedefi yaklaşımı, başarı ortamlarında görev katılım ve ego katılım şeklinde isimlendirilen iki başarı hedefinin olduğunu belirtmektedir. Görev katılımlı bir insan, planlı ve disiplinli çalışma ile yani sıkı çalışma ile ve takımdaşları ya da yaşlılarıyla birlikte hareket ederek başarıya ulaşacağını düşünürken ego katılımlı birey ise başarıya ulaşmada esas olan şeyin üstün yetenek ve becerisini kanıtlamak ve rakiplerini mağlup etmek olduğuna inanmaktadır (Duda 1993, Roberts ve ark 1999). Bireyin motive olmasını anlamak için başarılı olmanın veya olamamanın birey için ne ifade ettiği ve bireyin başarı hedefleri ve söz konusu hedeflerin bireyin beceri algısı ile nasıl etkileşim içinde olduğu bilinmelidir (Weinberg ve Gould 1995). Fox ve arkadaşları (1994), görev ve ego yöneliminin çocukların spora katılımlarına

etkisini çalıştıkları araştırmada, görev yönelimli sporcuların ego yönelimlilere nazaran daha ileri düzeyde motive olabildiklerini ortaya koymuşlardır.

Bir başka deyişle görev ve ego olarak isimlendirilen bu iki yönelim, kişilerin beceri seviyelerini sorgulamalarıyla alakalıdır. Görev yönelimli hedefleri olan birey yetenek gelişimi, yeni yetenekler edinme, görevde ustalığı sergileme ve daha çok çaba gösterme üzerine odaklanırken ego yönelimli kişi ise üstün becerisini göstermeye yoğunlaşır ve daha az efor sarf ederek kazanmak ister (Duda 1993, Tiryaki 2000).

Motivasyonla alakalı başka bir etken görev katılımıdır. Eğer sporcuların güdülenmesinde ego katılımından ziyade görev katılımı etkili ise içsel motivleri daha yüksek orandadır. Başka bir yönden, sporcularda ego katılımı baskın ise çevresel motivasyonları beslenmektedir, denilebilir (Anshel 1997). Ego yöneliminin, içselliği baltalayıp çevresel sebepleri beslediğini belirtirken görev yöneliminin ise davranışın içselliğini kolaylaştırdığı ifade edilebilir. Sheldon ve arkadaşları (1996), özerklik ve yeterlilikle ilgili alanlardaki elde edilen başarı düzeyinin, bireyin günlük hayatta kendini ne kadar iyi hissedeceğiyle ilgili düşüncelerine olumlu yönde katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ego yönelim, motive olmanın bağımsız yapılarından ziyade kontrol edilen motivasyon yapılarıyla ilgilidir. Görev yönelimi ağır basan kişiler ego yönelimi ağır basan kişilere nazaran kendilerini daha yeterli görürler. Fakat birey yüksek ego yönelimine ve yüksek algılanan yeterliğe sahip olduğunda hür iradeli olabilir (Ntoumanis 2001).

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı 2018 – 2019 Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol Süper Ligi kategorisindeki hentbolcuların spora katılım motivasyonlarını ve sporda hedef yönelimlerini belirlemek, spora katılım motivasyonları ile hedef yönelimleri (görev yönelimli, ego yönelimli) arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır.

1.1.Hentbolun Dünyadaki Tarihsel Gelişim Süreci

Hentbolun tarihinin oldukça eski çağlara dayandığı söylenebilir. Helenistik Dönem gezginlerinden Homeros, hentbolla çok yakınlık gösteren bir oyunun oynandığını aktarmaktadır. Milattan önce 600'lü yıllarda ilk formuna rastlanılan hentbolda, insanların düz bir yüzeye topu attıktan sonra aynı topu ele geçirme

abaları ve bu süreç içindeki mücadeleleri anlatır. Bizanslıların "harpaston" olarak isimlendirdikleri oyunun günümüzdeki hentbola temel teşkil etmektedir. Alman ozan Walter ise ortaçağda "top yakalama" adında bir oyun olduğundan ve bu oyunun hentbola oldukça benzer olduğundan bahseder. Ancak günümüz şeklindeki hentbol 19. yüzyılda Danimarka' da görülmektedir (Erişim 1).

1917 – 1920 yılları arasında hentbol eğitsel amaçlı bir faaliyet olmaktan ziyade, başlı başına bir oyun olarak kabul görmüş ve zamanın kuralları doğrultusunda oynanmaya başlamıştır. Danimarka'da görülen “Haandboll” oyunu hentbolun kökenini oluşturmaktadır. 1924 – 1925 yılları arasında hentbol uluslararası bir nitelik kazanmıştır. 1926 yılı Ağustos’unda Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonunun Hollanda’da gerçekleştirilen 8. Kongresi’nde hentbolu yaymak amaçıyla çeşitli devletlerin temsilcilerinin içinde bulunacağı bir komisyon kurulması kararlaştırılmıştır. Söz konusu komisyon kurulduktan sonra hentbol, Amatör Atletizm Federasyonu bünyesinde 1928 yılına kadar idame ettirilmiştir. 1926 yılı Kasım’ında bu komisyon Almanya’da hentbol oyun kurallarını düzenlemiş ve uluslararası arenada da söz konusu kurallar geçerlilik kazanmıştır. 4 Ağustos 1928’de Amsterdam’da gerçekleştirilen “Uluslararası Amatör Hentbol Federasyonu Kongresi’ni takiben, başlı başına farklı bir federasyon tarafından yrtlmştir. İlk başlarda yalnızca açık alanlarda oynanan hentbol 1934’te Danimarka’da yapılan bir müsabaka ile salonda oynanmaya başlamıştır (Sevim 1992).

İlk kez olimpiyat spor dalı olarak 1936 Berlin Olimpiyatlarında on birer kişilik kadrolarla ve futbol sahasında oynanmıştır. İkinci dünya savaşından itibaren hentbol, Batı Avrupa’da en popüler spor dallarından biri olmuştur. 1946 yılına gelindiğinde Uluslararası Hentbol Federasyonu (IHF) kurulmuştur. şu anki haliyle 7 kişiyle ve salonlarda oynanan şeklini, 1960'larda almış ve ilk olarak, yedişer kişiyle 1972 Münih Olimpiyatları’nda salonlarda oynanmıştır. Hentbol erkekler dünya şampiyonası ilk olarak 1938’de, bayanlar dünya şampiyonasıysa, 1949 yılında oynanmıştır (Erişim 1).

1.2. Hentbolun Türkiye’deki Tarihsel Gelişim Süreci

“Hentbol Türkiye’de ilk olarak 1927-1938 yılları arasında açık saha hentbolu olarak başlamıştır. Öncülüğünü lkemizdeki askeri okullar başta olmak üzere

Almanya'da öğrenim gören ve beden eğitimi öğretmeni olan Zeki Gökışık, Hüsamettin Güreli ve Nafi Tağman yapmıştır. Bu okulların yanında Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümünde de tespit edilen bazı kurallarla, futbol sahalarında "el topu" olarak hentbolun yaşatılmasına çalışılmıştır. Türkiye'de ilk olarak 1934 yılında resmi anlamda saha el topu oyun kuralları Türkiye İdman Cemiyeti ittifakınca hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Türkiye'de resmi ilk açık alan maçı 1938 yılında oynanmıştır. Bu gelişmelerle birlikte Türkiye'de hentbol, basketbol ve voleybolla birlikte 1942 yılında "Spor Oyunları Federasyonu" çatısı altında teşkilatlanmasıyla bir ivme kazanmıştır. Türkiye'de salon hentboluyla alakalı ilk ciddi adımlar 1974-1975 yıllarında atılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığınca yurt dışına gönderilen beden eğitimi öğretmenleri, eğitim gördükleri Federal Almanya'dan dönmüş ve görev yaptıkları Beden Eğitimi Bölümlerinde salon hentbolunun temellerini oluşturacak kıymetli çalışmalarda bulunmuşlardır. Gazi Eğitim Enstitüsü ve Ankara 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi öğretim üyesi olan Yaşar Sevim 1975 yılında, ilk kez salon hentbolu kurallarını derleyerek kitap haline getirmiştir. Söz konusu üniversitemizde yapılan kıymetli çalışmalar salon hentbolunun ülkemizde yaygınlaşmasına önemli katkılar sunmuştur. Dönemin Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Erek ve Beden Terbiyesi Genel Müdürü merhum Talat Akgül'ün gayretleriyle hentbol sporunun Türkiye'de yaygınlaşması ve bir federasyon çatısı altında hentbolla ilgili işlerin yürütülmesi amacıyla, 4 Şubat 1976 yılında Türkiye Hentbol Federasyonu 22. federasyon olarak kurulmuştur. Federasyon Başkanlığına da Yaşar Sevim getirilmiştir.” (THF 2018a)

“Türk Milli Hentbol Erkek Takımı ilk resmi maçını 12.09.1979 tarihinde Yugoslavya'nın Split şehrinde düzenlenen Akdeniz Oyunları esnasında Mısır Milli Hentbol Takımı ile yapmış ve müsabaka 16-31 şeklinde Milli Takımımız aleyhine sonuçlanmıştır. Genç Milli Erkek Takımımız ise ilk uluslararası karşılaşmasını 08.08.1979 tarihinde Bulgaristan'ın Loveç şehrinde Yugoslavya Genç Milli Erkek Takımı ile yapmış ve maçtan 29-10 yenik ayrılmıştır. A Milli Erkek Takımımız ilk galibiyetini 16.12.1981 tarihinde Romanya'da düzenlenen Balkan Şampiyonası'nda, 32-19 şeklindeki skorla Yunanistan'a karşı almıştır. A Milli Hentbol Bayan Takımımız ise ilk uluslararası müsabakasını 08.12.1983 tarihinde, Bulgaristan'ın Haskova şehrinde Bulgaristan Milli Takımı ile yapmış ve 28-12 skorla yenilmiştir. Üniversite Milli Hentbol Erkek Takımı ilk kez 1984 yılında, Federal Almanya'da

düzenlenen Üniversiteler Dünya Şampiyonası'na katıldı. Adı geçen şampiyonadaki ilk müsabakamız Avusturya'ya karşı olmuş ve 22-15 skorla milli takımımız aleyhine sonuçlanmıştır. 1992 yılında, İzmir'de gerçekleştirilen ve Romanya, Bulgaristan ve Yunanistan'ın iştirak ettiği Balkan Şampiyonası sonunda Genç Milli Hentbol Erkek Takımımız Balkan Şampiyonu olmuştur. 1993 yılı Haziran ayında ilk kez yapılan Yıldız Erkekler ve Bayanlar Balkan Şampiyonası'nda hentbolcularımız erkeklerde 2. bayanlarda 3.'lük elde etmiştir. Aynı yılın kasım ayında düzenlenen Balkan Şampiyonası'nda A Milli Hentbol Erkek Milli Takımı hentbol tarihimizde ilk kez Balkan şampiyonu olmuştur. 1994 yılında yapılan Yıldız Bayanlar Balkan Şampiyonası'nda takımımız birinciliğe ulaşmış, Eskişehir'de düzenlenen Gençler Balkan Şampiyonası'nda ise hentbolcularımız erkek ve bayanlarda üçüncü sırayı almışlardır. Ocak 1995'te İzmir'de düzenlenen Dünya Üniversitelerarası Hentbol Şampiyonası'nda hentbolcularımız dünya ikincisi olmuş, Eskişehir'de yapılan Balkan Büyükler Hentbol Şampiyonası'nda milli takımımız Balkan Şampiyonluğu'na ulaşmıştır.” (THF 2018a)

1.3.Türkiye Hentbol Liglerinin Kurulması ve Mevcut Durum

“1942-43 sezonunda İstanbul Hentbol Ligi kurulmuş ve söz konusu ligde Defterdar Takımı şampiyon olmuştur. 1943-44 ve 1944-45 sezonlarında Fenerbahçe, 1945-1955 yılları arasında ise Galatasaray şampiyonluğu elinde tutmuştur. 1945'te ilk kez Türkiye Şampiyonası düzenlenmiş ve "Kara Harp Okulu Hentbol Takımı" ilk Türkiye Şampiyonu olmuştur. 1945 yılı ve sonrasındaki okullarda bayanlar arası 2x15 dakika süreli iki devreli salon hentbolu maçları yapılmıştır.” (THF 2018a)

2018 – 2019 sezonunda mevcut duruma bakacak olursak erkekler süper liginde 13 (THF 2018b), kadınlar süper liginde 12 (THF 2018c), erkekler 1. liginde 12 (THF 2018d), kadınlar 1. liginde 11 (THF 2018e), erkekler 2. liginde 3 grupta toplam 18 (THF 2018f, THF 2018g, THF 2018h) ve kadınlar 2. liginde 2 grupta toplam 12 (THF 2018i ve THF 2018i) olmak üzere 78 takım mücadele etmektedir.

1.4. Spora Katılım

İnsan altı yaşından sonra yarışabilecek, mücadele edebilecek düzeye ulaşır. Aynı zamanda mücadelenin seviyesi önemli bir değişim sergiler. Yapılan bir çalışmada yarışma ve mücadele davranışının yanı sıra birlikte hareket etme,

başkalarının üzüntülerine ortak olma ve gruplara karşı peşin hükümlü davranışlar aynı dönemde görülmektedir. Diğer bir çalışma, orta gelir düzeyine sahip anne – babaların çocuklarının alt gelir düzeyine sahip anne – babaların çocuklarına göre daha erken dönemde rekabete dayalı davranış sergilediklerini göstermektedir (Martens 1978). Birçok ebeveyn çocuklarının spor yapabilmesi için uğraşmaktadır. Fakat bu faaliyetleri süresince çocuklarının diğer çocuklardan her zaman daha iyi ve daha başarılı olmalarını istemektedir. Hâlbuki çocuklar ebeveynlerinin hırsları, kendilerinden aşırı beklenti içine girmeleri, üzüntülerini sözlü ve beden diliyle ifade etmeleri sonucunda kendilerini değersiz görmekte, takım arkadaşları ve akranlarına karşı olumsuz hisler besleyebilmektedir. Oysa davranışı belirlenen hedefe yöneltme sadece yaşla ve Piaget'in de belirttiği üzere akranlarla kurulan doğru iletişimle ortaya çıkmaktadır (Erişim 2).

Sportif faaliyetlerin içinde bulunduğumuz dönemde daha çok başarı odaklı bir hal alması, sporcuların fiziksel ve psikolojik bakımdan aşırı zorlanmalar yaşamalarına sebep olmuştur. Böyle bir süreçte spora katılım çocukluk dönemine kadar inmiş, dolayısıyla katılımcıların idman ve efor zorlamaları artmıştır. Günümüzde 13-14 yaş düzeyine kadar inen dünya şampiyonaları yapılmaktadır. Sonuç olarak içinde bulunduğumuz dönemde çocuklar spora erken sayılabilecek yaşlarda başlamakta ve müsabık olmaya yönlendirilmektedir.

“Küçük çocukların sürekli başarı ya da başarısızlık deneyimlerinin etkisi, özellikle Pauline Sears'ın çalışmalarıyla başlayarak belgelenmiştir. Belirli bir yetişkin veya akran grubu tarafından onaylanan ve ödüllendirilen bir başarıyı yaşayan çocuk, ara sıra yaşanan başarısızlıkları veya çalışmadan geçen bir günü tolere edebilir. Ama devamlı deneyimleri daha başarısız veya az başarılı olarak nitelendirilen çocuk, kendisi için etkin olan kişilerin onayını alamamış olmaktan ve geçici bir düşüşten dolayı acı çeker. Giderek performans için duyduğu istek düşer ve sonunda tamamen yok olabilir. Çocuk denemekten vazgeçer (Martens, 1978). Toplumsallaşmayı sağlamanın bir aracı olarak oyun ve sportif uygulamalar gerçekleştirilirken bu önemli saptamalar göz önünde bulundurulmalıdır. Uzman öğretmenler ve rekreasyon liderleri organizasyonlarda sorumlu olmalıdır. Çocuklar için belirlenecek hedefler; kazanmak ve kaybetmek üzerine değil birlikte başarmaya, problem çözmeye, çocuğun grubun bir parçası olduğunu hissetmesine olanak

sağlayacak şekilde belirlenmelidir. Bilinçli düzenlenmiş çocuk sporlarının yararları büyüktür ve çocukların spora katılımı özendirilmelidir. Sporla işbirliği ile rekabetin birlikteliğini kavrayan çocuğun, ileride toplum değerlerini geliştirebileceklerine inanılmaktadır. Ancak çocuk sporlarını düzenlemek büyük zaman, para ve emek işidir. Devletin ve gönüllü kuruluşların yatırımları, ailelerin desteği ve uzmanların (eğitimciler, antrenörler, hekimler vb.) önderliğiyle gerçekleştirilebilir.” (Erişim 2).

1.4.1. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Rol Oynayan Etmenler

Çocuğu Yönlendirmede Ailenin Rolü

Kenyon ve Grogg (1970), sporcular için sporcu olmada etkili olan faktörleri incelemişler ve bu faktörler içerisinde spora yönelmede en önemli etken aile çıkmıştır.

Çocuğun hayatında kayda değer etkide bulunan ilgiler, öğrenilmiş motivasyonlardır. Çocuk birçok şeyden faydalanacağını gördüğünde onlara karşı ilgisi artar ve bu da öğrenmeyi motive eder. İhtiyaç ne kadar kuvvetliyse, ilgi de aynı oranda kuvvetli ve uzun sürelidir (Keskin 2006).

Bedensel ve psikolojik değişikliklerle ilgiler de yaşla orantılı olarak değişim gösterir. İlgiler bireyin öğrenmeye karşı hazır oluşuyla yakın ilişkilidir. Mesela, bireyin kuvveti ve sinir - kas koordinasyonu istenilen düzeye ulaşmadıkça birey top oyunlarına alaka gösteremez (Keskin 2006).

Gençlerin davranışlarına etki eden en önemli unsurların başında ailelerinin etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Sosyal hareketlilik, farklı sosyal ve kültürel ortamlara geçişlerde ailelerdeki ilişki çeşitlerinde farklılaşmalara sebep olabilmektedir. Gençlerin rekreasyonel faaliyet tercihleri kimi zaman ailelerinin istekleriyle çelişmekte ve bu da kuşaklar arası çatışmalara sebep olmaktadır. Ebeveynler rekreasyonel faaliyetler tercih edilirken içinde maddiyatı barındırmayan faaliyetlerin tercih edilmesine, derslerin ve okulun aksatılmamasına taraf olurlar. Oyun oynama, sporla uğraşma, görsel ve işitsel medyayla aşırı vakit geçirme gibi boş görülen faaliyetlerin yapılmamasını tercih ederler. Zaman içerisinde toplumsal uyum sağlanmasıyla ebeveynlerin bu fikirlerini terk ettiği ve özellikle çocuklarının sportif faaliyetlere katılmasına taraf olduğu ortaya çıkmaktadır (Kılıcıl 1998).

Ana babaların yani aile büyüklerinin çocuklarının oyunlarına iyi niyetle karıştıkları kesinlikle şüphe götürmez bir gerçektir. Ancak ne yazık ki bu ana babalar oyunlara ne denli kendilerini kaptırdıklarının, oyunlarda ortaya çıkan sonuçları ne denli ciddiye aldıklarının ve davranışları ile varlıklarının genel psikolojik sonuçlarının farkında değillerdir. Ana babaların çocuğa karşı davranış ve tutumlarında çoğu kez aşırı kimliklendirme (over idendification) yaşanır. Pek çok ana baba çocuğunun yerine kendisini koyar ve çocuğunun yerine yaşar. Çocuklarının daha iyi yapmasını ve daha başarılı olmasını ister ve başarısı ile gururlandığını da gizlemez. Bunun sonucunda da çoğu zaman farkında bile olmadan çocuğunu aşırı baskı altına almış olur. Çocuklarını aşırı baskı altına alan, her zaman onlardan daha üstün başarılar bekleyen bu ana babalar ise çocuklarının spordan uzaklaşması ve sporu zarar veren bir yaşantı şekli olarak görmesine neden olabilirler (Kazak 2007).

Spora katılım sağlayan gençlerin ana babaları genel olarak spor ve sportif faaliyetlerin çocukları için yararlı olduğunu, çocuklarının kişilik gelişimini olumlu yönde etkilediğini, başarı motivasyonunu, yarışmacılık ruhunu, işbirliği ve sportmenlik gibi toplum tarafından arzu edilen özellikleri kazandığını ve geliştirdiğini düşünürler (Kazak 2007).

Çocuğu sportif etkinliklere katılan ana babaların dikkat etmesi beklenen haller, üstlenmeleri beklenen yükümlülükler ve tedbirler şu şekilde belirtilebilir:

1. Ebeveynler çocuklarının sportif faaliyetten beklentilerini bilmeli ve çocuklarına sportif faaliyette bulunmalarını directmemelidirler.
2. Ebeveynlerin çocuklarının becerileri oranında doğru beklentileri olmalıdır. Aksi durumda çocuklarda stres oluşur, çocuklar spordan zevk alamaz ve çocuğun güdülenmesi düşer.
3. Ebeveynler müsabaka ya da yarışmada kazanmanın ve kaybetmenin ne ifade ettiğini çocuklarına aktarmalı ve kaybetmenin başarısızlık olarak değerlendirilemeyeceğini vurgulamalıdır.
4. Ebeveynler çalıştırıcılara çocuklarının disipline edilmeleri ve sportif faaliyette yer alma noktasındaki özel sorumluluklarını yerine getirmeleri noktasında destek

olmalıdır. Bedensel ve yetenek gelişimini sergilemede çocuklarını anlamaya çaba sarf etmelidir (Bayar 1997).

Aile ve Spor

Aile, toplumsal hayata ilk adımın atılmasını ve spor dünyasını görme imkânını sunan ilk yapıdır. Ailenin toplumsallaşma ile alakalı ilk ve kuvvetli etkisi, sportif faaliyette çocuğun yer alıp almayacağı ve eğer yer alıyorsa nasıl spor yapacağını aile belirleyebilir. Bebek-aile iletişiminin ilk dönemleri normal bir biçimde oyun tarzındadır. Çocuk, oyun tecrübelerini ve oyunun içinde bazı kurallar barındırdığı gerçeğini en başta ailede görür (Küntay 1991). Ailelerin sportif etkinliklere olumlu yaklaşımı, kuşaklar arasında bu etkinliklere karşı alakayı artırabilir. Bunların dışında, ailelerin spora katılmaları, sportif geçmişlerinin olması, mütemadiyen televizyonda spor programlarını takip etmeleri, çocukların spora olan ilgisini artırırken spora katılımını da destekleyebilir. Ailenin spor ile alakadar tavrı çocuğun spora katılımında olumlu bir nedendir. Ancak ailenin bu ilgisi bilinçsiz ise çocuğu kapasitesinin üzerinde zorlamaya yol açıyorsa ya da mutlaka başarıya koşullanılmış ise çocuğa yarar yerine zarar getirecektir. Anne-babaların çocuklarından bedensel ve toplumsal gelişimleriyle uyumluluk arz etmeyen efor ve performans beklentileri, çocukların özgüvenini zedeleyecektir. Hâlbuki sportif etkinlikler, çocukların toplumsal ve bedensel gelişimlerine katkıda bulunarak özgüvenlerinin artmasını sağlamak için tavsiye edilmektedir. Bu sebepten dolayı çocukluğun ilk dönemlerinde müsabık sporcu olma hedefi konulmamalıdır (Erişim 3).

Her toplum için aile, bir temel değerler sistemi ve onun en açık kurumu olarak önemini en kuvvetli şekilde hissettirir. Bu, bir tarih ve toplum gerçekliği olarak karşımıza çıkmakta ve bu bakımdan da zaman ve mekân üstü bir süreklilik göstermektedir (Sezal 1990).

Aile, insanın içinde bulunduğu hayatını idame ettirdiği toplumun geleceği ve devamı noktasında en önemli unsurdur. Aile, geçmiş ile gelecek arasında bir taşıyıcıdır. Aile, çocuklarının yaşantısında bir güven ortamı sağlarken emniyetli ve huzurlu bir çevre oluşturulmasına da katkı sağlar. Kişinin fiziksel - biyolojik ve

ruhsal güvencesi bu ortama bağlıdır. Gelecek kuşakları, ortaya çıkabilecek her türlü çevresel olumsuzluklardan korumada aile önemli bir etkindir.

Çocukların spora yönlendirilmesinde arkadaş faktörü, spor alanlarının konum ve kalite seviyesi, verilen eğitimin niteliği, alanında yeterli donanıma sahip antrenörlerin olup olmadığı gibi etkenler aileler için belirleyici unsurlardır.

Anne-babalar çocuklarının yetenek seviyelerini artırma, daha sağlıklı olabilmelerini sağlama, otokontrol becerisi edindirme, sorumluluklarının bilinciyle hareket etmesini sağlama ve hayatında örnek teşkil edebilecek tutumlarda bulunma becerisi elde edebilmeleri düşüncesiyle onları farklı faaliyetlere kanalize ederler. Anne-babaların beklentileri doğrultusunda çocuklarını kanalize ettikleri sportif faaliyetler çocuk ve gençlerin gelişimindeki süreçte olağan bir parçadır. Çocukluğun ilk dönemlerinden beri bedensel anlamda faal olmak çocukların bedensel, toplumsal ve psikolojik gelişimlerinde önemli bir etkindir (Pehlivan 2009).

Anne-babalar, etraflarında uğraştıkları spor branşında başarıya ulaşan çocuklarla kendi çocuklarının yeteneklerinin uyuşma seviyesini (genetik uygunluğu) izlemelidir. Farklı yarışma ve müsabakalarda beceri başarısı ölçütünde sportif gelişim takip edilmeli ve bunun sonucunda doğru yönlendirilme yapılmalıdır. Bu sürece uygun, doğru spor okulları tespit edilerek çocuklar bu spor okullarına yönlendirilmelidir. Bunu yaparak anne-babalar; okul-beden eğitimi öğretmeni, spor okulu-antrenör arasında çalışma, ilerleme ve başarıyı takip etmelidir. Bu noktada konusunun uzmanı olan spor psikologları, hekimleri ve yerel yönetimlerle beraber davranmalı ve problemlere çözümler aranmalıdır (Yörükoğlu 1983).

Sportif faaliyetler, aile içerisinde çocukların hem fiziksel gelişimine katkı sunan, hem de yetenek seviyesine göre meslek tercihinde farklı seçenekler sunabilen bir kültür birikimi olmaktadır. Anne-babalar, sporla uğraşan çocuk ve gençlerin toplumsallaşma sürecinin daha erken gerçekleşebileceğini göz önünde bulundurarak çocuklarını motive etmelidir. Anne-babalar, çocuklarını yönlendirirken onların bedensel yeterliliği ve bilişsel becerisine göre rehber öğretmen gibi uzman kişilerden faydalanmalıdır (Yörükoğlu 1983).

Çocuklar yalnız ailesinin ilgisi ve rehberliği sayesinde sağlıklı bir şekilde büyüyebilir. Bunlardan mahrum kalırsa psikolojik gelişimi sağlıklı olmaz. Doğru

ilişkileri bünyesinde barındıran güvenli bir aile ortamında ilgi, alaka ve anlayışla büyüyen çocuk olgunlaşır, kişilik kazanır, kendi kendine yaşamayı öğrenir. Sevildikçe özgüveni gelişir, destek gördükçe kendisine daha fazla saygı duyar. Kendi davranışlarına karşı anlayışla yaklaşıldığında hoş görmeyi, mesuliyet yüklendikçe bağımsız davranmayı öğrenebilir. Aile içinde benimsediği davranışlar toplum içinde onu yönlendirebilir (Sanay 1990).

Gelecekte aile yaşantısı içindeki rolünün ne olacağını, elde edeceği toplumsal yeri, kendisinden umulan her türlü davranışları, milli kültüre ait olan ve yazılı olmayan kural ve değerleri, inançları çocuklarına yaparak ve yaşatarak öğretmek ailenin sorumluluğundadır (Ergün 1992).

Sporda sosyalleşme süreci genel anlamda aileden çocuğa aktarılmasına rağmen çocukluk dönemi sonrası ve özellikle ergenlikte karşılıklı sosyalleşme de görülebilir. Mesela arkadaş çevresinden etkilenen çocuk sporla uğraşmaya başlar, bundan etkilenen aile bireyleri de sportif faaliyetlere katılabilir. Bununla birlikte antrenör, yönetici vb. kişiler sporcunun yanı sıra sporcu aileleri için de ikinci bir rol üstlenebilirler. Çocuk, sportif faaliyetler içinde yer aldığı esnada ailesinin desteğini de hissetmesi neticesinde hem aile içinde paylaşılan konuların artacağı hem de aile bağlarının güçleneceği düşünülebilir. Burada ailelere düşen görev çocuklarını desteklemek, onlara ve davranışlarına karşı yapıcı eleştirilerde bulunmak ve çocuklarının sportif faaliyetlerin içinde yer almasını takdir etmek olabilir. Çocuklar, sportif etkinliklerde yaşadıklarını aileleriyle paylaşmayı ve onlar tarafından destek görmeyi beklerler. Sadece başarıya odaklanmış olan ebeveynler zaman zaman rakip oyunculara, görevlilere ve hatta söz konusu organizasyonda yaşanan her türlü kendilerince olumsuz durumlara karşı yanlış tepkiler ortaya koyabilirler. Ailelerin müsabaka sonrası çocuklarına karşı yaklaşımları, müsabaka esnasında ortaya çıkabilecek olumsuzluklar gibi kazanma ve kaybetmenin de doğal olduğunu anlamalarında çocuklarını desteklemeleri önemlidir. Aileler çocuklarından müsabık ve elit sporcular olmasını beklemeden önce, çocuklarının hangi spor dalında kendini iyi hissedeceğini bilmeli ve hangi spor dalını müsabık seviyede yapabileceği noktasında gerekli öngörü ve bilgilere sahip olmalıdır. Öğretmenler ve antrenörlerle doğru ve etkili iletişime geçilmesi bu açıdan önemli olabilir. Ergenlik ve akabinde gençlik dönemine gelindiğinde ise fiziksel ve biyolojik gelişim sağlanırken sosyal

gelişme ve değişimler de sporcunun karşısına çıkar. Gençlik dönemine gelen çocuk eğer doğru bir şekilde söz konusu değişime uyum sağlayamazsa ruhsal bunalımlar yaşayabilir (Kazak 2007).

Buluğa erme, sınavlarda başarı, çevrede söz hakkı, aile arasında kendine yer bulma, kız-erkek arkadaşlığını sağlıklı yürütme gibi problemler çocuğun önünde aşılması gereken engellerdir. Sporun, gençlik çağında özdeşleşme sorununa en olumlu yardımcı olduğu söylenebilir. Bir amaç uğruna çaba harcamayı, bunun için iradeyi kullanmayı ve dayanıklı olmayı öğretebilir. Ayrıca spor, başarının ancak çalışma ile olabileceğini, başarıya ulaştıkça çevrenin ilgisinin ve beğenisinin kazanılacağını da öğretmektedir. Spor sayesinde birey kendi yeteneklerini tanır ve kullanmasını öğrenebilir. Bu anlamda spor, bireyin engelleri aşmasında en güçlü rehberdir (Yavuzer 1993). Yeni doğan çocuk, aile ortamında sıcak sevgi ve yakın ilgi içinde büyüyüp gelişmeye başlar. Bu gelişmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için ailenin çocuğu uzun yıllar koruyup kollaması, izlemesi, desteklemesi ve yönlendirmesi gerekir (Ozankaya 1987).

Ailenin Önemi

Bebek, yaşama gözlerini açtığı andan itibaren toplum yaşantısına katılmaya başlar. Yeni doğmuş bir bebek sadece biyolojik bir canlıdır. Bebeklik çağındaki tek amacı temel ihtiyaçlarını gidermektir. Acıktığında karnının doyurulmasını, altını kirlettiğinde temizlenmesini bekleyen bebek zaman içerisinde başta beslenme alışkanlığı olmak üzere toplumsal çevrenin hâkimiyeti altına girecektir.

Hayata gözlerini açan her çocuk ilk tecrübeleriyle aile ortamında karşılaşmakta, 'kendisi olma' gayretinin temel denemelerini koruyucu aile yapısında gerçekleştirmektedir. Psikologların karakter gelişimi noktasında en fazla üzerinde durdukları ve önemsedikleri dönem 0-5 yaştır. Çocukluğun bu çağı dış etkilere kapalı olan aile ortamında tamamlamaktadırlar. Buradan hareketle ailenin çocuk üzerinde büyük bir etkisinin olduğu söylenebilir (İkizler 2000). Çocuğun gelecek yaşantısında sergileyeceği tutum ve davranışlar, aile içerisinde gerçekleşen eğitim ve yönlendirmenin şekliyle benzerlik gösterir (Tümer 2001).

Aile ortamı, kişiler arası ilişkilerin ortaya konulduğu bir sahne olarak betimlenebilir. Çocuk bu sahnede kişiler arası ilişkileri, tüm açılardan izler ve yaşar.

Kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerinin düzeyini ve yönünü tayin eden anlaşma, hem fikir olma, bağlılık, birlikte hareket edebilme benzeri istenilen nitelikleri evde kazanır (Yörükoğlu 1994).

Ebeveynlerin birbirlerine karşı tavır ve davranışları aile içi ilişkilerin temelini teşkil eder. Birbiriyle uyumluluk gösteren ilişkiler, ebeveynlerden çocuğa yansır. Sosyal hayata kazandırılacak kuşakların daha sağlıklı ve faydalı bireylerden oluşmasında, aile yaşantısı ve aile bireylerinin tutum ve davranışlarının yapısı gayet etkilidir (Tümer 2001).

Sportif anlamda konuya yaklaşacak olursak, çocuğun gelişiminin önemli kısmının ailede şekillenmesi, ilgi, beceri ve yeterliliğinin ailede oluşması, çocuğun sportif etkinliğe katılmasından söz konusu katılımın hangi branşta olacağına kadar birçok kararda ailenin önemli rolleri olacağı söylenebilir (İkizler 2000).

Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Ekonomik Durumunun Etkisi

Şehirde toplumun sosyal statüleri, kimlikleri, kültürleri ve eğitim dereceleri farklı olduğundan ulusal bilinç ve yönlendirmede zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu ortamda aile içerisinde yetişen gencin büyük çoğunluğu ilerideki geleceğine karanlık bakmakta, kısıdan çözüm üretmektedir (bir an önce küçük de olsa işe girme). Aile içerisinde ekonomik bunalım, söz hakkı vermeme, ne yapacağını bilememe durumu çocuğun sağlıklı gelişimini bilişsel, psikolojik ve fiziki açıdan etkilemektedir. Küçük yaşta çocuğunun yeteneğini gören aile onu ileride spora yönlendirmemekte, bir an önce ekonomik sorumluluk üstlenmesini istemektedir (Göktaş 1994).

Çocuğun gerek spora yönelmesinde ve gerekse bu katılımın devamlılığında eğitim hayatı ile ilgili planlamaları ve iş hayatına dâhil olma gibi etkenler olumsuzluk oluşturabilir. Gelir düzeyleri iyi olan çoğu ailenin, çocuklarını sportif faaliyetler yerine dersane, etüt merkezi ve özel ders gibi eğitimle ilgili çalışmalara kanalize ettiği görülebilir. Bu tarz davranışlar sergileyen ailelerin, çocuklarının sporcu kimliklerinin gelişimine katkı sağlamak yerine çocuklarını eğitime yönlendirdikleri ifade edilebilir.

Çocuğu Yönlendirmede Yakın Çevrenin Rolü

Toplumsal yapı araştırmalarında dışsal faktörlerin öneminin büyük olduğu ve kişinin çevresiyle olan bağı tamamen farklı şekilde ortaya çıkmaktadır. Kişinin sosyal bir varlık olduğu gerçeğini öğrenmesi ilk başlarda zaman almaktadır ve kişilerle kurulacak ilişkinin nasıl olacağı, başkalarıyla nasıl bir arada yaşanılacağı, kimlerin tesiri altında kalınacağı da önceden kestirilememektedir. Kişinin toplumsallaşması yaşadığı yerle, etkileşim içinde olduğu kişilerle mümkündür. Kişinin toplumsallaşma sürecinde aileden sonra sokak gelir. Bundan ötürü çocuk; toplumsallaşmayı, kişiler arası ilişkileri, arkadaşları, akranlarıyla beraber oynayabilmeyi ve daha birçok olayı sokakta görür, yaşar, öğrenir ve kendi dünyasını oluşturur (Çakmaklı 1992).

Arkadaş Çevresi

Çocuklar ve özellikle de ergenlik dönemindeki gençler açısından toplumsal kabul çok önemlidir. Bu sebeple, beraber işiten, beraber hareket eden hemen hemen yaşıtı olan bireylerden oluşan arkadaş gruplarına dâhil olurlar. Söz konusu grupların çoğu toplumun sosyal düşünce ve davranış yapısı ile uyum gösteren, istenen, kabul gören arkadaşlık gruplarıdır (Özgüven 1996). Arkadaş grupları, çocukların ve gençlerin büyük etkisi altında kaldığı gruplardır. Bu gruplar, üyelerini kimi zaman olumlu kimi zaman ise olumsuz etkileyebilir.

Bir sınıftaki öğrencilerin zamanlarının büyük bir bölümünü birlikte geçirmesi, kendi aralarında da bir etkileşimin ortaya çıkmasını kaçınılmaz kılar, bu etkileşime bağlı olarak da öğrencilerin davranışları şekillenir. Beden eğitimi dersinde psikolojik açıdan önem taşıyan ve Huber'in sınıflamasında da yer alan davranış örneklerinden iki tanesine aşağıda değinilmiştir (Singer ve Weßling-Lünnemann 1993).

Başkalarının önünde davranma: Beden eğitimi dersinde hareketler bir seyirci grubunun önünde gerçekleştirilir. Başkaları bizi izlerken yalnız başımıza olduğumuzdan daha farklı davranacağımız herkesin bildiği bir gerçektir. Bu sosyal etkinin belirleyicisi, kendi davranışlarımızın izleyiciler tarafından değerlendirileceği beklentisidir. Beden eğitimi dersinde öğrencinin arkadaşları önünde yapacağı bir spor hareketi ve bunun sonuçları onlar tarafından izlenir, değerlendirilir ve yorumlanır. Arkadaşlarına rezil olacağı korkusu, yalnızca öğrencinin başarısını

olumsuz etkilemekle kalmaz, onun beden eğitimi dersine olan ilgisini de azaltır. Öğrencinin harekete hâkimiyeti ne kadar azsa, rezil olma korkusu ve başarısızlık ihtimali o derece artar. Hareketin iyi bilinmesi durumunda, seyircilerin varlığı, öğrenciyi motive ederek başarıyı getirir. İzleyici konumundaki öğrencilerin sayısı, tavrı ve tanışıklık dereceleri, başkaları önünde sergilenen davranışı belirleyen diğer değişkenlerdir (İkizler 2000).

Başkaları gibi davranma: Başkalarının davranışlarını ve bunun sonuçlarını gözleme yoluyla edindiğimiz tecrübeler, kendi davranışlarımızı buna uygun bir şekilde yönlendirmemizi sağlar. Gözlem yoluyla ya da modelden öğrenme sürecinin etkili olduğu bu aşamada beden eğitimi öğretmeni ve/veya sınıf arkadaşları model rolünü üstlenmektedir, öğrencinin kendisi de model konumunda bulunabilir. Olumlu ve olumsuz modellerin bir arada durabileceği gerçeği de göz ardı edilmemelidir (İkizler 2000).

Yerleşim Yeri ve Sosyal Çevre İlişkisi

Bireylerin spora yönelmesinde gerek yerleşim yerinin gerekse sosyal çevrenin spora bakış açısı ve söz konusu çevrede spor yapılması önemli bir unsurdur. Yukarıda belirtilen olumlu yaklaşımda bireyle aynı yerleşim yerinden yetişmiş olan başarılı bir sporcunun veya kulübün varlığı, söz konusu yerleşim yerindeki bireylerin spora yönelmelerinde aynı şartlara sahip olmayan diğer kişilere göre daha teşvik edici olduğu görülmektedir.

Bireylerin sportif faaliyetlere katılmasında yaşadıkları yerin etkinlik seviyesi, bireyle aynı yerleşim yerinden yetişmiş olan başarılı bir sporcunun veya kulübün etkisiyle toplumsal çevrelerinde de sportif faaliyetlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmemesi ölçütünde araştırmayı amaç edinen değişkenler arasında kuvvetli bağlantılar mevcuttur (Kılıcıgil 1998).

Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Spor Örgütlerinin Rolü

Gelişmiş ekonomiye sahip ülkelerin çoğunda sporun büyük bir endüstri haline geldiği görülmektedir. 1960'lı yılların sonlarından itibaren sporla alakalı firmaların, spor malzemesi işi yapan işletmelerin, kitle iletişim araçlarının, spor sahalarının, spora katılan bireylerin kazançlarının artması, profesyonel ve amatör liglerin

pastadaki payının gelişmesi, sporun endüstri halini almasına katkı sunmuştur (Argan ve Katırcı 2002).

Sanayileşme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkan serbest zaman olgusu, bireylerin sporu değişik biçimlerde düşünüp tanımlayabilmelerine olanak sağlamıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile sporun daha geniş kitlelere yayılması sağlanabilmiş ve spor bir kitle eğlencesine dönüşmüştür. Televizyonda sadece hafta sonları yayınlanan spor programlarının bazıları daha sonraları program formatında değişikliklere giderek ve programı magazinleştirerek hafta içinde de yayınlanır olmuştur. Çoğu zaman yazılı basında kendisine sadece son sayfalarda yer bulabilen spor haberleri, ilk etapta artırılmış daha sonra da kendine özgü spor gazetelerinin yayımlamasına olanak sağlayarak spor sanayisinin temellerinin atılması sağlanabilmiştir (Erdoğan 1997).

Sporun bütün unsurlarıyla dünya çapında büyük bir endüstri haline gelmesi, sporun içinde bulunan kurum ve kuruluşların artmasını beraberinde getirmiştir. Spor endüstrisi içerisinde bulunan gerek sportif faaliyetlerden kazanç elde etmeyi amaçlayan gerekse herhangi bir maddi kazanç beklentisi taşımayan kurum ve kuruluşlar sporun hem yaygınlaştırılmasına hem de çeşitlenmesine katkı sağlamaktadır. Söz konusu kurum ve kuruluşların toplumların spor ile olan ilişkilerini planlama, yürütme ve denetleme noktasında önemi büyüktür.

Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Okulun Rolü

Aile ortamından sonra kişilerin en çok bağlılık gösterdiği ve yine aileden sonra en etkili ve saygın çevre okuldur. Söz konusu olan bu çevre beden eğitimi öğretmenin aktif çalışmaları ve okuldaki ortamı spora kanalize etmesinin de etkisiyle anlamlı bir ifade bulmuştur. Spor yapan çocukların gerek spora başlama yaşı gerekse aktif halde spor yapıyor oldukları yaşları göz önünde bulundurulduğunda, yurdumuzda sporu meslek edinen özelde beden eğitimi öğretmenleri olmak üzere tüm öğretmenlerin önemini de artırmaktadır (Kılıcıgil 1998).

Özellikle teknolojik gelişmeler gençlerin sportif faaliyetlere katılımlarına ket vurmaktadır. Bu noktada okul çağında olan ve okullarda öğrenim gören öğrencileri daha katılımcı hale getirmek için okul sporları kapsamında yapılan sportif faaliyetler

büyük bir önem arz etmektedir. Öğrencileri söz konusu sportif faaliyetlere kanaliz eden motivasyonel etkenlerin belirlenmesi, onların daha aktif bireyler olması yönünde gerekli adımların atılmasını sağlayacaktır.

Okuldaki Beden Eğitimi Öğretmeni – Antrenörün Spora Yönelmeye Etkisi

Okuldaki sosyal statüleri itibarıyla öğretmenler; öğrencilerin davranış, düşünce ve hislerini etkileyebilmektedir. Okulların işleyiş ve yönetsel yapısına bağlı olarak öğretmenler, aynı zamanda beden eğitimi öğretmenleri de doğrudan bir statü kazanmakta ve böylece öğrenciler üzerinde etki sahibi olmaktadır. Ödül ve ceza verme yetkisi, bu etkinin diğer bir kaynağıdır.

Söz konusu gücün kullanılması aşamasında tek iktidar kaynağını esas alarak davranmak, öğretmen öğrenci etkileşiminin verimine ve beden eğitimi öğretmenin inandırılığine gölge düşürecektir. Bir öğretmenin istenilen davranış veya hareketleri eksiksiz yapamayan öğrencilerini devamlı cezalandırması veya sürekli kendi yetenek ve becerilerini ön plana çıkararak kendisinin en iyi olduğunu yinelemesi, o öğretmenin öğrencilerin gözündeki imajını zedeleyerek onların üzerindeki tesirini kaybetmesine yol açacaktır. Otoriter davranış tarzlarının az görüldüğü beden eğitimi dersleri ve öğrenci istek ve beklentilerini önemseyen toplumsal açıdan birleştirici öğretmen yaklaşımı, beden eğitimi dersinin yarattığı sosyal öğrenme imkânlarını daha etkin hale getirmektedir (İkizler 2000).

Beden eğitimi ve sportif faaliyetlerde öğretmenin üzerine düşen görevleri kısaca ele alacak olursak;

1. Öğretmen hareketleri önce kendisi yaparak ve bu esnada da hareketin yapılışı ile ilgili açıklamalarda bulunarak öğrenciler için bir rol model teşkil etmelidir. Motor beceriler bu yöntem tercih edildiğinde çocuklar tarafından daha çabuk ve iyi öğrenilir.

2. Hareketleri yaparken öğretmen, ortamın bir arkadaş ortamı olarak algılanmasını sağlayabilmeli ve bu esnada tıpkı çocuklar gibi eğlendiğini hissettirmelidir. Bununla birlikte öğretmen sözü dinlenen, gruba ya da kişiye sözünü dinletebilen liderlik özelliklerini de ötelememelidir. Öğretmenin

rehberliğinde kuralları benimseme ve kurallara uyma alışkanlığı çocuklara kazandırılmalıdır.

3. Çocuklar arasındaki kişisel farklılıklar dikkate alınıp değerlendirilerek kişiye uygun tepkiler gösterilmelidir.

4. Çocuklarla birlikte edindikleri deneyimlerini inceleyerek programını revize etmeli ve çocuklar için en uygun olan metotları, onlarla olan ilişkilerini değerlendirerek tespit etmelidir.

5. Çocuklara hedefe ulaştıkları durumlarda yani başarılı olduklarında ödülleri verilmelidir. Onları aşağılayıcı veya küstürebilecek söz ve davranışlardan kaçınılmalıdır.

6. Hareketler yapılırken farklı türde materyaller tercih edilerek hareket tekrarları özendirilmelidir.

7. Çocuklar için zor olabilecek hareketler yapılırken çocuklara gereken destek ve yardım sağlanarak çocuk cesaretlendirilmelidir.

8. Çocuklar, birbirinden farklı formda olan hareketleri istenilen seviyede öğrendikten sonra, bu hareketleri bir araya getirerek yeni bir hareket üretebilirler. Böyle bir durumda çocuğa özgürce kendini ifade etme imkânı sunulmalıdır.

9. Çocukların vücutlarının uzuvlarını ve bazı kavramları öğrenebilmeleri adına eğitici hareketlerle beraber el, kol, bilek gibi ve yukarı, aşağı, sol, sağ gibi bazı sözcükleri de kullanmalı ve çocukları yaparak, yaşayarak öğrenmeye teşvik etmelidir.

10. Aileler ile görüşmeler yaparak çocuklarının özelliklerini bildirmeli ve gerekli yönlendirme yapılmalıdır (Mengütay 2005).

Ana babalar ve seyircilerin gençlerin etkinliklerini (oyunlarını) izlemesi antrenörlerin görevini olması gerekenden daha önemli kılar. Oyunun kaybedilmesi halinde ise kaybetmenin sorumluluğu antrenöre yüklenir. Antrenör de kaybettikten sonra oyuncularına kızgın davranmaya yönelmektedir. Bu yönelim sonucunda oyunculara gerginliğin oluşması kaçınılmazdır. Antrenörün sporcusu ile iyi bir ilişki

içinde olması, olumlu bir yaklaşımı benimsemesi çocuğun ruhsal gelişimi için önemlidir. Ancak yaptığı işi seven, insan psikolojisinden anlayan ve sporcusunu her yönü ile tanımaya çalışan bir antrenör kendisini aşabilen kazanmaya başlayan sporcular yetiştirebilmektedir (Bayar 1997).

Çocuklar ve gençler ile çalışan antrenörlerin dikkat etmeleri gerekli noktalar şunlardır:

1. Genç sporcular (8-9 yaş) çeşitli tiplerdeki cezalandırıcı davranışlara duyarlıdırlar.
2. 10-12 yaş sporcuları antrenörlerin yapacağı cesaretlendirici davranışlara fazlaca duyarlıdırlar.
3. 13-15 yaş sporcuları sadece kendilerine karşı olan davranışlara değil, ceza - ödül gibi çok geniş bir çerçeve içindeki davranışlarda da duyarlılığa sahiptirler.
4. Antrenörler genellikle söyledikleri ile davranışları birbirine uymayan tutumlarda bulunurlar. Çocuk ve genç sporcular bu nedenle sözlere karşı duyarlı değildirler. Onlar daha çok davranışlara bakarlar.
5. Oyuncular ise antrenörlerinden daha çok söyledikleri gibi davranmalarını beklerler.
6. En popüler antrenörler uygun yüklü teknik eğitime önem verenlerdir. Az popüler olanlarsa sık sık cezaya başvuranlardır.
7. Pekiştireç kullanan ve sporcularının davranışlarını destekleyen antrenörler genellikle kendilik - saygısı yüksek olan antrenörlerdir.
8. Antrenör aynı zamanda içsel ve dışsal motive edici kişi olarak öne çıkar. İçsel motivasyon sağlayıcılığı benimsemiş olanlar becerinin gelişmesini sağlarlar. Bu durumlarda da büyük sporcu olma ve kazanma söz konusu olur (Bayar 1997).

Okuldaki Tesis ve Malzemenin Spora Yönelmeye Etkisi

Okul, imkânları doğrultusunda öğrencilerin her türlü sportif faaliyetlere katılabildiği, boş zamanlarını spor yaparak geçirebildiği bir kurumdur. Bu bağlamda

okulun, bulunduğu çevrenin de bir kültür merkezi olduğu söylenebilir. Spor kültürün bir ögesidir. Bu gerçekten hareketle, okul sadece öğrencilerinin yararlandığı bir spor ve kültür merkezi değil aynı zamanda yakın çevresindeki sporcu adaylarının da hafta sonunda ya da ders dışı zamanlarda faydalandıkları bir merkezdir.

Günümüz Türkiye'sinde mantar gibi türeyen özel okulların bir oyun bahçesinin bile olmayışını, kiralanan apartman katlarında öğretim faaliyetlerinin sürdürüldüğünü ibretle görmekteyiz. Bunun yanında istisna özel okullar vardır, fakat toplumsal gelişmeyle beraber bilinçlenen aileler, çocuklarının hangi okula gideceklerinin kararlarını verirken, iyi bir formal eğitim almasının yanında, okuldaki spor etkinliklerinin, tesis ve malzemelerinin yeterli olmasını da istemektedirler. Çünkü spora yönelmeye cezbedici tesis ve malzemelerin yeterliliği çocuklar üzerinde olumlu etkiler yapmışlardır (Kılıcıl 1998).

1.5. Çocuğun Spora Katılım Nedenleri

"Çocuklar neden sporla uğraşır?" sorusunu yanıtlamaya çalışmak, bu konuyla alakalı açıklamalara ulaşmamızı kolaylaştıracaktır. Genel çerçevede bakıldığında, yapılan araştırmalar çocukların;

- Yeni beceriler öğrenmek,
- Hoşça vakit geçirmek,
- Beraber olabilmek,
- Coşku hissetmek,
- Güç geliştirmek,
- Rekabet etmek ve kazanmak amacıyla spora katılım gösterdiklerini belirtmektedir.

Çocuklar açısından konu ele alındığında sıralanan bu maddelere yetişkinler açısından yaklaşılabilecek olursa okul sporunun hedef ve içeriğine şu maddeler de ilave edilebilir:

- Kendilerini sağlıklı hissetmelerini sağlamak,
- Bedensel, psikolojik faaliyet ihtiyaçlarını gidermek,

- Toplumsallaşmalarına destek sunmak,
- Sportif verimlerini arttırmak,
- Elde ettikleri yararlı alışkanlıkları hayatı boyunca sürdürme bilinci ve alışkanlığını kazandırmaktır (Muratlı 2003).

1.5.1. Hareket İhtiyacı ve Rekabet

Çevreyle faal bir karşılıklı ilişki içerisinde çocuğun hareket ihtiyacı bebeklikten ergenlik çağına kadar gelişir ve kuvvetlenir. Doğal olgunlaşma süreçleri, taklit etme, merak ve oyun davranışları, başarılı olma çabası ve sosyal uyum gösterilmesiyle bir uyum içerisinde. Harekette bulunma ihtiyacı ve çevreyle ilişkili olarak hareketin fonksiyonu açısından denemek ve onu iyileştirmek, çocuğun temel güdülerinden birisini oluşturur ve sporda ideal uygulanma alanı bulur (Kazak 2007).

Çocuğun harekete geçme eğilimi, ona sunulan hareketin kalitesine bağlıdır. Hareketsizlik, hareketlerin kısıtlanması, hareket ihtimallerinin azlığı sonucunda performansta düşme ve öğrenme zorlukları gözükür. Bunlar aynı, aşırı uyarılma ve saldırganlık gibi kontrolsüz davranışa yol açan performans düşüklüğü ve hatalı davranışların da sebebi olan hareket fazlalığı gibi zararlıdır. Spor dersleri ve faaliyetleri çocuğun bedenî özellikleri ve hâlihazırdaki hareket ihtiyacıyla bir dengede olmalıdır. Aşırı harekete geçirilme tehlikesine, denge eğitimi gibi dikkati yoğunlaştırma çalışmaları ve kendisine yönelik beklentilerin azaltılması yoluyla karşı konabilir. Hareket tembelliği gösteren ve güdeleri az olan çocuklar cazip görevlere ve hareketlendirici özelliği yüksek olan gruplara katılmaya ihtiyaç duyar (Kazak 2007).

Ruhsal bir motivasyon olarak da ifade edilebilecek olan rekabet, çocuğun kendisini diğer çocuklarla kıyaslama ve öz becerilerini değerlendirme gereksinimiyle ortaya çıkar. Bunun yanı sıra rekabet, karşılaşılan durumlarla başa çıkabilme hevesi olarak da ortaya çıkar. Böylece çocuk, kendisini daha iyi tanıma ve benlik tasavvuru geliştirme yolunda bir adım daha atacaktır Çocuklar arasındaki rekabet, güdü fonksiyonuyla ilgili olarak organize bir müsabakaya veya müsabaka şartlarına gerek göstermez (Kazak 2007).

Motivasyonun bir unsuru olan rekabet yalnızca, sergilenen performans düzeylerinin kıyaslanması için kullanılmamalıdır. Daha süratli olmak, daha yükseğe sıçramak ve rakibini yenmek daima yenilene de gerek gösterir. Bu sebeple rekabet, faaliyetlerin kalitesinin karşılaştırılmasına yönelik olarak teşvik edilmelidir (İkizler 2000).

1.5.2. Kendini Gerçekleştirme

Maslov'a (1977) göre kendini gerçekleştirme, kişinin kendisiyle ilgili düşünce ve beklentilerini yerine getirme, yani imkânları içerisinde olanı gündeme getirmesiyle ilgilidir. Bu eğilim aynı zamanda "Yetenekleri ölçüsünde kişi ne yapabilecekse bunun en fazlasını yapmalıdır." beklentisi şeklinde de ifade edilebilir (Akt:İkizler 2000).

İş hayatındaki kişiler, bireysel yeteneklerini geliştirme ve kişisel isteklerine ulaşma imkânını çok nadir elde edebilirler. Hayatın doğal akışından ve günlük hayat telaşından arındırılmış gerçekliği içerisinde sportif ve rekreasyonel faaliyetler, insana iş hayatının engel olabildiği bireysel yeteneklerini geliştirme ve kişisel isteklerine ulaşma imkânını sağlar.

Kendi kişiliklerini geliştirmek için gençler, sporda serbest bir hareket bulmayı ümit eder. Antrenörün hoşgörüsüzlük ve otoriter baskısı, korku ve ket vurmaları olumsuz eleştiri ve okul şampiyonası bu ümit ve beklentiye karşı gelebilir. Meslekî yeterliliği sayesinde karşısındakinin duygu ve düşüncelerini hissetme yeteneği, bir örnek ve otorite olarak gösterdiği doğruluk ve dürüstlük, gencin bir yandan hürriyet, diğer yandan yönlendirilme şekli çelişki dolu gayretine uygun bir cevap verebilmek için antrenör veya beden eğitimi öğretmenin sahip olduğu bir araçtır (İkizler 2000).

1.5.3. Sosyal İhtiyaçlar

İnsanların birçoğu dâhil olduğu grup içerisinde kendisini daha güvende ve rahat hisseder. Grup, insanın kendi kendine başaramayacağı amaçlara ulaşabilmek için bireylerine sorumluluklar dağıtır, imkânlar sunar. Böylece bireyler kendine güven duygusunu geliştirecek ve kişilik gelişimine yardımcı olacak dönüt ve onaylamalar kazanır (Kazak 2007).

Spordaki ihtiyaç ve beklentiler hem öğrenci ve sporcuları spora yönlendiren unsurlar hem de öğrenci ve sporcular açısından farklılıklar gösterebilir. Öğrenci ve sporcuların yönlendirilmesinde etkili olan kişi, sorumlu olduğu bireylerin davranışı üzerindeki konumunun bilincinde olmalıdır. Bununla birlikte sporcuların yönlendirilmesinde etkili olan kişi, sporcunun talep ve beklentilerini kendi doğrularını da gözden geçirerek ve bazen de beğenilme ve onaylanma ihtiyacı gibi kendi beklentilerini erteleyerek ilk planda tutmalıdır (Kazak 2007).

Sporda önemli yer tutan ihtiyaçların başlıcaları şunlardır:

1. İlişki kurma ve sosyal olma
2. Başkalarının duygularını paylaşma
3. Yardım etme ve destekleme
4. Sosyal takdir
5. Aşağılanmadan kaçınma
6. Birlikte eylemde bulunma ve hareket etme (İkizler 2000).

Çocuk ve gençler üstünde aşırı tesirli olan referans gruplarından birisi arkadaş gruplarıdır. Söz konusu gruplar yapısı gereği bireyi istenilen yönde ya da tasvip edilmeyen biçimde etkileyen çevrelerdir. Mesela, suç işlemeye meyilli kişilerden oluşan çocuk çeteleri, tasvip edilmeyen biçimde etkileyen gruplardır. Spor grupları ise istenilen yönde etkileyen gruplardır. Bu tarz gruplar çocuklara ve gençlere bedensel ve zihinsel güçlerini yaratımcı ve uyumlu bir şekilde kullanma imkânı sunar (Öztürk 1998).

1.5.4. Psikolojik Beklentiler

Bireyin yaşantısındaki gelişimsel süreçte bedensel hareketler, oyun ve sportif faaliyetler küçümsenemeyecek bir yere sahiptir. Birey bedensel kontrollerini sağladıkça özgüven duygularını geliştirirken kendisini daha başarılı görür. Zaten çocuklar hareketleri öğrenmede oldukça gayretlidirler ve bunları denedikçe mutluluk duyarlar (Öztürk 1998).

En başta planlı bir şekilde devam edilen sportif faaliyetler, ruhsal bazı değişimleri beraberinde getirmektedir. Psikolojik sağlık değişkenleri olarak görülen duygu durum, kaygı, depresyon ve benlik algısına yardımcı olmaktadır (İkizler 2000). Sporda yer alan çocuklar, hareket vasıtasıyla duygu ve düşüncelerini belirtebilecektir. Agresiflik, kızgınlık, kıskançlık benzeri duygularında boşalma sağlayabilecek ve bu duygularını dizginleyebilecektir (Erkal ve ark 1998).

Başarıya ulaşma gereksinimi, önemli güdülerdendir ve tatmin edilmesi gerekir. Sportif faaliyetlerin gerçekleştirildiği ortamda müsait şartlar oluşturularak çocukların başarıyı elde etmeleri sağlanabilir. Bu sayede çocuğun özgüveni gelişir (Erkal ve ark 1998). Çocuğun motor becerilerinin gelişmesiyle alakalı deneyimleri, kişilik tasarımı yanında benliğinin gelişiminde de etkilidir. Sık aralıklarla görülen kötü deneyimler benlik gelişimini olumsuz yönde etkiler ve özgüveni zedelenir. Çocuğun kendisine az güvenmesi ve bunun neticesinde de bazı hareketleri uygulamaktan kaçınması hareket gelişmesinde istenilen gelişime ket vuracak ve bu da özgüvenini azaltarak endişelerini artıracaktır. Hareket gelişiminin, ruhsal gelişimin faktörü ve neticesi olduğunu söyleyebiliriz (İkizler 2000).

1.5.5. Zihinsel Beklentiler

Sporla alakalı beceriler kendiliğinden durduk yere otomatik olarak kazanılmaz, öğrenilir. Bundan ötürü kişinin öğrenmesine sebep olan zihinsel malzemeye ihtiyaç duyulur. Becerilerin öğrenilmesi ilk etapta beyin - kas koordinasyonu kurulmasını, bununla birlikte zihinsel uyanıklık, hazırlık ve efor göstermeyi de gerektirir. Becerin öğrenilmesi sadece beceriye ait düşünmeyi değil, bununla birlikte kurallar, teknikler, metotlar ve terimlerin de öğrenilmesini içerir (Aracı 2001).

Sportif faaliyetlerde çocuk devamlı oyun kurallarını, rakiplerin mevcut durumlarını ve kendi beceri düzeylerini kıyaslama durumundadır. Bu karşılaştırma neticesi, öz becerilerini de dikkate alarak, kuralların izin verdiği kadar takımına veya kendine üstünlük sağlamaya çalışır, yani stratejiler kurar. Çocuğun sportif etkinlikler aşamasında girdiği bu zihinsel çalışma; kavrama, açıklama, değerlendirme ve karar verme benzeri kavrayışsal becerilerinin artmasını sağlar (Hazar 2000).

Sportif faaliyetler vasıtasıyla kişi sağlık ilkelerini ve hayatta hareketin gerekliliğini kavrar. Bu realiteyle alakalı bilgi birikimi ile faaliyetler yeni bir anlam kazanacak ve bireylerin daha sağlıklı ve hedefli hayat yaşamasını sağlayacaktır (Aracı 2001).

1.5.6. Sağlık Beklentisi

Sürekli ve planlı katılınan sportif etkinlikleri neticesinde sağlığımızda nasıl değişimlerin gerçekleştiğini açıklayabilmek için ilk başta sağlık kavramının tanımlaması yapılmalıdır. Çağdaş yaklaşım açısından bakacak olursak sağlık, kişinin bireysel, ruhsal ve toplumsal iyilik halidir (İkizler 2000).

Günümüzde kentleşmenin ve teknolojinin hızla artmış olması sonucunda toplumlarda sanayileşme ve çarpık kentleşmenin ortaya çıkardığı sosyo-ekonomik, kültürel problemlerle birlikte ruhsal gerilimlere neden olan unsurlar da (gürültü kirliliği, aşırı trafik vs.) ortaya çıkmıştır (Zorba 2001). Kişinin doğal yapısına uymayan hayat stiliyle beraber kaygılar, stresler, solunum ve dolaşım sistemi rahatsızlıkları, özellikle gelişmiş ülkelerde başı çeken ölüm sebepleri arasındaki unsurlardır. Sportif faaliyetler, kişiyi karşılaştığı bu tehlikelere karşı dirençli ve ruhsal gerilimden uzak tutan ortam oluşturarak sağlıklı hayat stiliyle koruyucu tıbbı yardım etmektedir (Öztürk 1998).

Günümüz çocuklarının kendilerinden yaş olarak yaklaşık yirmi yıl öncesi çocuklarına göre daha hareketsiz, aşırı kilolu ve daha yağlı bir vücut kompozisyonuna sahip oldukları bir gerçektir (Kalish 1998). Aşırı kilolu olmak özellikle çocukluk ve ergenlik çağında dikkat edilmesi gereken bir problem olarak ortaya çıkmaktadır. Aşırı kilolu olmayı ortaya çıkaran sebepler arasında genetik, toplumsal etkenler, beslenme alışkanlığı ve durağan hayat gösterilebilir. Bu noktada aşırı kilolu olmanın önüne geçilmesinde en önemli değişken sportif faaliyetlere ve beden eğitimi etkinliklerine katılmaktır (Aracı 2001).

Faaliyete katılan çocuklar özellikle mücadele gerektiren sportif faaliyet ve oyunlarda, devamlı olarak koşmalı, sıçramalı ve asılmak gibi vücut özellikleriyle mücadele etmelidirler. Çocuğun hareketliliği en başta solunum, dolaşım ve sindirim sistemini istenilen yönde geliştirmekte, bunun yanında iç salgı bezlerinden daha fazla salgılama yapılmasıyla gelişim sürecini hızlandırmaktadır. En başta beslenmeyle elde

ettiği kaloriyi hareket vasıtasıyla bitirdiği için iştahının açılmasına, bununla da sağlıklı beslenmesine yardım etmektedir (Hazar 2000).

Çocuklar değerlendirilirken bir yetişkin olarak ele alınmamalı, onların dünyasının yetişkin dünyasının dışında olduğu unutulmamalıdır. Çocuk tüm insanlarda olan bir kısım biyolojik mirasla donatılır. Bu miras ilgilenip, keşfederek, test ederek ve güçlerini denetleyerek kendi yeterliliğini geliştirmeye çalışır (Orlick ve Moster 1978). Çocukların bunu yapmasının nedeni etkinlikten aldıkları hazdır. Bu gerekçeyle gerçekleşen ve içsel olan davranışın ne sosyal beğeni ve takdirlere ne de başkaları tarafından kabul görülüp onaylanmasına ihtiyaç vardır. Yeteneklerinin tespit edilerek ortaya konulması veya bu yeteneklerin kazanılması çocukların kendi yaşantıları ile ilgili kararlar alabilmelerini ve yaşantılarını kendi kendilerine idare edebilmelerini sağlar. Çocukların bireysel kontrole sahip olabilmeleri ve yeterlik duygularının gelişimi çocukların sadece hayatın akışı içindeki gerekli olan ve onlardan beklenen işlevlerini yerine getirebilmesi için değil aynı zamanda gelecekteki ruhsal iyilikleri açısından da önem arz etmektedir. Spor çocuklar için kendi faaliyetlerini sahiplenme fırsatı sunar. Küçük yaşta müsabık sporcular karşılaştıkları güçlükler ve meydan okumalarla başa çıkabilmek için bireysel yeterlik düzeylerini ve kontrol duygularını yani içsel motivasyonlarını geliştirirler. Sportif faaliyetlerin bir çoğu çocukların içsel motivasyon düzeylerini artırıcı birer unsurdur ve bu noktada ne büyüklerin müdahalesine ne dışsal kaynaklı sosyal ödüllere ve beğenilere ne de medyada yer almaya ihtiyaçları yoktur (Kazak 2007).

Birçok yetişkin gençlik sporlarıyla yarışma ruhunu aşılamanın önemine inandığı için çocuğunu bu sağlığa yararlı etkinliklere katılmaya zorlar. Oysa onlar yeterlik, dürtü ve gereksinimlerini karşılamak için ve 10–11 yaşlarına değin yarışmalı oyunlara artan ilgileri nedeni ile gençlik sporları tarafından motive edilirler. Ancak bu motivasyonel eğilimler müdahaleci ebeveynler, antrenörler ve diğerleri tarafından engellenebilirler (Bayar 1997).

Günümüze kadar gelen araştırmalarda çocuk sporlarının yapısında ileri düzeyde yarışmacı ruhun yer almadığı görülmektedir. Özellikle sportif faaliyetlere katılan çocukların sadece kazanmak için güdülendirilmemeleri, müsabakanın neticesinin ve etkisinin kendiliğinden olması, bilhassa takım sporlarında kazanamamanın sportif faaliyete katılan çocuklar açısından ileri düzeyde endişe ve

stres oluşturmasını engellediği söylenebilir. Bu gençlik sporlarında her şeyin iyi olduğu anlamına gelmez. Burada bir önemli sorun yetişkinlerin müdahalesi ve çocuklardaki bu içsel motive edici faktörlerin çocukların işi ve yetişkinlerin eğlencesi şekline gelmesidir (Bayar 1997).

1.5.7. Serbest Zaman Değerlendirme Beklentileri

Serbest zamanın doğru değerlendirilmesi ilk olarak ailede başlar. Ailenin, üyelerini yönlendireceği serbest zaman değerlendirme etkinlikleri, genel anlamda söz konusu ailenin ekonomik düzeyiyle ilişkilidir. Yurdumuzda genel olarak serbest zaman değerlendirme faaliyetlerine katılma ebeveynlerin çocuğun istek ve beklentilerinden ziyade kendi istek ve beklentilerini kabul ettirmesi ile gerçekleşir (Kılcıgil 1998).

Hoş vakit geçirme ve dinlendirme fonksiyonuyla birlikte eğitim fonksiyonunu da üstlenen etkili serbest zaman yönlendirilmesi, sosyalleşme ve benlik gelişimi noktasında çocuklar için büyük önem taşımaktadır (Kılbaş 2001).

Günümüzde spora başlama yaşının üç yaşına kadar indiğini düşünürsek rekreasyonel faaliyetlerin değişik yaşlardaki bireylerin şu özelliklerini karşıladığını söyleyebiliriz.

4–6 yaş: En büyük beklentileri yeni arkadaşlıklar olup kavramaya heveslidirler. Sürdürülebilir dikkat zamanları kısadır ve toplumsal ilişkileri bu yaş grubunda oluşmaya başlar.

6–9 yaş: Çocuklar bu dönemde inatçı, sabırsız ve acelecidir. Hareketlerinde dşncesizlikler görülür. Aşırı meraklı ve gürültücü olurlar.

9–12 yaş: Bu dönemde artık birlikte yaşama alışkanlığı başlar. Akranlarını benimser ve onları önemserler. Kendi tercihlerini kendileri yapmak ister. st ekstremite zayıf ve kuvvetsizdir. Karmaşık yapıda olan organizasyon ve etkinlikler ilgilerini artırır.

12–15 yaş: Çocukların ergenlik çağına denk gelen bu yaş grubunda hızlı bir gelişme söz konusudur. Diğer bireylere karşı hassas bir yapıda olurlar. Etrafındaki

kişilerden anlayış beklerken kendi öfkelerini ve hiddetlerini çok fazla kontrol edemezler (Kazak 2007).

1.6. Başarı GÜDÜLENMESİNDE Hedef Yönelimi Yaklaşımı - Görev ve Ego Yönelimli Hedefler

Güdülenme kavramı psikolojinin en eski çalışma ve sorun alanlarından birisidir. Kişiyi belli bir davranışa yönlendiren sebepleri tespit etme, davranışın sergilenme düzeylerini açıklama konuları, öteden beri psikolojinin ilgisini çekmektedir. Genel olarak davranışın altında yatan nedenleri açığa çıkarma şeklinde tanımlanan güdülenme, doğası gereği çeşitli bağlamlarda incelenmiştir. Davranışlar gelişigüzel değil, belirli bir amaca yönelik olarak sergilenirler. Çeşitli ihtiyaçlar (örneğin fizyolojik temelli içgüdüler, sosyal temelli güdüler) davranış güdüleri ve ona bir doğrultu sağlarlar (Toros ve Yetim 2000a).

Güdülenme kuramının tarihsel gelişimi içerisinde davranışın görülmeye başlamasına sebep olan üç faktörden bahsedilmektedir. Bu faktörler hedonist zevk unsuru, bilişsel gereksinim ve holistik büyüme unsurudur. Kuramın gelişimi çerçevesinde her öge konusunda çok sayıda araştırma yapılmış ve genellemelere ulaşılmıştır (Duda 1989a). Burada kuramla ilgili detaylar değil, genel anlamda görülen sonuçlar değerlendirilecektir.

Güdülenme konusunda araştırma yapan araştırmacıların büyük bir kısmı hedonist zevk unsurunu benimsemişlerdir. Hedonist zevk unsuruna göre organizmanın hareket organizasyonu zevk almak içindir. Hareketin nihai ereği, hazzı erişme veya gerilimi azaltmadır. Dürtü kuramları, içgüdü kuramları, homeostazi kuramları bu gruba girerler. Dolayısıyla organizmanın temel amacı iç gerilimini azaltma, enerji boşaltma ve haz verene yaklaşımdır. Davranışçı kuramlar, hedonizmi farklı bir perspektiften kendilerine rehber almışlardır. Onlara göre, dışsal güdülerin hem acı hem de zevk verici olanlarını öğrenme, birey tepkilerini biçimleyen ana düzenektir. Bu bakış açısından tüm davranışlar yaklaşma ve kaçınma gibi iki gruba ayrılır (Dweck ve Leggett 1988).

Zihinsel motivasyon teorisyenleri bilginin işlenmesi ve bilgi işleme modellerine aşırı düzeyde yoğunlaşmışlardır. İnsan yoğun bir şekilde çevresi ve kendisi ile ilgili bilgilere ulaşmaya çalışan, bunu kendisi için bir ihtiyaç haline

getiren ve kendisiyle ilgili ulaştığı bilgilerin yapılarına göre davranışlar sergileyen bir canlı olarak değerlendirilir. Bu kuramcılara göre insan, bilgi toplayarak topladığı bilgiyi değerlendirip organize ederek kendi içsel stres ve kaygısını azaltır ve elde ettiği sonuçlarla davranışlarının nitelik ve niceliğini şekillendirir.

Holistik teoriler, kişinin kendini gerçekleştirme hedefinde olan veya "kendi" olmak isteyen bir varlık olduğunu vurgularlar. Onların bakış açısından esas motivasyon kaynağı insanın büyüme, kendisi olma isteğidir; ve bu istek hayatı boyunca kişinin davranışlarına yön verir. Ryan ve arkadaşları (1996) ilgililik, özerklik, yeterlik gibi içsel gereksinimleri karşılayan amaçlı davranışların doyuma yol açtığını bulmuşlardır. Kişinin beceri düzeyi yeterliyse etkinlikleri ve bu etkinliklere karşı koyan etmenlerin zaman içerisindeki akışının haz duygusuna yol açacağı öne sürülmüştür. Böylece salt dışsal bir başarıdan çok, bireysel gelişime, yetenek ve yeterlilikte ilerlemeye yol açan amaçlı etkinliklerin bireysel büyüme ve grupsal uyum açısından önemli olduğu gözlenmektedir. Spor alanında güdülenme ve hedef belirleme konusu, sosyal psikolojinin bu sorunsalı temelinde gelişmiş ve yeni kuramsal açıklamaları beraberinde getirmiştir (Toros ve Yetim 2000a).

Yukarıda değindiğimiz bu genel çerçevede, sporda esas motivasyon kaynağı olarak düşünülen, başarıya yönelik özgün motivasyon kuramlarından olan Nicholls (1984)'ün gelişimsel temelli algılanan yetenek kuramı ve buna bağlı olarak yine aynı kuramcının başarı hedefi yaklaşımı incelenecektir. İlgili kuramları Nicholls ve Duda'nın sporda güdülme iklimi kuramı bütünlendiği için başarıya ilişkin bilişsel algılar ve değerlendirmelerin durumsal etmenlerle birlikte değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

1.6.1. Başarı Hedef Yaklaşımı

Sportif faaliyetlerde başarılı olmanın bir motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmesi gerekir. Sportif faaliyetlerin birçoğu değişik başarı kriterleri ile değerlendirilmekte, spor hayatı zevk alma, yeteneği geliştirme, netice elde etme, gibi başarıyı örnekleyen özelliklerle betimlenmektedir.

Günümüzde çocuklar ve gençlerin sportif faaliyetlere dâhil olmasını etkileyen ruhsal sebepleri inceleyen araştırmalar literatürde geniş yer bulmaktadır (Moen ve ark 2014, Almagro ve ark 2015). İncelenen bu ruhsal yapılardan güdülenme başarı

hedefi kuramı (Achievement Goal Theory) (Adie ve ark 2008) perspektifinde sıklıkla ele alınmakta ve bireyin öz değerlendirmelerinden kendine güven, genel fiziksel yetkinlik, sportif beceri kavramları (Marsh ve Craven 2006) ve hayattan elde edilen doyumla (Wold ve ark 2013) ilgili çalışmalar da spor ortamlarında geniş yer bulmaktadır.

Hedeflere ulaşabilmek ya da ulaşamamak, motivasyon unsurlarının esas faktörlerinden biri olarak tanımlanmak durumundadır. Hedefe ulaşma, kişinin ortaya koyabildiği en üst düzey performansı olarak değerlendirilmektedir. Hedefe ulaşamama durumuysa en üst düzey performansa nazaran daha düşük seviyede performans sergilemektir. Bu noktada bireysel spor branşları ile uğraşan bir sporcu için ortaya konulan tanımların başka sporcularla, yarışma ortamında diğerlerinin performansına göre yeniden ele alınması gerekecektir. Sportif faaliyetin gerçekleştirildiği bir spor ortamında sporcunun dışında gerek kendi takım arkadaşlarının varlığı gerekse rakip sporcuların varlığı söz konusu olduğunda sporcuların performansının görece olarak değerlendirilmesi görülebilmektedir. Bu nedenle durumsal başarı ile sürece bağlı ortaya çıkan beceri geliştirmedeki başarı sebepleri farklı fakat aralarında belirli bir ilişkinin olduğu davranışlar olarak incelenmektedir. Bu sayede başarı güdülenmesinde durumsal kıyaslama faktörü etkili olmaktadır. Bireyin ortaya koyduğu eforda bu tür karşılaştırmaların, izleyicilerin olumlu ve olumsuz etkileri olmaktadır (Ames ve Archer 1988).

Görev ve Ego Yönelimli Hedefler

Kişilerin görev veya ego yönelimi neticesinde sportif faaliyetlere katılmaları, sporsal ve genel fiziksel yeterlilikleri, kendilerine olan güven düzeyleri ve yaşam doyumları bilişsel değerlendirmede karşımıza çıkan değişkenlerdendir. Bununla birlikte çocuk ve gençlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal gelişimlerinde büyük katkısı olan sportif faaliyetlere katılımlarının arttırılması için onları spora kanalize eden ve sportif faaliyetlerde devamlılıklarını sağlayan psikolojik süreçleri göz ardı etmemek gerekir.

Ego yönelimli çocuk ve gençler hedefe ulaşmanın üstün yeteneği kanıtlayarak ve rakiplerini yenerek mümkün olacağına inanmaktadır (Kocaeşki 2010).

Görev yönelimli çocuk ve gençler ise, sıkı çalışma ve akranları ile aynı hedefe odaklanarak beraber davranabilmenin başarıya götüreceğine inanmaktadır (Kocaeşki 2010).

Nicholls ve arkadaşları (1989), kişilerin farklı amaçlara ulaşmak adına gayret sarf ettiklerini ve bu hedeflere ulaşınca başarı duygusunu yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Buradan hareketle kişilerin değişik amaç veya hedeflere yönelebileceği söylenebilir. Aynı şekilde herhangi bir sporcu için de kendisi için önem arz eden hedefler olabilir ve sporcular bu hedeflere ulaşmak için farklı davranışlara yönelebilirler.

Burada kuram, amaçlara ulaşmada ve başarılı olmada iki temel stilin olduğunu belirtmektedir. Nicholls (1992) tarafından ego ile ilişkili (ego involvement) ve görev ile ilişkili (task involvement), Dweck ve Elliot (1983), tarafından performans hedefi (performance goal) ve öğrenme hedefi (learning goal), Ames (1992) tarafından yetenek odaklı hedef (ability focused goal) ve ustalık hedefi (mastery goal) şeklinde adlandırılan hedefe ulaşma stilleri, temelde aynı iki olguyu açıklamaktadır. Görev ve ego şeklinde isimlendireceğimiz yönelimler, bireylerin kendi beceri seviyelerini yargılama biçimiyle alakalıdır. Eğer bir bireyde görevle ilişkili hedef yönelimi ağır basıyorsa o bireyin, yetenek gelişimi, yeni beceri öğrenme, daha fazla gayret gösterme ve görevde ustalığı sergileme üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Ego ile ilişkili hedef yönelimi ağır basan bir bireyinse bireysel becerilerini ortaya koyma doğrultusunda çaba sarf ettiği belirtilmektedir. Ego ile ilişkili hedef yönelimi ağır basan bir birey için öznel başarının kaynağı, gerek yarışmada gerekse müsabakada daha az efor sarf ederek kazanan taraf olabilmektir.

Görevle ilişkili hedef yöneliminde kişi sıkı çalışmayla ve akranlarıyla işbirliği ile başarıyı elde edeceğine inanırken ego ile ilişkili hedef yöneliminde kişi kendi üstün becerisini kanıtlayarak ve rakiplerini yenerek başarıyı elde edeceğine inanır (Roberts ve ark 1999). Bir önceki müsabakada %40'lık gol yüzdesini sonraki müsabakada % 45 seviyelerine hatta daha yukarı seviyelere çıkarmaya çalışan bir hentbolcunun görevle ilişkili hedef yönelimli olduğu söylenebilir. Buna karşın rakip oyuncuların birinden daha fazla gol atmayı kendisine amaç edinen bir hentbolcu ise ego ile ilişkili sporcuya örnek teşkil etmektedir.

Görev ile ilişkili yönelime sahip bireyler kendi performanslarından daha hoşnutturlar. Oyundan zevk alırlar ve göreve daha fazla bağlılık duyarlar. Ego ile ilişkili yönelime sahip sporcular, beceri seviyesi üst düzey olmadıkça performanslarından daha az hoşnut olurlar, sportif faaliyetlerden de daha az zevk alırlar ve daha az bağlılık duyarlar (Duda 1993).

Görev ve egoyla alakalı amaçların farklı seviyelerde hemen her sporcuda görüldüğü ve bu iki bağımsız başarı fikrinin kombinasyonunun sporcunun yapısını tasarladığı ve tasvir ettiği bulunmuştur (Jagacinski ve Nicholls 1984, Nicholls ve ark 1990). Buradan hareketle sporcuların kimi düzeylerde beceri ve göreve yönelebileceği, kimi düzeylerde ise rakiplerinden ve hatta kimi zaman kendi takım arkadaşlarından üstün olmayı devam ettirmek isteyebileceği söylenebilir. Bunun yanı sıra görev ile ilişkili yönelimin daha fazla olduğu bireylerde veya takımlarda birçok istendik netice görülmektedir. Mesela, görev ve ego yöneliminin motivasyon üzerine etkilerini ele aldıkları araştırmada Fox ve arkadaşları (1994) görev yönelimi ağır basan kişilerin ego yönelimlilere nazaran daha fazla motive olduğunu tespit etmişlerdir.

Kişiler aynı anda hem ego hem de görev yönelimleri yüksek, her iki yönelimi de düşük veya bir yönelimi yüksek, diğeri düşük olabilirler (Duda 1998). Hedef yönelimindeki kişisel farklılıkları, görev ve ego yöneliminin farklı kombinasyonlarının ortaya çıkardığı kabul edilir (Maehr ve Braskamp 1986, Nicholls 1989). Kişilerin farklı ortamlarda taşıdıkları yönelimler birbirinden bağımsızdır ve bunların kazanılması çocukluk yaşantılarının, toplumsallaşmalarının bir neticesidir (Nicholls ve ark 1985).

Nicholls (1984) ve Duda (1987), başarı motivasyonunu, gelişimsel açıdan algısal becerinin olgunlaşması ile ilişkilendirmişlerdir. Bu yaklaşım açısından bakılacak olursa çocuklar 2-6 yaş arası dönemde kendi algısal becerilerini son ulaştıkları performans düzeyi ile değerlendirmektedirler. Çocuk eğer ilk çalışmadan ikinci çalışmaya kendi performans düzeyindeki ilerlemeyi görürse doğal olarak becerisinin arttığını ve bu sayede görevi yerine getirmede yeterli olduğunu düşünür. Görevde ustalaşma ve en üst seviyeye ulaşma adına sergilenen ileri düzeyde çaba, çocuk tarafından yüksek beceri ve yeterliliğin bir işareti olarak değerlendirilir. Çocuk, söz konusu yeterliliği aşırı çalışmanın bir fonksiyonu olarak görür. Buradan

hareketle araştırmacılar, çocukların altı yaşına kadar ego yönelimli olmaktan ziyade görev yönelimli olduğunu belirtmektedir (Toros 2001).

Altı - yedi yaşından on yaşına gelinceye kadar çocuklar kendi beceri seviyelerini akranlarının gösterdiği performansla ölçerler. Bu dönemde çocuklar, görev yönelimli değil ego yönelimli olurlar. İlk yaptığından ya da daha önce yaptıklarından daha iyisini ortaya koymak, değerini kaybeder. Çocuk, şu anda yapması gerekeni diğer çocukların yaptığından daha iyi yapmalıdır. Eğer çocuğun performansı diğerlerinden daha üstün olursa yüksek beceri ve yeterlik algılaması görülecektir(Toros 2001).

Çocuklar on bir veya on iki yaşından itibaren duruma bağlı olarak görev ya da ego yönelimli davranışlar gösterebilir. Bu dönemde kişiler durumsal faktörlere, çevresel uyarılara, bireysel hünere, gittikçe artan performansa veya üstünlüğe ve rakiplerini yenmeye yani kazanmaya odaklanmaktadır. Yapılan araştırmalar bize, istenilen benlik gelişiminde görev yönelimli eğilimin ego yönelimli eğilime nazaran daha etkili olduğunu göstermektedir. Duda ve arkadaşları (1991), spor saldırganlığının yargılanmasında görev yönelimi ağır basan bireylerin ego yönelimlilere oranla spor şiddetini daha az meşru gördüklerini bulmuşlardır. Kiřisel etik ve ahlaki normlar ačíısından ego yönelimli olmanın daha fazla sorunlar taşıdığı göze çarpmaktadır. Hedefe ulaşamadıklarında ego yönelimli sporcular istenilmeyen hareketlerde bulunmaya daha fazla eğilimlidir. Ego yönelimli sporcular istediklerini elde etmek adına çok da dürüst olmayan veya yasa dışı yollara başvurmaktadırlar (Duda ve White 1992).

Görev Yönelimli Hedefler

Görev yönelimli olma, beceride en üst düzeyde olmayı, yeterliliği amaçlamaktadır. Sporcular başarıya ulaşabilmek için aşırı düzeyde çaba göstermeli ve kendi en iyi performansını ortaya koymalıdır. Müsabakaları yeteneğini geliştirmek için bir şans olarak gören görev yönelimli kişinin karşısındaki rakibi ne kadar kuvvetli ve zor olursa kendini geliştirme ihtimali o denli artar (Yılmaz 2002).

Görev yöneliminin kendine güveni etkileyeceği bu alanda gerçekteştirilen sınırlı araştırmalarda belirtilmektedir. Çünkü eğer bir kişi kendini katılım gösterdiği

spor dalında yeterli buluyorsa söz konusu kişinin kendine güven duygusu da ileri seviyede olacaktır.

Görev yönelimi ağır basan kişiler, yetenek ve bilgi düzeylerindeki istendik artış ile birlikte bireysel gelişimden başarı zevki duyarlar. Söz konusu kişiler, yeni ve güç olan ödevleri üstlenmekte ısrarcı ve istekli bir görünüm sergilerler. Görev yönelimli kişiler, hareketler dizisini önemsemekle birlikte yarışma veya müsabaka anında olduğu kadar uygulama esnasında da kendi performansının en üst düzeyini ortaya koymaya çalışır (Duda 1998).

Göreve katılımda sahip olunan yeterlik seviyesi göz önüne alınmaksızın orta güçlük seviyesinde bir görev belirleme, katılınan faaliyete yoğunlaşma, aktif çaba, sürekli ve gelişim gösteren efor ve sebat (özellikle başarısızlık sonrası), görev yönelimi ağır basan kişileri tarif eder. Sportif faaliyetlerde idrak edilen başarı, yetenek seviyesindeki artış, görevde ustalaşma, disiplinli ve planlı çalışma ve faaliyet üzerinde aşırı alakayla birlikte ortaya çıkar (Duda 1993).

Motivasyona ilişkin bilişsel yaklaşıma göre, hedef perspektifi, algılanan beceri ve davranış arasında bir ilişki vardır. Amaçlanan hedeflere ulaşıldığında göreve katılıma, çoğu kez istendik olarak da isimlendirebileceğimiz kalıcı ve sürekli davranışlar eşlik etmektedir. Göreve katılım süreci, üst düzey bir iş ahlakına, en etkili düzeyde performansa ve sonuna kadar mücadele etmeye yol açmaktadır. Görev içerikli sportif faaliyetler esnasında, gerçekleştirilmesi beklenen görevin optimal seviyede beceri gelişimine katkı sunmasına ve bireysel doyumun gerçekleşmesine çalışılır. Bu noktada, müsabaka ya da yarışma kategorileri ve rakipler gibi dışsal faktörler de önem arz etmektedir. Alakalı dışsal faktörlerin kontrol edilebilmesi bir noktaya kadar mümkündür. Antrenörler, öğretmenler ve diğer yardımcı personel ve kişiler görev içerikli bir ekip ve müsabaka ortamı oluşturarak dışsal faktörlerle beceri gelişimi, bireysel doyum gibi içsel faktörlerin beraber algılanmasına sebep olabilirler (Toros 2001).

Görev yönelimli etkinlikler, eğitimde ve öğrenmede de olumlu sonuçlar vermiştir (Duda ve ark 1991). Okulda görev yönelimi, gerek yaşlılarla gerekse sınıf arkadaşları ile birlikte hareket etmeyi, ezberlemekten çok anlamayı, düzenli ve

disiplinli çalışmayı gerektirir. Bunun neticesinde de başarı ve genel doyum seviyesinin artırılması hedeflenir.

Netice itibarıyla Nicholls (1989), görev yöneliminin beceri ve bilgi kazanma hedefi ile en üstün eforu ve çabayı gözettiğini ortaya koymuştur. Bu şekilde görülen yönelim bireyin öz gelişimine daha fazla önem vermesine, öğrenmeye daha açık hale gelmesine ve en sonunda da yeterlik duygusu kazanmasına önemli oranda katkı sağlamaktadır. Sportif anlamda yaklaşacak olursak eğer görev yöneliminde gösterilen çaba ve harcanılan gücün önemli olduğu ve bunların takdir görerek ödüllendirildiği söylenebilir. Sporcular ekip içerisinde önemli bir görevlerinin ve işlevlerinin olduğunu hissederler. Ekip içerisinde ve sporcular arasında ekip ruhu anlayışı pekiştirilir. Örneğin bir hentbol takımında her sporcu takımdaki diğer sporcuların daha çabuk, daha kolay, daha doğru ve daha iyi öğrenmesi konusunda yardım ediyor; onların hatalarını ya da yanlışlarını düzeltmek için çaba sarf ediyorsa söz konusu ekipte görev yönelimli sürecin baskın olduğu söylenebilir (Yılmaz 2002).

Ego Yönelimli Hedefler

Hedef yöneliminde ikinci boyut ego yönelimidir. Ego yönelimlilik gerek kendi takım arkadaşlarına gerekse rakiplere nazaran daha üstün olmayı gözetmektir. Ego yönelimindeki süreç, sosyal karşılaştırmaya dayanmaktadır. Bilindiği gibi toplumsal kıyaslama aşağı seviyede, yukarı seviyede ve eşit seviyede gerçekleşmektedir (Suls ve Wills 1991). Aşağı düzeyde kıyaslama yapılırken kişi, yetenek seviyesi kendisinden düşük olan, daha az şanslı bireyle kendisini kıyaslayarak iyi olduğunu hisseder. Bireyi böyle bir karşılaştırmaya iten nedenler benlik yaygısını korumadır. "Benden düşük seviyede olanlar var.", "Benden iyi olmasına karşın, benden daha kötü oynadı." şeklindeki düşünceler, temelde bir savunma olarak benliği olumlamaya, onu kötü durumdan kurtarmaya yöneliktir. Fakat burada mukayese edilen bireyle onun hayat şartları ile benzerlik, böyle bir olumluluğu neticede aşırı düzeyde olumsuz bir noktaya götürebilir (Duda 1989b). Bu noktada kişi eğer kendisinin de onunla aynı sonu yaşayacağı çıkarımında bulunursa bu düşünce kişiyi çaresizliğe, vazgeçmeye ve kaygılı bir duruma sokabilir. Böyle bir durumda ilk başta görülen egoya yönelik olumluluk da örnekteki diğer sporcunun hayat şartları benzerliği nedeniyle yaşanan çaresizlik ve kaygı da başarının

geliştirilmesi ve beceride en üst seviyeye ulaşma gibi sürece yönelik sportif kazanımlarla çalışmaktadır. Söz konusu bu durumun sportif gayretle ve çabayla uyum sağlamayan olumsuz olarak nitelendirilebilecek psikolojik sonuçları da ortaya çıkabilir (Toros 2001).

Üst düzey toplumsal kıyaslamada kişiler kendisini kabiliyet ve yeterlik açısından bariz üstünlüğü olan birisiyle karşılaştırır. Bu karşılaştırmada kişi kendi kabiliyetlerine, yeterliklerine ve başarısının gelişimine güven duymaktadır. Bu kıyaslamanın neticesinde kişinin egosu tatmin oluyorsa yapılan bilişsel yargılama mantıklı olacaktır. Diğer taraftan gerçekte bağdaşmayan, öz yeterliliğin doğru algısına dayanmayan bir kıyaslama, çaresizlik ve boş vermişliğe sebep olacak; bireyin kendisini suçlaması sonucunu doğuracaktır. Ortaya çıkacak olan bu durum da kişinin kendisine gelişim hedefi koyamamasına sebep olacaktır (Toros 2001).

Eşit düzey toplumsal kıyaslamalarda kişiler kendisini kabiliyet ve yeterlik açısından aynı veya bir parça daha yetenekli kişilerle karşılaştırırlar. Burada ulaşmak istenen amaç kendi düzeyini yani seviyesini tespit edebilmektir. Bireyler bu sayede gelişimleri ile ilgili bir sonuca ulaşabilirler. Elde edilen bu bilgi süreklilik göstermez ve gösterdiğimiz eforla alakalı tek gerçek kaynak da olmayabilir. Kişinin kabiliyet ve yeterlikleri ile ilgili ilk etapta çalıştırıcılar olmak üzere, yapılan antrenman ve müsabakalarda elde edilen veriler, istatistikler gibi birçok bilgi kaynağı olabilir. Her şeye rağmen eşit düzey yapılan kıyaslamanın, becerinin geliştirilmesi sürecine daha uygun olduğu söylenebilir. Ego yönelimli kişiler üstünlük duygusu kazanmak istedikleri için genellikle eşit düzey kıyaslamalar yerine, aşağı düzey veya yukarı düzey kıyaslamaları tercih ederler (Yılmaz 2002).

1.6.2. Yaklaşımın Değerlendirilmesi

Başarı hedef yaklaşımı ile ilgili şimdiye kadar verilen literatüre dayalı bilgiler ışığında spor psikolojisinde yer alan pek çok başarının güdülenmesindeki bakış açısının, temelde bilişsel yargılama, beceri ve yeterlik algısını ön plana çıkarttığı söylenebilir. Nicholls ve Duda'nın araştırmaları sonucunda bilişsel öğelere ağırlık verdikleri görülmektedir. Pervin (1977) gibi amaç kuramcıları yaptıkları araştırma sonucunda bilişsel süreçlerin amaçlı etkinlik içerisinde, hedeflerin elde edilmiş seyrinde anlam kazandıklarını vurgulamaktadır. Nicholls ve Duda gelişimsel bakış

açısıyla istenilen düzeyde kabiliyet ve alanında en iyi olmayı değerlendirirken; amaç kuramcılar ile ortak noktada birleşmektedirler.

Nicholls ve Duda'nın ortaya koydukları yaklaşım yetenek ve kabiliyet geliştirmede toplumsal ve durumsal faktörleri önemser. Görev yönelimi ve ego yönelimi mutlak, her durumda, olumlu ya da olumsuz yönelimler olarak ele alınmamış, yapılan spor branşının özellikleri, müsabaka şartları vb. faktörlere göre birinin veya diğerinin baskın olabileceği değerlendirilmektedir. Lloyd ve Fox (1990), yaklaşımı baz aldıkları bir çalışmada göreve yönelik sportif faaliyet durumunun, yüksek ego yönelimi olan bireylerin ego yönelimini azalttığı; buna karşın ego yönelimin olduğu bir durumda, ilk başta düşük ego yönelimli olan bireylerin, ego yönelimini arttırarak gözle görülür hale getirdiği tespit edilmiştir. Buradan hareketle durumsal faktörlerin, kişisel farklılıklar üzerinde etkili olduğu gösterilmektedir.

Spora, kazanmaya dönük, kendine has hedefleri olan, bireyin kabiliyet ve yeterliliğini geliştirmeyi esas alan, uyumlu takım işlevini gözetten bir süreç olarak baktığımızda; Nicholls ve Duda'nın başarı güdülenmesi kuramının yukarıda belirtilen bu gereklere cevap verdiği görülmektedir. Yine araştırmacıların yaklaşımı, amaca yönelik davranış açıklama bakımından psikolojinin çalışma alanına uygun gelmektedir.

Neticede çalışmamızın dayandığı temel, Nicholls ve Duda'nın başı çektiği ve diğer spor psikologlarının araştırmaları ile katkı sunduğu, sporda başarı güdülenmesinin yansıması olarak hedef yönelimlerinin ele alınmasıdır.

1.7. GÜDÜSEL (MOTİVASYONEL) İKLİM YAKLAŞIMI - USTALIK VE PERFORMANS İKLİMİ

Sporcuların motivasyonunda yaşanan takım tecrübelerinin yapısının ve yapısal özelliklerinin etkili olup olmadığı, motivasyonel iklim açısından ele alınmalı ve incelenmelidir. Bu noktada başarı ortamının hedef yapısının, sporcuların ve çalıştırıcıların motivasyonunu etkileme biçimleri, konumuzu oluşturmaktadır. Kısaca kişilerin öğrenme, beceri geliştirme ve etkinliklerini değerlendirme ortamları, ele alınmak durumundadır (Toros 2001).

Başarma hedefleri ile ilgili spor araştırmaları iki alanda toplanmıştır. Bunlardan ilki, hedef yönelimi tercihlerinde bireysel farklılıklar üzerinde

yoğunlaşmaktadır. Bu alandaki araştırmalar, hedef yönelimleri ile bilişsel ve duygusal özellikler arasındaki ilişkileri ortaya koymuşlardır (Duda 1989b, Nicholls 1989). İkincisi, durumsal etmenlerin rolü üzerinde yapılan çalışmalardır. Bir öğrenme ortamının yapısının, değişik hedef yönelimleri ve güdülenmelerle ilişkisi, derinlemesine incelenmiştir (Ames ve Archer 1988).

Araştırmalar, birey etmenleri ve durum etmenlerini ayrı ayrı incelemesine rağmen; her iki alan arasında güçlü bağların olduğu ve güdülenmede, her ikisinin birlikte etkilerinin bulunduğunu göstermektedir (Duda ve ark 1991).

Güdülenme düzeyleri arasındaki farklar, takım yaşantıları ile birlikte incelenebilir. Örneğin, sporcuların etkili strateji kullanmalarının, rekabet tercihlerinin, öğrenmeye olan olumlu tutumlarının ve çaba göstermelerinin, ustalık güdüselle ikliminde daha fazla gözlemlendiği bulunmuştur. Yine sporcuların etkili strateji kullanmalarının ve olumlu tutumlarının, onların ustalık yönelimli ortamlarda bulunma süreleriyle geliştiği gözlemlenmiştir (Ames ve Archer 1995).

Sporda yaş kategorileri arası geçişler alt seviyelerden bir üst seviyeye geçme, gelişim dönemleri sebebiyle çocuklarda karşımıza çıkar. Çocuklar spora başladıkları andan itibaren değişik ortamlarda, değişik antrenörlerle ve anlayışlarla karşılaşmaktadırlar. Çocukların motivasyon seviyesindeki değişimler, katıldıkları sportif faaliyetin ortamında bulunan özelliklerin etkisi altındadır. Araştırmalar bize sporcu motivasyonunun bir ortamdan beslendiğini ve maruz kalınan ortamsal özelliklerin, çocukların motivasyonel yapısının oluşumunda bilişsel ve duygusal bileşenlerin etkisini anlamada önemli bir etken olduğunu ortaya koymaktadır (Toros 2001).

Papaioannou (1994), algılanan motivasyonel yapının, sporcunun hedef yönelimini anlamada ve izah etmedeki faktörlerden biri olduğunu belirtmiştir. Motivasyonel yapı, müsabaka seviyesi, yönerge stilleri ve önemli bireylerin etkisi gibi elemanları bünyesinde barındırabilir.

Kazanma ve başarılı olmanın sporcu tarafından tanımlanma ve algılanma şekli ile alakalı iki etken kuramı kıymetli açıklamalarda bulunmuştur. Buna göre sporcu başarılı olup olmadığına karar vermek için ya becerisini diğer sporcuların becerisi ile mukayese eder ya da mevcut performansını önceki performansıyla

kıyaslar. Her iki kıyaslamada da bir standart söz konusudur. İlk mukayesede kişinin kendisiyle eşdeğer diğerlerini, ikincide ise kendi eski performans düzeyini kıyaslamada ölçüt olarak seçtiği görülür. Bu noktada kişinin düşünce, davranış, beceri ve duygu bakımından diğerlerini kıstas olarak alması Festinger (1957)'in sosyal karşılaştırma kuramında kişinin kendi yaşantılarını bir kıyaslama kıstası olarak kullanması; Mc Cormick ve Ilgen (1980)'in kişisel karşılaştırma kuramında ve Michalos (1985)'un çoklu farklılıklar kuramında detaylı olarak ele alınmıştır. Söz konusu bu kuramlar toplumsal psikolojinin ve sanayi-örgüt psikolojisinin temel kuramlarındandır. Dolayısıyla iki faktör kuramı toplumsal psikolojinin temel kuramlarını sporla ilişkilendirerek bilimsel yargılama temelli başarı tanımlanmasını anlamamıza katkı sunmuşlardır (Toros 2001).

İki faktör kuramında ele alınan ilk kıyaslama ustalık yönelimi olarak belirtilebilir. Kişilerin motivasyonel iklimi, ekip kültürü, başarının geçmiş başarı ile kıyaslanmasını dolayısıyla gelişimi, beceri artırımını destekleyebilir. Bu sayede bu tür karşılaştırmalara mücadele eden ve destekleyen ekip kültüründe beceri gelişimi, çabanın fark edilmesi, ekip başarısı için tüm katılımcıların gayret göstermesi özellikleri öne çıkmaktadır (Toros 2001).

Kuramda ele alınan ikinci kıyaslama, performans yönelimi olarak değerlendirilebilir. Kişi, diğer kişilere kıyasla kendi başarısını ortaya koyarken hâkimiyetini ve üstünlüğünü de ortaya koymaktadır. Durumsal faktörler, öğrenme tecrübeleri, çalıştırıcılar ve ekip kültürü, sporcuların kendilerini diğer sporcularla kıyaslamasını özendirir (Toros 2001).

Roberts ve Ommundsen (1996), öğretmenlerin ve çalıştırıcıların ekiplerinde çeşitli talimatlar, ödüller ve cezalar kullanarak ve kendi seçimleri ile sporcuların kendi takımlarında ya ustalık ya da performans yönelimli bir ortam oluşturduklarını belirtmişlerdir. Örneğin; bireysel beceride ustalığa önem veren antrenörler, sporcunun kendi gelişimine katkı sunacak olan uygulamaları organize edeceklerdir. Bu noktada bireyler arasında ortaya konan efor düzey farklılığını ve yarışmayı özendiren antrenörler, ekipten daha yetenekli bireyler üstünde yoğunlaşacaklardır.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, takım veya öğrenme ikliminin, tek tek sporcuların ego veya görev yönelimli olmalarından daha önemli bir etmen olduğu

ortaya çıkmaktadır (Duda 1998). Çünkü ekip veya öğrenme iklimi bütün sporcuları kapsamakta, genelliği içermektedir. Öğrenme iklimi içinde yer alan örgütsel yapı ile sporcunun yönelimi paralellik gösterdiğinde, istenilen uyum sağlanmış olur. Uyumlu ve gelişimi hedefleyen bir takım şuuru oluşturabilmek için genelde hem sporcunun hem de ekip kültürünün görev-ustalık yönelimli olması yeğlenir. Bunu sağlayabilen ekipler elit düzeyde oyuncularını olmasa da başarıya ulaşırlar.

Örgüt ikliminin gelişmesinde öğretmenler, antrenörler ve ebeveynlere önemli görevler düşer. Öğretmen, çalıştırıcı ve ebeveynler ümitlerini ifade ederek beklentilerini açıklayarak ödüllendirmelerde bulunarak belirli bir hedef yönelimini özendirirler. Bireyin sosyal hayatında yer alan yetişkinler, sporcunun evini, sınıfını veya spor ortamını bu tür davranışlarla biçimlendirir ve çocuklara açık ve anlaşılır başarı tanımları sunan güdüleyici iklimleri oluştururlar. Öğretmenler, antrenörler sporcuya herhangi bir soru sorarken veya açıklamada bulunurken örgüt iklimine ilişkin net mesajlar ortaya koyarlar. Örneğin sporcuya göre önemli olan bir büyüğü, sporcuya "kazandın mı?" sorusunu sormaktansa "Performansın nasıldı?" sorusunu yöneltirse sporcuyu ustalık yönelimine kanalize eden bir mesaj vermiş olur. Bu noktada sporcu bireysel başarısını bir netice değil, bir süreç olarak değerlendirir ve o anda elde ettiği başarıyı süregelen bir etkinliğin sonucu olarak görür (Toros 2001). Papaioannou (1994), üst düzey bireysel başarı ve başarı gelişimini bekleyen takım kültürünün, görev yönelimi ve ustalık iklimini bütünleştiren, bunların ortaya çıkmasını kolaylaştıran kültürler olduğundan söz etmiştir.

Spor literatüründe, böyle bir takım kültürü yaratmada liderler olarak koçların ve öğretmenlerin rolüne işaret edilmiştir (Kavussanu ve Roberts 1996). Ego yönelimli bir sporcunun bile uygun takım kültürü ile bu özelliğinde değişimler olabilir. Çalıştırıcılar, öğretmenler tercih ettikleri antrenman yapılarıyla kişilerin yönelimlerine etki edebilirler. Goudas ve arkadaşları (1995), bir fiziksel aktivite düzeninde, ustalık güdüselle iklimiyle ilişkili olarak, katılımcıların daha çok görev yönelimli davranışlarda bulunduklarını ortaya koymuşlardır.

Hedef yönelimiyle algılanan motivasyonel iklim arasındaki istatistiksel ilişki, sporda algılanan güdüselle iklim ölçeği ve sporda görev ve ego yönelimi ölçeği kullanılarak kanıtlanmıştır (Duda 1989b). Buradan hareketle ego yönelimi ile performans iklimi, görev yönelimi ile ustalık ikliminin birbirleriyle uyduğu

gözlemlenmiştir. Roberts ve Ommundsen (1996), Norveç Üniversitesi Spor ve Fiziki Bilimler öğrencileri üzerinde yaptıkları bir araştırmada, esas olarak görev yönelimli bireylerin, güdüsel iklimi, ustalık iklimi olarak algıladıklarına ilişkin sonuçlar ortaya koymuşlardır. Yine aynı araştırmada ego yönelimli bireylerin ise güdüsel iklimi, performans iklimi olarak gördükleri tespit edilmiştir (Toros 2001).

Ego yönelimli olma ve performansa yönelik güdüsel iklimde bulunma, özellikle düşük yetenekli gençler için zararlı olabilir. Bu gençler rekabete ve diğerleri ile karşılaştırmaya dayanan takım kültüründe temel yetenek girdileri eksik olduğu için mutsuzluk, doyumsuzluk, stres tepkileri, depresyon gibi bir sıra olumsuz durumu yaşayabilirler. Buna karşın yetenekte düşüklük gözlenen ego yönelimli gençler, ustalık yönelimli güdüsel bir öğrenme ortamında iseler; güdüsel iklim, ego yöneliminin olumsuz sonuçlarını tersine çevirebilir. Ustalık ortamının, herhangi bir yarışma durumundan korku duyan düşük yetenekli çocuklar üzerinde olumlu etkisi vardır (Goudas ve ark 1995, Papaioannou 1995, Theeboom ve ark 1995).

Daha önceden değinildiği üzere ortamın motivasyonel özelliklerini ortaya koymak için Walling ve arkadaşları (1993), "Sporda Algılanan Güdüsel iklim Ölçeği (PMCSQ-SAGİÖ)"ni geliştirmiş ve çocukların algılarını bu ölçeğe dayalı olarak değerlendirmişlerdir. Söz konusu ölçek, sporcunun müsabaka iklimini algılayışı ve bu iklimde ulaşılan başarının değerlendirilmesi için kullanılmıştır. Örneğin; Roberts ve Ommundsen (1996) öğrencilerin sınıftaki davranışlarının, sınıftaki motivasyonel iklim algılarından etkilendiğini belirtmektedir. Motivasyonel iklimi zorluk ve harcanılacak çaba temelinde düşünen öğrenciler, mahcup olmamak için zor görünen görevlerden kaçınmışlar, motivasyonel iklimi ustalık temelli algılayanlar ise zorluk derecesi yüksek olan görevleri almayı daha fazla tercih etmişlerdir.

Şimdiye kadar değindiğimiz tartışmalar ve bulgular, ustalık yönelimli bir iklimin beceriyi arttırma, öğrenme istekliliğini geliştirme ve ısrarcılık kazandırma gibi önemli işlevleri olduğunu ortaya çıkarmıştır (Nicholls 1984, Roberts ve Ommundsen 1996). Ustalık düzeyine gelindiğinde ise hedef oluşturmada önemli olan etkenlerin neler olduğu henüz net bir şekilde ortaya koyulamamıştır. Ustalık düzeyine gelindiğinde konulan hedefin, kişisel ve takım öğrenmesini bünyesinde barındırması, bütün sporcuları görev yönelimli olmaya iten beceri hedeflerinin belirlenmesi ve sonuç olarak başarının ne anlam ifade ettiği gibi öğeleri kapsaması

beklenir. Papaioannou (1995), sporcu hedefinin yeteneği içerdiği kadar öğrenmeye olan motivasyonu da içermesi gerektiğini söylemektedir.

Öğrenme istekliliği, çeşitli bireysel farkları içerse de, genelde beceri gelişimi hakkında geri bildirim sunan, herkese eşit davranılan, destekleyici bir çevrede daha fazla gözlenir. Sayılan bu nitelikler ustalık yönelimli iklimin özellikleridir (Toros 2001). Sporcular performans yönelimli takım kültürünü ve ego hedeflerini de seçebilir (Nicholls ve ark 1985, Dweck 1986, Ames ve Archer 1988). Bu tür örgüt iklimleri ve amaçlar, değişik öğrenme ve duygu durumlarını desteklerler ve başarı etkinliğini değişik yollardan biçimlendirirler. Bir bireyin hedef tercihi, o birey bir seçimle karşı karşıya kaldığında veya karar vermek zorunda olduğunda ortaya çıkar (Dweck 1986, Dweck ve Leggett 1988). Birey böyle karar durumlarında üstün olmayı, "star" olmayı, egemenlik duygulan yaşamayı, ayrıcalıklı olmayı teşvik eden takım kültürünü yeğleyebilir. Buradaki başarı güdüsü, temelini "aşağılık duygusu", cinsel ve sosyal engellenmeler gibi psiko-dinamik süreçlerden alabilir. Yine takım, geleneksel örgüt kültürü anlayışında olup karizmatik oyuncular, aslar, "takım vitrinleri" gibi günümüz takım anlayışına uymayan nitelikleri besleyebilir. Var olan sosyal ilişkiler ve genel kültürel yapı, bu özellikleri pekiştirebilir. Kurumların, sistemin değil de kişilerin öne çıktığı geleneksel dikey örgütlenmeli toplulukçu kültürlerde, böyle güdülenmelere oldukça sık rastlanmaktadır (Hofstede 1991).

Roberts ve Ommundsen (1996), çalışmalarının sonucunda performans merkezli yapının ekip bireylerine karşı veya rakibe karşı üstünlükten elde edilen tatmin duygusunu kolaylaştırdığını ortaya koymaktadırlar. Performans odaklı iklimde iletişim ve direktifler, en yetenekli yıldız oyunculara odaklaşmıştır. Ustalık yönelimindeki performans hedefleri, ekip yapısıyla uyumlu yetenek gelişimini ve temel olarak kişinin gelişme sürecini içermektedir.

Sporun kitleselleşmesi ve spora katılımın artırılması açısından, ustalık yönelimli güdüsel iklimin avantajları açıktır. Zaten örgütlü spor etkinliklerinin rekabete dayalı yönlerini çocuklar çok erken yaşlarda tanımaktadırlar (Roberts 1984). Sonuçta yetenek seviyesi düşük olan çocuklar, kendilerini sportif faaliyetlerin dışında bulmaktadırlar. Duda (1989b), görev katılımına dayalı etkinliklerin içsel ilgiyi beslediğini, oysa ego katılımına yönelik etkinliklerin içsel güdülenmede azalmaya neden olduğunu belirlemiştir. Eğer bireyler eğlence ve hazdan çok, ödül

almak için spora katılıyorlarsa spora katılımın altında yatan niyet olarak ödöl beklentisi varsa güdülenmenin kaynağı dışsaldır (Duda 1992). Takımın yıldızı olma, takım arkadaşları veya rakipten üstün olma yüksek meblağlarda ücret kazanma gibi ego hedefleri, dışsal motivasyonlarla pekiştirilmektedir. Dışsal motivasyonlar, içsel motivasyonu azaltmakta; içsel olarak pekiştirilmeyen faaliyetler, dışsal ödöl bile olsa yetersiz kalmaktadır. Müsabaka ortamlarında performans hedefleri, ustalık hedefleri ile koordine edilmeli, içsel motivasyon seviyesi öne çıkarılmalıdır (Toros 2001).

1.7.1. Yaklaşımın Değerlendirilmesi

Çalışmada kısaca değindiğimiz motivasyonel iklim yaklaşımına göre sportif platformun motivasyonel iklimi, performans ve ustalık olarak nitelendirilen iki ayrı yönelimle tanımlanmaktadır.

Her iki yönelim de, kişilerde bulunan ego ve görev yönelimleri ile bütünleşmektedir. Sporda motivasyona sebep olan kaynak olarak platformun karakteristik yapısı, kişisel arzu ve beklentilerle birlikte bu bütünleşmeye etki edebilmekte ve hatta onların değişimine sebep olabilmektedir. Spor platformunu ve ekibi, kültürel yapı açısından ele aldığımızda; buradaki iklimi öğretmenler, çalıştırıcılar, anne – babalar, katılımcılar ve sporcular gibi birçok etkenin oluşturduğunu ifade edebiliriz. Netice itibarıyla toplumsal psikolojinin toplumsal kıyaslama, bireyler arası kıyaslama, çoklu ayrılıklar kuramı gibi temel bilgi birikimine dayanan, motivasyonel iklim yaklaşımı; ekip başarısını ve kişisel başarıyı anlamamıza imkân sağlamaktadır (Toros 2001).

Yaklaşımında incelenen performans ve ustalık yönelimli motivasyonel iklim kuramsallaştırmasının bir yöntem bilimi ile ölçülebilirliği, farklı sportif ve kültürel yapı bağlamlarında elde edilen sonuçların geçerliğini deneme ve bilgi birikimi imkânı sağlamaktadır. Bu noktada ülkemiz sporcularının motivasyonel ikliminin niteliklerinin tespit edilmesi, kurama destek sağlayacak ve katkı sunacaktır.

Çalışmamızda da açıklamaya çalıştığımız başarı motivasyonunda hedef yönelimi yaklaşımı ve şimdi kısaca değindiğimiz motivasyonel iklim yaklaşımı, birbirleriyle örtüşen ve birbirlerini destekler nitelikte açıklamalarda bulunan kuramlardır. Kişisel hedef yönelimlerinin ekip kültüründe bulunan motivasyonel iklimle örtüşmesi olumlu sonuçlar sağlamaktadır.

1.8. Sporda Hedef Belirleme

Psikolojide genel anlamda kişilerin tutumlarının hedefe ulaşma amacı güttüğü; belirli bir amacı olan tutum, davranış ve hareketlerin, kişinin davranış birikimlerini meydana getirdiği belirtilmektedir. Spor psikolojisi de bu akla uygunluğu kabullenmiş, sportif faaliyetlerin amaçlı yanına vurgu yapmıştır.

Bir antrenör veya sporcu, performansını daha üst düzeye çıkarabilmek adına bireysel bir hedef tespit etmelidir. Gerçekleştirilen bütün sportif etkinliklerde kişiler, kendilerine birer hedef koyarlar. Locke ve Latham (1985), amaç tespit etmeyi, kişilerin daha üretken hale gelmesini sağlayan, onlara tesirli bir enerji sağlayan, bilişsel motivasyon durumu şeklinde ifade etmişlerdir. Locke ve Latham amaç belirlemeyi iki çerçevede ele almışlardır. Bunların ilki, amacın zorluğu ile performans basamakları arasında doğrusal bir ilişkinin varlığı; diğeri ise belirli ve güç olan amaçların, mükemmeli sergile türündeki hedeflerden daha fazla eforla alakalı olmasıdır.

Sporda hedef belirlemenin motivasyonel yanını inceleyen iki araştırmacı Nicholls ve Burton'dur. Burton (1992), kişilerin başarı yönelimlerinde üç farklı şekilde amaca sahip olabileceklerini belirtmiştir. Bu amaçlar:

- a) Yetenek Yönelimliler: Bu kişiler tüm becerilerini diğerlerine göstermeye çalışan kimselerdir. Kendilerini sürekli olarak başkaları ile karşılaştırırlar.
- b) Görev Yönelimliler: Başkalarının performansı yerine kendi performansı ile ilgilenen kişilerdir ve kendi en iyileri ile uğraşırlar (Koruf 1996).
- c) Sosyal Uyum Yönelimliler: Spor etkinliklerinde çevreden olumlu geri bildirimler almayı, çevre desteği sağlamayı gözetten bireylerdir. Böyle bir bakış açısından Koruf (1996), spora katılımın veya spor etkinliğinden dışlanmanın temelinde sosyal etkileşimin olduğunu belirtmiştir.

Hem sporla ilgili araştırmacılar hem de bu alandaki pratisyenler, hedef belirlemenin, basit ve net bir performans artırma yolu olduğu noktasında genel olarak aynı görüştedirler. Fakat ne var ki bu hedef belirleme her zaman sportif faaliyetleri pozitif yönde güdüleyen bir süreç oluşturmamaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında iki faktör etkili olmaktadır.

Bunların birincisi, kimi sporcuların hedefleri özendirici olmaktan ziyade kaygı ve stres artırıcı olarak görmeleridir. Amaçların sergilenen hareket ve tutum üstünde kuvvetli bir etkisi görülebilir çünkü onlar başarılı olmanın ve olamamanın değerlendirebileceği bir kıstas halini alabilirler. Amaçlar başarıya ulaşmayı sağlayabilecekleri gibi başarısızlığın yerleşmesine de sebep olabilirler. Bundan ötürü, kaybeden ve özgüveni düşük olan kişiler, genellikle başarının mükâfatlarına odaklanacakları yerde, müsabaka ya da yarışmayla ilgili başarısızlığın handikaplarına takılıp kalırlar. Bu tarz sporcular, kendileri için kısa süreli amaçları belirlemeyi yeğler. Çünkü uzun vadeli hedefler, onların çalışmalar ve yarışmalar süresince başarısızlık noktasında kaygı duymalarına sebep olmaktadır. Belirledikleri kısa vadeli hedeflerin birinde bile başarısız olmaları bu sporcular tarafından, bütünüyle bir başarısızlık olarak değerlendirilir. Bu sebepten belirlenen hedefler, düşük performans seviyesindeki sporcuların performanslarının artmasına değil azalmasına sebep olurlar.

İkincisi ise bir müsabakada ya da yarışmada sporcuya ait tespit edilmiş olan hedefin, müsabakanın ya da yarışmanın başarısıyla olan ilişkisidir. Takım sporlarında, sporculara ait belirlenen performans amaçları, sportif faaliyetin genel amaçları ile örtüşmelidir. Aksi durumda performans amaçlarına bir defa ulaşan sporcunun gayreti ve denemeleri azalır, ekip için uyumlu bir hedefe ulaşmaya odaklanamayabilir. Mesela bir hentbolcu bireysel performans amacına ulaştığında oyundan çıkarılacağını; oyunda kalma zamanının azalacağını düşünüyorsa kendisine konulan performans amaçlarına ulaşip ulaşmama noktasında ikilem yaşayabilir. Eğer ki sporcu bu performans amacına ulaştığında oyundan çıkarılacaksa ekip dayanışması, kazanma psikolojisi, ego hedeflerine ulaşma gibi pekiştirmelerden mahrum kalacaktır. Bu sebeplerle kimi hedef belirleme programları, daha az efor ve denemeye yol açabilmektedir. Bu durum ise performans düzeyinin geliştirilmesi becerisinin kaybolmasına sebep olabilmektedir (Toros 2001).

Araştırmacılar, çalışma ortamında kişinin temel motivasyonunun, belli bir amaca ulaşma isteği olarak ifade edilebileceğini belirtmişlerdir. Hedef belirleme kuramında en can alıcı konu, kişinin hedefi kabullenmesidir. Belirlenen hedefe ulaşmada bağlanım, belirleyici bir faktördür. Spor psikolojisi literatürde kullanılan

hedef belirleme teorisi Locke ve Latham'ın hedef belirleme (goal setting) teorisine dayanmaktadır (Locke ve Latham1990).

Sanayi ve kurumsal psikoloji alanında gerçekleştirilen kuramsal çalışmalar ve elde edilen sonuçlar, sporda hedef belirleme alanının gelişmesine katkı sunmuşlardır. Bu çalışmalardan elde edilen farklı çıkarımlar spor alanına aktarılmış ve spor alanındaki uygulamalarda ilham kaynağı olmuşlardır.

Psikolojinin çeşitli alanlarındaki araştırma ve uygulamalar, hedef belirlemenin, performansın gelişmesinde açık etkisinin olduğunu göstermiştir (Locke ve Latham1990). Bunun yanı sıra hedeflerin tespit edilmesinde izlenen yol, kişiler arasında hedefler açısından farklılıkların olup olmadığı konularında belirsizlikler ve tartışmalar devam etmektedir. Birçok araştırmacı ve sahadaki pratisyen, amaç tespit etmeyi, dikkatin odaklaşması, konsantrasyon ve azimliliği artırma gibi olumlu neticelere götüren, yüksek performansı arttıran motive edici bir strateji olarak değerlendirmektedir. Buna rağmen amaca ulaşma noktasında ileri seviyede çaba sergilenmediğinde, hedef belirleme süreci zayıflar ve performansa yönelik pozitif etkileri büyük oranda ortadan kalkar ya da azalır. Bu sebeple tespit edilen amaca inanma ve amacı benimseme, teşebbüs, atılganlık ve inisiyatif gibi olumlu bireysel özellikler ile birbirini tamamlamalıdır. Tabi bu durumun bazen tersi de geçerli olabilir. Hedef belirleme, düşük özgüven, riske girmeme ve başarısız olma düşüncesi gibi farklı bireysel özelliklerle de bütünleşebilir. O zaman da bu tip kişiler için hedefler, performansın artırılmasını sağlamaktan ziyade bireyde olumlu motivasyon sağlamaktansa baskı ve gerginlik oluşturabilir.

Amaç tespit etme konusuna yeniden dönecek olursak kişiyle uyumlu amaçların istenilen neticeleri sağlayacağı; kişiye uygun olmayan amaçların ise motive edici olmaktan ziyade gelişimi engelleyici, çaresizliğe itici olduğu belirtilmelidir. Kişiye uyumlu amaçlarda yeterli seviyede benimseme gerçekleştiğinde, yarışma ve performans gelişimi arasında doğrusal bir ilişki ortaya çıkar. Rekabet ve yarışma duygusu hangi oranda fazla görülürse, performans da o oranda fazla olur. Burton (1989), söz konusu uyumluluğun genelleştirilmesiyle, yüksek seviyedeki amaçların kaygı verici etkilerinin göz ardı edildiğini belirtmiştir. Değindiğimiz bu sebeplerden ötürü amaç tespit etmenin, etkide bulunan faktörler açısından incelenmesi gereklidir. Bu sayede amaçlar, performansı artırma

noktasında farklı özellikteki sporculara ve her türlü müsabaka ve yarışmaya göre belirlenebilir (Toros 2001).

Hedeflerin performans geliştirme niteliği çeşitli açılardan irdelenebilir. İlk olarak büyüklük açısından belirli ve zor hedeflerin, belirsiz ve kolay hedeflerden daha çok performansı geliştirdiği ortaya çıkmıştır. Hedef belirleme amaçların uyumlu ve ardışık biçimde harekete geçmesini sağlar. Belirli ve takip edici hedefleri geliştirmenin motor davranışlar üzerinde büyük etkisinin bulunduğu belirlenmiştir (Burton 1992). Hedef belirleme, bir sporcu veya takımı canlandırmak için çok etkili bir araçtır. Sporcular, ulusal veya uluslararası maçlarda (bol izleyicili), nadiren psikolojik olarak uyarılma gereksinimi duyarlar. Fakat bir sporcu, takımının daha önceden on kez yendiği bir takıma karşı oynarken nasıl psikolojik olarak uyarılır? Profesyonel bir futbolcunun oynadığı takım, puan tablosunda son sıradaysa, sezonun son yirmi maçına nasıl hazırlanır? Bu ve bunun gibi durumlar hem sporcular, hem antrenörler, hem de menajerler için çok büyük sorun yaratır. Çözüm ise hedef belirlemedir (Toros ve Yetim 2000b).

Sezon boyunca kendi liginde hiç kaybetmemiş ya da sadece bir-iki maçta puan kaybı yaşamış bir hentbol takımını; şampiyonlar ligi müsabakalarında nispeten zayıf bir takıma karşı hazırlayan bir antrenör, kendi takımının çok güçlü olarak görülmesinin yaratacağı handikapa engel olmak için bazı önlemler alabilir. Mesela ekipteki her sporcuya maç içerisinde bireysel amaçlar koymak yararlı bir yöntemdir. Örneğin, takımın en skorer oyuncusuna maçta kendi sezon ortalamasının üzerinde bir atış - isabet yüzdesi hedefi koyabilir. Benzer biçimde, oyun kuruculara kendi aralarındaki pas hatasını sezon ortalamasının altında tutma amacı belirleyebilir. Bu sayede her sporcunun, reel ama zor olan amaçlara ulaşma gayreti, ihtimaldir ki bütün ekibin iyi bir performans sergilemesini sağlar.

Araştırmalar sonucunda (Locke ve ark 1981) belirlenen hedeflerin , "Elinden geleni yap." hedefinden daha iyi performans sağladığı öğrenilmiştir. Çalıştırıcılar sporcularından ellerinden gelenin en iyisini yapmalarını istemek yerine, onlara ne istediğini net olarak ifade etmelidir. Mesela bir sporcuya antrenman sonunda atabildiğin kadar yedi metre atışı yap demektense kesin bir sayı belirtmesi daha yararlıdır.

Locke ve Latham (1985), bireylere bir psikomotor görevde zor ve belirgin hedefler verildiğinde, “ellerinden geleni” yapmaları istendiğinden daha iyi bir performans sergiledikleri gözlemlemiştir. Burton (1992), aynı sonuçlara bir dayanıklılık testinde ulaşmıştır. Barnett ve Stanicek (1979), okçulara belirli bir puan hedefi verdiklerinde, okçular hedefsiz olarak yaptıkları çalışmadan daha yüksek puanlar yakalamışlardır. Hedef belirleme yöntemlerini tercih eden yüzücüler, yüzme performanslarını artırırken bununla birlikte kendi yetenekleriyle ilgili olumlu düşünceleri de geliştirmişlerdir (Gill 1986).

Ayrıca, sporculara çalışmalarda belirlenen amaçlar, gerçek oyun şartlarıyla uyumlu olmalıdır. Hedeflerin daha etkili olabilmesi için söz konusu uyumun sağlanması faydalı olacaktır. Antrenman hedefleriyle, oyun koşulları arasındaki tutarlılığın önemi birçok çalışmada görülebilir (Gill 1986). Bu araştırmacılar, kolej basketbol takımı sporcularının idmandaki ve maçtaki serbest atışlarını incelemişler ve sporcuların idmanda daha başarılı olduklarını gözlemlemiştir. Yine aynı araştırmacılar, sporcularının idmandaki ve maçtaki serbest atış girişim sayıları arasında büyük bir fark bulmuşlardır.

Yapılan araştırmalar neticesinde hedef açıklığının, performansın artırılmasında tek başına yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Açık hedefin etkili olabilmesinde zor ama aynı zamanda ulaşılabilir olması da önemlidir. Antrenörler sporcuyla yeterince zorlayabilecek hedefler tespit etmelidirler. Bu noktada kişinin özgüveni yeterliliği gibi bireysel özellikleri, olguyla beraber değerlendirilmelidir.

Amaç tespit etmenin etkililiği içindeki son önemli unsur hedefe ulaşmada geribildirim sağlamaktır. Locke ve Latham'ın teorisiyle de uyum sağladığı üzere amaçların gerçekleşmesi hakkında dönüt sağlama, öğrenmeye destek olur. Daha yalın bir ifade ile antrenörler sporcularına hedefe ulaşmada dönüt sağlarsa sporcular tespit edilen amaçların neresinde performans sergilediklerini görebilirler.

Hedef belirleme ve performans arasındaki ilişkili ve uygun (belirli, zor ve geri bildirimli) hedeflerin performansı arttırabileceği, literatürden çıkan genel sonuçtur. Fakat şu anda tartışılacak olan konu, hedef belirleme performans ilişkisinin altında yatan nedenler üzerinedir. Hedef belirlemenin sağladığı performans artışına neden olan 4 öncül neden üzerinde durulmuştur (Locke ve Latham 1985).

Bunlar :

1. Kişinin dikkatini, elde bulunan göreve kanalize eder: Güç bir amaç ortaya koymak, kişinin amaca varmak için göreve odaklanmasını gerekli kılar.
2. Amaçlar, gayretin ve mücadelenin harekete geçmesine yol açarlar: Kişi mücadelesini ve çabasını görevin zorluk derecesi oranında arttırır.
3. Amaçlar, ısrarlı bir süreklilik temin eder: Sadece bir amaç süresince çaba ve mücadele artışı değil, amaca ulaşınca kadar çaba ve mücadelenin kesintisiz devam etmesi söz konusudur.
4. Amaca ulaşmadaki başarısızlık, genel olarak yeni planlamalara yol açar: Örneğin; bir hentbolcu bütün eforunu sergilemesine karşın istenen yüzdede atış – gol yüzdesine ulaşamazsa, yeni bir amaca yönelecektir. Bu yeni amaç hentbolcuyu daha iyi bir idman programına ve amaca ulaşma neticesine götürecektir (Toros 2001).

1.8.1. Sporda Görev Yönelimli ve Ego Yönelimli Hedefler

Duda (1992), sportif hedef tercihlerini iki sınıfa ayırır: Görev yönelimli hedefler ve ego yönelimli hedefler.

Görev yönelimli hedefler, bir görevin maharet gerektirdiğini ortaya koyar ve bireysel becerilerini arttırmayı amaç edinen bireylerde olur. Ego yönelimli hedefler ise, diğer kişilerden üstün olma isteğini bünyesinde barındırır. Görev yönelimli hedefler bireysel bir yapıdayken ego yönelimli hedefler yarışma temellidir (Toros 2001).

Hedefe yaklaşım tarzının farklı davranışlara neden olduğu dile getirilmiştir. Bu bakımdan görev yönelimli bireyler daha zor görevleri seçip daha fazla efor sergilerler. Benzeri bir eğilim, bireyin yeteneklerinden emin olması durumunda, ego yönelimli kişiler için de geçerlidir. Buna karşın ego yönelimli birey kendi yeteneklerinden emin değilse ya kolay ya da gerçekleşmesi olanaksız görevleri seçerek daha az efor sarf eder. Bu bireylerin sözü geçen özelliklerinin yanı sıra azim (istek) düzeylerinin düşük olduğu, başarıda temel engel olarak yeteneksizliği gördükleri de belirlenmiştir (Duda 1992).

Çabadan ziyade skor üretmeyi tercih eden çalıştırıcılar, sporcuların ego yönelimli bakış açısı ve yaklaşımı benimsemesine zemin hazırlarken çabayı, eforu yani mücadeleyi teşvik eden çalıştırıcılar görev yönelimli bir anlayışın kabul görmesini sağlarlar. Bu iki stil de ekip içindeki amaçsal bakış açılarının stratejilerinin değişiklik göstermesine yol açabilmektedir. Seifriz ve arkadaşları (1992), görev ve ego yönelimli takımların sportif davranışlarında oldukça büyük farklılıkların olduğunu belirtmişlerdir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre, ekiplerinin görev yönelimli olduğu kanaatinde olan sporcular, müsabaka veya yarışmadan daha fazla zevk almış, daha yüksek çaba ve efor sergilemişlerdir.

Genel bir tabirle süreci önemsemenin görev yönelimli olmayı, sonuca değer vermenin ise büyük oranda ego yönelimli olmayı beraberinde getirdiğini ifade ettikten sonra, sporla alakalı farklı örneklerle konuyu nispeten somutlaştırmak faydalı olacaktır. Bu örnekler sayesinde her iki yönelimin özellikleri daha açık ortaya konabilecektir.

Derya Büyükuncu Avrupa üçüncüsü olduktan sonra ATV Haber Sunucusu Ali KIRCA canlı yayında sporcuya şöyle bir soru yöneltmişti: "Olimpiyatlarda madalya garantisi ve sözü verir misiniz?" Derya, bu soruya yanıt olarak "Önemli olan madalya almak değil, kendi performansımı aşabilmek. Ben kendi hedefime ulaşırsam kendimi madalya almış görürüm." diyerek yanıt vermişti. Sporcunun bu bakış tarzı genelde hedef belirlemenin özelde ise sonuç yerine sürece yönelik olmanın çok güzel bir örneğini oluşturmaktadır (Toros ve Yetim 2000b).

Sonuç hedeflerinin baskınlığı özellikle futbolda gözlenmektedir. Antrenörlerin, futbolcuların ve izleyicilerin belirttiği hedefler, genelde sonuca yöneliktir. Bunlara örnek olarak şampiyonlar liginde final oynama ve lig şampiyonu olma verilebilir. Ülkerspor bu sene Final Four'a kalamamış fakat çok iyi basketbol oynamıştır. Bu bağlamda sonuç hedefine ulaşılamamıştır ve takım başarısız kabul edilir. Ama takım gerçekten başarısız mıdır? Sonuç hedeflerini elde etmek, sadece kulüp takımlarımızdaki ya da milli takımımızdaki futbolcuların müsabakalarda ortaya koyacağı efor veya futbolcularımızın yetenek seviyesiyle alakalı değildir. Rakiplerin sahip olduğu yetenek seviyesi ve sergileyecekleri eforla da alakalıdır. Bu sebeple sonuç hedeflerini kontrol etmek mümkün değildir. Türkiye'de yapılan bir

araştırmada hedef belirlemenin futbolda penaltı atışlarını artırdığı görölmüştür (Toros ve Yetim 2000b).

Yapılan araştırmalarda hedef belirlemenin, önemli bir performans artırma aracı olduğu bilinmektedir (Gill 1986).

1.8.2. Yaklaşımın Değerlendirilmesi

Alan yazın çalışmalarının ışığında sporda hedef belirleme yaklaşımının değerlendirilmesinde, sportif motivasyonla alakalı birçok alt başlığın, spor psikologlarının araştırmalarına konu olsa da; yalnızca son zamanlardaki araştırmacıların ortaya bir amaç koymanın tesiri ve önemine daha fazla değerindikleri söylenebilir. Bu araştırmalar, faydalı olabilmeleri için amaçların doğru şekilde kurgulanması gerekliliğini belirtmişlerdir. Hedef belirleme psikolojik süreç ya da zihinsel fonksiyonu meydana getiren unsurların tamamı olarak ele alındığında, hedeflerin net (kati), zorlayıcı, erişilebilir, çeşitli, ölçülebilir ve bireysel olması gerekmektedir.

Netice itibariyle özellikle, ulaşılmak istenen amaçlar arasında zor olan amaçları sportif başarıyı arttırdığı ifade edilebilir. Fakat zor bir amacın gayet açık, anlaşılabilir, şüphe götürmeyecek bir biçimde kesin tanımlanmış ve sporcu tarafından kabul görmüş olması lazımdır.

Kişinin bireysel özelliklerine, becerilerine uygun, benimsenme seviyesi yüksek amaçları performansın düzeltilmesinde faydalı olduğu, antrenmanların kalitesini yükselttiği ve motive olmayı geliştirdiği ortaya konmuştur. Kişilerin bu tarz amaçlara ilişkin tecrübelerinin özgüvenleri, bireysel sınırları ve doyumları üzerinde kayda değer etkilerinin var olduğu tespit edilmiştir (Toros 2001).

2. GEREÇ ve YÖNTEM

Genel tarama ve ilişkisel tarama modelinde kurgulanan bu araştırmada, hentbolcuların spora katılım güdülleri ve hedef yönelimleri belirlenecek ve aralarındaki ilişki ortaya konulacaktır. “Genel tarama modelleri çok sayıda elemanlardan oluşan bir evrende, evrenle alakalı genel bir kanıya ulaşmak için evrenin tümünün ya da temsili örneklemin üzerinde uygulanan düzenlemelerdir. İlişkisel tarama modelleri ise iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir.” (Karasar 2004).

Çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Araştırmanın birinci aşamasında, hentbol branşında müsabık olan sporcuların spora katılım güdülleri, ego ve görev yönelim düzeyleri, hentbolcuların yaş, millilik durumu, ailede sporla ilgilenme düzeyi, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim düzeyleri, branş tanınırlık durumu, tesis yeterliliği, ilgi yeterliliği, branşa yönelik gelecek planı, ilk branş duyumu ve branşa başlama etkeni değişkenlerine göre spora katılım güdülleri, ego ve görev yönelim düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. İkinci aşamada ise spora katılım güdülleri, ego ve görev yönelim düzeyleri arasındaki ilişki düzeyi belirlenmiştir.

2.1. Evren ve Örneklem

Hentbolcuların spora katılım güdülleri, ego ve görev yönelim seviyelerinin arasındaki ilişkiyi belirleme amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada evreni 2018 – 2019 Sezonu Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol liglerindeki takımlar; araştırmanın örneklemini ise Türkiye Hentbol Federasyonu tarafından düzenlenen 2018 – 2019 Sezonu Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol Süper Ligi takımları (Beşiktaş Mogaz HT, CP Travel Antalyaspor A.Ş., Selka Eskişehir H.S.K., Beykoz Belediyesi G.S.K., Adıyaman Belediyespor, Göztepe, İzmir Büyükşehir Belediyesi G.S.K., Maliye Milli Piyango SK., Nilüfer Belediyespor, MYK Hentbol SK., Karşıyaka Belediye GSK ve Ahi Evran Üniversitesi G.S.K.) sporcuları arasından 172 kişi oluşturmaktadır. Ahi Evran Üniversitesi G.S.K. ölçek uygulaması tarihinde liglerden çekildiği için 1955 Batman Belediye SK’ne ise ulaşılamadığı ve zaman yetersizliğinden dolayı söz konusu kulüpler çalışmaya katılmamıştır. Araştırma kapsamında kolayda örneklem methodologyyla verilere ulaşılmıştır.

2.2. Kullanılan Veri Toplama Araçları

2.2.1.Spora Katılım Güdüsü Ölçeği

Araştırmada “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği” kullanılmıştır. 1983 yılında Gill, Gross ve Huddleston tarafından geliştirilen “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği”, kişinin sportif faaliyetlere katılma sebeplerini içeren 30 madde ve 8 alt boyuttan (beceri geliştirme, takım üyeliği/ruhu, eğlence, arkadaşlık, yarışma, başarı/statü, enerji harcama/fiziksel uygunluk ve hareket/aktif olma) oluşmaktadır. Öğrencilerin spora katılım nedenleri “Çok Önemli (1)”, “Az Önemli (2)”, ve “Hiç Önemli Değil (3)” şeklinde 3’lü ölçek üzerinden değerlendirilmiştir. Spora Katılım Güdüsü Ölçeğinde yer alan maddeler 1 (Çok Önemli) ile 3 (Hiç Önemli Değil) arasında değerlendirildiğinden, *elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır*. Ölçek, Çelebi (1993) tarafından Türkçeye çevrilmiş, 9-17 yaş grubu Türk öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik çalışması ise Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu (2001) tarafından yapılmıştır. Yapılan bu çalışmada erkekler için “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği” Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.87 olarak bulunmuştur.

Spora Katılım Güdüsü Ölçeği’nin geçerlik ve güvenirlik çalışması 9-17 yaş grubu örnekleminde yapılırsa da literatürde daha üst yaş grubunda da kullanılabileceği (Aygün ve Yetim 2017, Polat ve ark 2018, Üstün 2018,) görülmüştür. Ayrıca bu ölçeğin Türkiye’ye uyarlamasında orijinal ölçekteki gibi 8 alt boyut bulunmuştur. Spora Katılım Güdüsü Ölçeğinde alt boyutlara göre maddelerin dağılımı başarı/statü (12,14,21,25,28. maddeler), takım üyeliği/ruhu (8,18,22,27.maddeler), fiziksel uygunluk/enerji harcama (4,6,13,15,24. maddeler), eğlence (5,7,19,29. maddeler), arkadaş (2,9,11.maddeler) , yarışma (3,20,26.maddeler), hareket/aktif olma (16,17.maddeler) ve beceri gelişimi (1,10,23,30.maddeler) şeklindedir (Oyar ve ark 2001).

2.2.2. Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği

Ayrıca araştırmada “Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği” (Task and Ego Orientation in Sport Questionnaire-TEOSQ) kullanılmıştır. Ölçek, Duda ve Nicholls (1992) tarafından geliştirilmiştir. Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği, 7’si (2, 5, 7, 8, 10, 12 ve 13. maddeler) görev, 6’sı (1, 3, 4, 6, 9 ve 11. maddeler) ego

yönelimine dönük olmak üzere 13 soru maddesinden oluşmuştur. Ölçeği yanıtlayanlar her bir maddeye katılımlarını beşli likert değerlendirme sistemine göre yaparlar. Ölçek ile ilgili orijinal çalışmada, ölçeğin iç tutarlılığı görev yönelimi için 0.79 ve ego yönelimi için 0.81 olarak belirlenmiştir (Duda, 1992). Ölçek, hedef yönelimlerinin belirlenmesinde görev ve ego yönelimi boyutlarında bireysel farkları ortaya çıkarmak için kullanılır. Ölçeğin Türk sporcuları için uyarlanması Toros (2004) tarafından yapılmıştır. Toros (2004) ‘ un yaptığı uyarlama çalışmasında, görev ve ego yönelimi olmak üzere iki faktörün genel varyansın %58’ini açıkladığı; Cronbach alpha ile hesaplanan iç tutarlık değerleri, görev yönelimi için 0.87, ego yönelimi için 0.85 olduğu bulunmuştur.

2.2.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak hentbol branşına özgü 13 soruluk bir kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formu yaş, millilik durumu, ailede sporla ilgilenme düzeyi, anne-baba mesleği, anne-baba eğitim düzeyleri, branş tanınırlık durumu, tesis yeterliliği, ilgi yeterliliği, branşa yönelik gelecek planı, ilk branş duyumu ve branşa başlama etkeni sorularından oluşmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Ölçekler örneklem gurubunda yer alan takımların kulüp yöneticilerine ve antrenörlere araştırma hakkında bilgi verilip, gerekli uygulama izni alındıktan sonra araştırmacı tarafından her takımın sporcularına (yabancı uyruklu sporculara ölçekler orijinal dilde) müsabaka sonrasında uygulanmıştır. Uygulamaya geçmeden araştırmacı tarafından çalışmaya katılan sporculara ölçekler ve yapılacak olan çalışmayla ilgili bilgi verilerek ölçekler ve sorularla alakalı anlaşılamayan bir nokta olduğu takdirde soru sorabilecekleri sporculara bildirilmiştir. Araştırmada ölçeklerin cevaplandırılması aşamasında, zaman sınırlamasına gidilmemiştir. Yaklaşık olarak anket uygulaması 15 dakikadır. Sporculardan ölçeklerde kendilerine yöneltilen sorulara doğru ve samimi cevaplar vermeleri istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS for Windows 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel

metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma) kullanılmıştır. Likert tipi ölçek kullanılan anketlerde, çoğu zaman veriler normal dağılmamaktadır. Normal dağılıma uygunluk Q-Q Plot çizimi ile incelenebilir. Ayrıca, kullanılan verilerin normal dağılım göstermesi çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 3 arasında olmasına bağlıdır. Çizelge 2.1’de Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk normallik testleri ile verilerin normalliği test edilmiş normal dağılmadığı görülmüştür. Sonrasında basıklık çarpıklık değerleri incelenmiş, Q-Q plot grafiği incelenmiş ve tekrar verilerin normal dağılmadığı görülmüştür. Bu nedenle ölçekler ve alt boyutlar normal dağılım göstermediği için istatistik değerlendirmelerde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Bunun için niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki fark bağımsız örneklem t testinin non parametrik karşılığı olan Mann Whitney U testi, ikiden fazla grup ortalamalarında karşılaştırmalarında tek yönlü varyans analizinin non parametrik karşılığı olan Kruskal Wallis H testi uygulanarak incelenmiştir. Kruskal Wallis H ile test edilen verilerde farklı olan grubu bulmak için Bonferroni çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Ölçek puanlarında ilişkiyi irdelemek için korelasyon analizi uygulanmıştır. Toplanan verilerin uygun analiz yöntemi ile analiz edilmesi yukarıdaki ön koşulların sağlanması ile gerçekleştirilir. Ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach Alfa testi uygulanarak güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan testler sonucunda spora katılım güdüsü ölçeğinin toplam güvenilirlik katsayısı 0,876, Sporda görev ve ego yönelimi ölçeğinin toplam güvenilirlik katsayısı ise 0,950 olarak hesaplanmıştır. Ölçeklerin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 2.1 Spora Katılım Güdüsü Ölçeği ve Hedef Yönelimi Ölçeği Boyutlarına Uygulanan Kolmogorov Smirnov Testi ve Shapiro Wilk Testi Sonuçları

	Kolmogorov Smirnov Testi			Shapiro-Wilk Testi		
	Statistic	sd	P	Statistic	sd	P
Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği	0,126	172	0,000	0,921	172	0,000
Beceri Gelişimi	0,337	172	0,000	0,709	172	0,000
Arkadaş	0,181	172	0,000	0,902	172	0,000
Yarışma	0,313	172	0,000	0,745	172	0,000
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	0,187	172	0,000	0,888	172	0,000
Eğlence	0,171	172	0,000	0,927	172	0,000
Takım üyeliği/ruhu	0,238	172	0,000	0,589	172	0,000
Başarı/statü	0,192	172	0,000	0,865	172	0,000
Hareket/aktif olma	0,218	172	0,000	0,843	172	0,000
Hedef Yönelimi Ölçeği	0,142	172	0,000	0,947	172	0,000
Ego	0,160	172	0,000	0,898	172	0,000
Görev	0,171	172	0,000	0,927	172	0,000

3. BULGULAR

Çizelge 3.1 Araştırma grubuna ait değişkenler.

Değişkenler	n	Yüzde (%)	
Yaş	16-20 yaş	37	21,5
	21-25 yaş	47	27,3
	26-30 yaş	55	32,0
	31 yaş ve üzeri	33	19,2
	Millilik Durumu	Millilik Yok	42
Millilik Durumu	M 18	21	12,2
	M 20	37	21,5
	A Milli	72	41,9
	Ailede Sporla Uğraşan Var mı?	Var	76
Anne Eğitim	Yok	96	55,8
	İlkokul	25	14,5
	Ortaokul	49	28,5
	Lise	55	32,0
	Üniversite	43	25,0
Baba Eğitim	İlkokul	10	5,8
	Ortaokul	38	22,1
	Lise	68	39,5
	Üniversite	56	32,6
	Anne Meslek	Ev Hanımı	101
Kamu		17	9,9
Özel Sektör		24	14,0
Serbest		10	5,8
Emekli		20	11,6
Baba Meslek	Kamu	37	21,5
	Özel Sektör	78	45,3
	Esnaf	17	9,9
	Emekli	40	23,3
Branş Tanınma	Evet	50	29,1
	Hayır	122	70,9
Tesis Yeterliliği	Evet	41	23,8
	Hayır	131	76,2
Sporcuya Çevreden Yeterli İlgi	Evet	39	22,7
	Hayır	133	77,3
Branşa Yönelik Gelecek Planı	Akademik Eğitim	24	14,0
	Kulüpte Devam	41	23,8
	Antrenör Olmak	57	33,1
	Milli Sporcu Olmak	20	11,6
	Planı Yok	30	17,4
Branşla İlgili İlk Bilgi Duyumu	Aile	21	12,2
	Arkadaşlar	28	16,3
	Okul	59	34,3
	Beden Eğitimi Öğrt	64	37,2
Branşa Başlamadaki Etken	Aile	34	19,8
	Arkadaşlar	26	15,1
	Okul	26	15,1
	Kulüp Antrenörü	18	10,5
	Beden Eğitimi Öğrt	68	39,5
Toplam	172	100.0	

Çizelge 3.1 incelendiğinde, araştırmaya katılan hentbolcuların %21,5 'i (n=37) 16-20 yaş kategorisinde, %27,3'ü (n=47) 21-25 yaş kategorisinde, %32'si (n=55) 26-30 yaş kategorisinde ve %19,2'si (n=33) 31 yaş ve üzeri kategoride yer almaktadır. Millîlik durumu değişkenine göre değerlendirildiğinde araştırmaya katılan hentbolcuların %24,4 'ünün (n=42) milli takımda yer almadığı, %12,2'sinin (n=21) M 18 kategorisinde, %21,5 'inin (n=37) M 20 kategorisinde yer aldığı ve %41,9 'unun (n=72) A milli takımda yer aldığı görülmektedir. Ailede spor yapan olup olmadığı sonucuna göre araştırmaya katılan hentbolcuların %44,2'sinin (n=76) ailesinde spor yapan bireyin olduğu, %55,8'inin (n=96) ailesinde spor yapan birey bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan hentbolcuların anne eğitim durumu incelendiğinde %14,5'i (n=25) ilköğretim düzeyinde, %28,5'i (n=49) ortaokul düzeyinde, %32'si (n=55) lise düzeyinde ve %25'i (n=43) lisans düzeyinde eğitime sahiplerdir. Araştırmaya katılan hentbolcuların baba eğitim durumu incelendiğinde ise %5,8'i (n=10) ilköğretim düzeyinde, %22,1'i (n=38) ortaokul düzeyinde, %39,5'i (n=68) lise düzeyinde ve %32,9'u (n=56) lisans düzeyinde eğitime sahiplerdir. Araştırmaya katılan hentbolcuların anne meslekleri incelendiğinde %58,7'sinin (n=101) ev hanımı, %9,9'unun (n=17) kamu çalışanı, %14'ünün (n=24) özel sektör çalışanı, %5,8'inin (n=10) serbest meslek grubunda ve %11,6'sının (n=20) emekli olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların baba meslekleri değişkeni incelendiğinde ise %21,5'inin (n=37) kamu çalışanı, %45,3'ünün (n=78) özel sektör çalışanı, %9,9'unun (n=17) esnaf ve %23,3 'ünün (n=40) emekli olduğu gözlenmiştir. Katılımcıların branşlarına yönelik tanınırlık görüşleri incelendiğinde %29,1'inin (n=50) evet, %70,9'unun (n=122) ise hayır cevabını işaretledikleri gözlenmiştir. Katılımcıların tesis yeterliliğine ilişkin görüşleri incelendiğinde %23,8'inin (n=41) evet, %76,2'sinin (n=131) hayır cevabını işaretledikleri gözlenmiştir. Katılımcıların kendilerine çevreden yeterli ilginin olup olmadığı sorgulandığında %22,7'sinin (n=39) evet, %77,3'ünün (n=133) hayır cevabını işaretledikleri gözlenmiştir. Katılımcıların branşlarına yönelik gelecek planları sorgulandığında %14'ünün (n=24) akademik eğitim, %23,8'inin (n=41) kulüpte devam, %33,1'inin (n=57) antrenör olmak, %11,6'sının (n=20) milli sporcu olmak ve %17,4'ünün (n=30) planının olmadığı gözlenmiştir. Katılımcıların branşla ilgili ilk bilgi duyumları sorgulandığında, %12,2'sinin (n=21) aile, %16,3'ünün arkadaşlar, %34,3'ünün (n=59) okul ve %37,2'sinin (n=64) beden eğitimi öğretmeni cevabını verdikleri gözlenmiştir. Katılımcıların branşa başlamalarındaki etkenler

incelendiğinde %19,8'inin (n=34) aile vasıtasıyla, %15,1'inin (n=26) arkadaşları aracılığıyla, %15,1'inin (n=26) okul vasıtasıyla, %10,5'inin (n=18) kulüp antrenörleri aracılığıyla ve %39,5'inin (n=68) beden öğretmenleri vasıtasıyla bu branşa başladıkları gözlenmiştir.

Çizelge 3.2 Spora katılım güdüsü ölçeği alt boyut puan ortalamalarına ait n, ortalama ve standart sapma değerleri.

	n	Ortalama	Ss
Beceri Gelişimi	172	1,24	0,35
Arkadaş	172	1,54	0,43
Yarışma	172	1,25	0,34
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	172	1,41	0,37
Eğlence	172	1,53	0,39
Takım üyeliği/ruhu	172	1,39	0,55
Başarı/statü	172	1,39	0,39
Hareket/aktif olma	172	1,46	0,48
Spora Katılım Motivasyonu Ölçeği	172	1,40	0,30

Çizelge 3.2'de araştırma kapsamındaki hentbolcuların spora katılım motivasyonu ölçeği, beceri gelişimi alt boyutuna ait puan ortalamaları $1,24 \pm 0,35$; arkadaş boyutuna ait puan ortalamaları $1,54 \pm 0,43$; yarışma boyutuna ait puan ortalamaları $1,25 \pm 0,34$; fiziksel uygunluk/enerji harcama boyutuna ait puan ortalamaları $1,41 \pm 0,37$; eğlence boyutuna ait puan ortalamaları $1,53 \pm 0,39$; takım üyeliği/takım ruhu boyutuna ait puan ortalamaları $1,39 \pm 0,55$; başarı/statü boyutuna ait puan ortalamaları $1,39 \pm 0,39$; hareket/aktif olma boyutuna ait puan ortalamaları $1,46 \pm 0,48$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin total ortalaması ise $1,40 \pm 0,30$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı 0,876 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.3 Yaş Değişkenine Göre Spora Katılım Güdüsü Ölçeği¹ Alt Boyutlarının Karşılaştırılmasını Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonuçları.

	Yaş	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	
Beceri Gelişimi	A 16-20 yaş	37	79,68	3	8,472	0,037*	B<D
	B 21-25 yaş	47	77,55				
	C 26-30 yaş	55	87,82				
	D 31 yaş ve üzeri	33	104,70				
Arkadaş	A 16-20 yaş	37	67,88	3	7,526	0,057	
	B 21-25 yaş	47	90,49				
	C 26-30 yaş	55	95,11				
	D 31 yaş ve üzeri	33	87,35				
Yarışma	A 16-20 yaş	37	83,36	3	3,006	0,391	
	B 21-25 yaş	47	78,55				
	C 26-30 yaş	55	91,25				
	D 31 yaş ve üzeri	33	93,42				

*p<0,05 **p<0,01; ¹ Elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 3.3 (Devam) Yaş Değişkenine Göre Spora Katılım Güdüsü Ölçeği¹ Alt Boyutlarının Karşılaştırılmasını Gösteren Kruskal Wallis Testi Sonuçları.

		Yaş	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	
Fiziksel uygunluk/ enerji harcama	A	16-20 yaş	37	77,61	3	5,290	0,152	
	B	21-25 yaş	47	91,88				
	C	26-30 yaş	55	79,85				
	D	31 yaş ve üzeri	33	99,89				
Eğlence	A	16-20 yaş	37	73,72	3	9,154	0,027*	A<D
	B	21-25 yaş	47	88,38				
	C	26-30 yaş	55	81,10				
	D	31 yaş ve üzeri	33	107,15				
Takım üyeliği/ruhu	A	16-20 yaş	37	78,53	3	2,948	0,400	
	B	21-25 yaş	47	86,95				
	C	26-30 yaş	55	84,64				
	D	31 yaş ve üzeri	33	97,91				
Başarı/statü	A	16-20 yaş	37	83,89	3	5,307	0,151	
	B	21-25 yaş	47	75,93				
	C	26-30 yaş	55	88,66				
	D	31 yaş ve üzeri	33	100,88				
Hareket/aktif olma	A	16-20 yaş	37	75,54	3	8,554	0,036*	A<D
	B	21-25 yaş	47	87,43				
	C	26-30 yaş	55	80,97				
	D	31 yaş ve üzeri	33	106,68				

*p<0,05 **p<0,01; ¹ Elde edilen düşük değerler o maddenin daha önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 3.3’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, yaş değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, arkadaş [$X_2(3) = 7,526$; $p > 0,05$]; yarışma [$X_2(3) = 3,006$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(3) = 5,290$; $p > 0,05$]; takım üyeliği/ruhu [$X_2(3) = 2,948$; $p > 0,05$] ve başarı/statü [$X_2(3) = 5,307$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; beceri gelişimi [$X_2(3) = 8,472$; $p < 0,05$]; eğlence [$X_2(3) = 9,154$; $p < 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2(3) = 8,554$; $p < 0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir ($p < 0,05$).

31 yaş üzeri yaş kategorisinde yer alan katılımcıların 16-20 yaş kategorisinde yer alan hentbolculara göre eğlence ve hareket/aktif olma alt boyutlarında ve yine 31 yaş üzeri yaş kategorisinde yer alan katılımcıların 21-25 yaş kategorisinde yer alan hentbolculara göre beceri gelişimi sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 3.4 Millilik durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Millilik Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	
Beceri Gelişimi	A	Millilik Yok	42	82,57	3	2,738	0,434	
	B	M 18	21	85,17				
	C	M 20	37	79,50				
	D	A Milli	72	92,78				
Arkadaş	A	Millilik Yok	42	79,60	3	9,222	0,026*	B<D
	B	M 18	21	67,95				
	C	M 20	37	80,64				
	D	A Milli	72	98,95				
Yarışma	A	Millilik Yok	42	77,21	3	8,573	0,036*	A<D C<D
	B	M 18	21	78,26				
	C	M 20	37	78,58				
	D	A Milli	72	98,39				
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	A	Millilik Yok	42	87,56	3	0,652	0,884	
	B	M 18	21	79,64				
	C	M 20	37	84,64				
	D	A Milli	72	88,84				
Eğlence	A	Millilik Yok	42	79,36	3	3,294	0,348	
	B	M 18	21	84,02				
	C	M 20	37	80,80				
	D	A Milli	72	94,32				
Takım üyeliği/ruhu	A	Millilik Yok	42	79,50	3	8,155	0,043*	C<D
	B	M 18	21	90,07				
	C	M 20	37	71,51				
	D	A Milli	72	97,24				
Başarı/statü	A	Millilik Yok	42	81,31	3	4,149	0,246	
	B	M 18	21	90,05				
	C	M 20	37	75,68				
	D	A Milli	72	94,06				
Hareket/aktif olma	A	Millilik Yok	42	87,45	3	5,644	0,130	
	B	M 18	21	81,26				
	C	M 20	37	72,34				
	D	A Milli	72	94,75				

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.4’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının millilik değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, millilik değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2(3) = 2,738$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(3) = 0,652$; $p > 0,05$]; eğlence [$X_2(3) = 3,294$; $p > 0,05$]; başarı/statü [$X_2(3) = 4,149$; $p > 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2(3) = 5,554$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; arkadaş [$X_2(3) = 9,222$; $p < 0,05$]; yarışma [$X_2(3) = 8,573$; $p < 0,05$]; takım üyeliği/ruhu [$X_2(3) = 8,155$; $p < 0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının ise anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir.

Arkadaş alt boyutunda A Milli'ye göre M 18 milli takımda oynayanlar lehine; yarışma alt boyutunda A Milli'ye göre milli olmayanlar ve M 20 milli takımda oynayan katılımcılar lehine ve takım üyeliği/ruhu alt boyutunda A Milli'ye göre M 20 milli takımda oynayan katılımcılar lehine sıra ortalamalarının anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.5 Ailede sporla uğraşan olup olmaması değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Sporla Uğraşan	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Beceri Gelişimi	Var	76	78,11	5936,00	3010,000	0,026*
	Yok	96	93,15	8942,00		
Arkadaş	Var	76	81,01	6156,50	3230,500	0,186
	Yok	96	90,85	8721,50		
Yarışma	Var	76	82,84	6296,00	3370,000	0,345
	Yok	96	89,40	8582,00		
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	Var	76	79,63	6052,00	3126,000	0,101
	Yok	96	91,94	8826,00		
Eğlence	Var	76	80,21	6096,00	3170,000	0,133
	Yok	96	91,48	8782,00		
Takım üyeliği/ruhu	Var	76	80,82	6142,00	3216,000	0,169
	Yok	96	91,00	8736,00		
Başarı/statü	Var	76	82,24	6250,00	3324,000	0,307
	Yok	96	89,88	8628,00		
Hareket/aktif olma	Var	76	88,24	6706,00	3516,000	0,672
	Yok	96	85,13	8172,00		

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.5'de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının ailede sporla uğraşan olup olmadığı değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, ailede sporla uğraşan olup olmadığı değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, arkadaş (U=3230,500; p>0,05), yarışma (U=3370,000; p>0,05), fiziksel uygunluk/enerji harcama (U=3126,000; p>0,05); eğlence (U=3170,000; p>0,05); takım üyeliği/ruhu (U=3216,000; p>0,05); başarı/statü (U=3324,000; p>0,05) ve hareket/aktif olma (U=3516,000; p>0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını, beceri gelişimi (U=3010,000; p<0,05) alt boyutunun ise ailede spor ile uğraşan birey olanlar lehine anlamlılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Çizelge 3.6 Anne eğitim durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

	Anne Eğitim	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Beceri Gelişimi	İlkokul	25	98,84	3	4,772	0,189
	Ortaokul	49	91,32			
	Lise	55	84,20			
	Üniversite	43	76,78			
Arkadaş	İlkokul	25	92,38	3	3,746	0,290
	Ortaokul	49	89,91			
	Lise	55	90,42			
	Üniversite	43	74,19			
Yarışma	İlkokul	25	80,72	3	1,049	0,789
	Ortaokul	49	87,94			
	Lise	55	90,29			
	Üniversite	43	83,37			
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	İlkokul	25	88,60	3	0,603	0,896
	Ortaokul	49	81,93			
	Lise	55	88,48			
	Üniversite	43	87,95			
Eğlence	İlkokul	25	81,42	3	2,397	0,494
	Ortaokul	49	94,19			
	Lise	55	87,46			
	Üniversite	43	79,45			
Takım/üyeliği ruhu	İlkokul	25	78,78	3	1,168	0,761
	Ortaokul	49	88,26			
	Lise	55	90,35			
	Üniversite	43	84,06			
Başarı/statü	İlkokul	25	85,64	3	0,187	0,980
	Ortaokul	49	85,79			
	Lise	55	88,79			
	Üniversite	43	84,88			
Hareket/aktif olma	İlkokul	25	78,90	3	1,315	0,726
	Ortaokul	49	90,99			
	Lise	55	84,05			
	Üniversite	43	88,93			

Çizelge 3.6'da hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anne eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, anne eğitim durumu değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2 (3) = 4,772$; $p > 0,05$]; arkadaş [$X_2 (3) = 3,746$; $p > 0,05$]; yarışma [$X_2 (3) = 1,049$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2 (3) = 0,603$; $p > 0,05$]; eğlence [$X_2 (3) = 2,397$; $p > 0,05$]; takım üyeliği/ruhu [$X_2 (3) = 1,168$; $p > 0,05$]; başarı/statü [$X_2 (3) = 0,187$; $p > 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2 (3) = 1,315$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Çizelge 3.7 Baba eğitim durumu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

	Baba Eğitim	n	Sıra Ort.	Sd	X ²	p	
Beceri Gelişimi	A İlkokul	10	95,25	3	6,227	0,101	
	B Ortaokul	38	84,36				
	C Lise	68	95,07				
	D Üniversite	56	75,98				
Arkadaş	A İlkokul	10	79,20	3	5,127	0,163	
	B Ortaokul	38	81,95				
	C Lise	68	96,73				
	D Üniversite	56	78,47				
Yarışma	A İlkokul	10	60,30	3	10,634	0,014*	A<C
	B Ortaokul	38	75,91				
	C Lise	68	98,71				
	D Üniversite	56	83,54				
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	A İlkokul	10	86,60	3	2,529	0,470	
	B Ortaokul	38	76,21				
	C Lise	68	91,94				
	D Üniversite	56	86,86				
Eğlence	A İlkokul	10	61,70	3	3,330	0,343	
	B Ortaokul	38	88,92				
	C Lise	68	90,80				
	D Üniversite	56	84,06				
Takım/üyeliği ruhu	A İlkokul	10	55,00	3	6,425	0,093	
	B Ortaokul	38	81,04				
	C Lise	68	94,04				
	D Üniversite	56	86,67				
Başarı/statü	A İlkokul	10	76,95	3	6,954	0,073	
	B Ortaokul	38	77,88				
	C Lise	68	98,58				
	D Üniversite	56	79,38				
Hareket/aktif olma	A İlkokul	10	74,80	3	1,397	0,706	
	B Ortaokul	38	89,42				
	C Lise	68	83,38				
	D Üniversite	56	90,39				

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.7’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının baba eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, baba eğitim durumu değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2(3) = 6,227$; $p > 0,05$]; arkadaş [$X_2(3) = 5,127$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(3) = 2,529$; $p > 0,05$]; eğlence [$X_2(3) = 3,330$; $p > 0,05$]; takım üyeliği/ruhu [$X_2(3) = 6,425$; $p > 0,05$]; başarı/statü [$X_2(3) = 6,954$; $p > 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2(3) = 1,397$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; yarışma [$X_2(3) = 1,049$; $p < 0,05$] alt boyutunun

lise eğitim düzeyine sahip babalara göre ilkokul eğitim düzeyine sahip babalar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.8 Annenin mesleği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

	Anne Meslek	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Beceri Gelişimi	Ev hanımı	101	90,69	4	5,595	0,231
	Kamu	17	68,91			
	Özel Sektör	24	92,94			
	Serbest	10	72,80			
	Emekli	20	79,43			
Arkadaş	Ev hanımı	101	87,85	4	4,253	0,373
	Kamu	17	65,47			
	Özel Sektör	24	92,25			
	Serbest	10	98,45			
	Emekli	20	84,68			
Yarışma	Ev hanımı	101	87,65	4	5,099	0,277
	Kamu	17	80,29			
	Özel Sektör	24	91,40			
	Serbest	10	106,05			
	Emekli	20	70,30			
Fiziksel uygunluk/ enerji harcama	Ev hanımı	101	82,59	4	4,400	0,355
	Kamu	17	81,15			
	Özel Sektör	24	86,90			
	Serbest	10	110,25			
	Emekli	20	98,43			
Eğlence	Ev hanımı	101	82,84	4	5,014	0,286
	Kamu	17	76,41			
	Özel Sektör	24	87,75			
	Serbest	10	100,20			
	Emekli	20	105,20			
Takım üyeliği/ruhu	Ev hanımı	101	85,84	4	3,075	0,545
	Kamu	17	84,68			
	Özel Sektör	24	85,65			
	Serbest	10	111,35			
	Emekli	20	79,98			
Başarı/statü	Ev hanımı	101	82,46	4	2,878	0,578
	Kamu	17	81,35			
	Özel Sektör	24	93,73			
	Serbest	10	96,90			
	Emekli	20	97,43			
Hareket/aktif olma	Ev hanımı	101	84,13	4	1,301	0,861
	Kamu	17	83,88			
	Özel Sektör	24	90,35			
	Serbest	10	99,80			
	Emekli	20	89,43			

Çizelge 3.8’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anne mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren

Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, anne mesleği değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [X_2 (4)= 5,595; $p>0,05$]; arkadaş [X_2 (4)= 4,253; $p>0,05$]; yarışma [X_2 (4)= 5,099; $p>0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [X_2 (4)= 4,400; $p>0,05$]; eğlence [X_2 (4)= 5,014; $p>0,05$]; takım üyeliği/ruhu [X_2 (4)= 3,075; $p>0,05$]; başarı/statü [X_2 (4)= 2,878; $p>0,05$] ve hareket/aktif olma [X_2 (4)= 1,301; $p>0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Çizelge 3.9 Babanın mesleği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

	Baba Meslek	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p	
Beceri Gelişimi	A Kamu	37	90,91	3	3,316	0,345	
	B Özel Sektör	78	84,00				
	C Esnaf	17	101,76				
	D Emekli	40	80,81				
Arkadaş	A Kamu	37	83,15	3	0,693	0,875	
	B Özel Sektör	78	85,21				
	C Esnaf	17	93,26				
	D Emekli	40	89,25				
Yarışma	A Kamu	37	98,66	3	3,469	0,325	
	B Özel Sektör	78	82,76				
	C Esnaf	17	85,71				
	D Emekli	40	82,89				
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	A Kamu	37	95,12	3	1,840	0,606	
	B Özel Sektör	78	82,01				
	C Esnaf	17	88,56				
	D Emekli	40	86,41				
Eğlence	A Kamu	37	95,43	3	6,099	0,107	
	B Özel Sektör	78	76,63				
	C Esnaf	17	89,06				
	D Emekli	40	96,40				
Takım üyeliği/ruhu	A Kamu	37	103,99	3	9,321	0,025*	A>D
	B Özel Sektör	78	87,06				
	C Esnaf	17	83,32				
	D Emekli	40	70,58				
Başarı/statü	A Kamu	37	99,09	3	4,479	0,214	
	B Özel Sektör	78	82,78				
	C Esnaf	17	94,79				
	D Emekli	40	78,59				
Hareket/aktif olma	A Kamu	37	101,14	3	5,581	0,134	
	B Özel Sektör	78	86,29				
	C Esnaf	17	76,24				
	D Emekli	40	77,74				

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Çizelge 3.9’da hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının baba mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren

Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, baba mesleği değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2(3) = 3,316$; $p > 0,05$]; yarışma [$X_2(3) = 3,469$; $p > 0,05$]; arkadaş [$X_2(3) = 0,693$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(3) = 1,840$; $p > 0,05$]; eğlence [$X_2(3) = 6,099$; $p > 0,05$]; başarı/statü [$X_2(3) = 4,479$; $p > 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2(3) = 5,581$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; takım üyeliği/ruhu [$X_2(3) = 9,321$; $p < 0,05$]; alt boyutunun ise kamu çalışanı olan babalara göre emekli olan babalar lehine anlamlılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Çizelge 3.10 Branşın tanınması değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Branş tanınma	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Beceri Gelişimi	Evet	50	92,59	4629,50	2745,500	0,247
	Hayır	122	84,00	10248,50		
Arkadaş	Evet	50	85,51	4275,50	3000,500	0,864
	Hayır	122	86,91	10602,50		
Yarışma	Evet	50	82,85	4142,50	2867,500	0,498
	Hayır	122	88,00	10735,50		
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	Evet	50	92,67	4633,50	2741,500	0,289
	Hayır	122	83,97	10244,50		
Eğlence	Evet	50	81,91	4095,50	2820,500	0,431
	Hayır	122	88,38	10782,50		
Takım üyeliği/ruhu	Evet	50	89,42	4471,00	2904,000	0,611
	Hayır	122	85,30	10407,00		
Başarı/statü	Evet	50	92,52	4626,00	2749,000	0,299
	Hayır	122	84,03	10252,00		
Hareket/aktif olma	Evet	50	86,08	4304,00	3029,000	0,941
	Hayır	122	86,67	10574,00		

Çizelge 3.10'da hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşın tanınıp tanınmadığı değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, branşın tanınıp tanınmadığı değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi ($U=2745,500$; $p > 0,05$), arkadaş ($U=3000,50$; $p > 0,05$) yarışma ($U=2867,500$; $p > 0,05$), fiziksel uygunluk/enerji harcama ($U=2741,500$; $p > 0,05$); eğlence ($U=2820,500$; $p > 0,05$); takım üyeliği/ruhu ($U=2904,000$; $p > 0,05$); başarı/statü ($U=2749,000$; $p > 0,05$) ve hareket/aktif olma ($U=3029,000$; $p > 0,05$) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.11 Tesis yeterliliği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Tesis Yeterliliği	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Beceri Gelişimi	Evet	41	89,27	3660,00	2572,000	0,645
	Hayır	131	85,63	11218,00		
Arkadaş	Evet	41	85,74	3515,50	2654,500	0,909
	Hayır	131	86,74	11362,50		
Yarışma	Evet	41	72,62	2977,50	2116,500	0,024*
	Hayır	131	90,84	11900,50		
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	Evet	41	86,70	3554,50	2677,500	0,977
	Hayır	131	86,44	11323,50		
Eğlence	Evet	41	69,73	2859,00	1998,000	0,012*
	Hayır	131	91,75	12019,00		
Takım üyeliği/ruhu	Evet	41	85,70	3513,50	2652,500	0,902
	Hayır	131	86,75	11364,50		
Başarı/statü	Evet	41	87,82	3600,50	2631,500	0,843
	Hayır	131	86,09	11277,50		
Hareket/aktif olma	Evet	41	78,55	3220,50	2359,500	0,223
	Hayır	131	88,99	11657,50		

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.11’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının tesis yeterliliği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlarda, tesis yeterliliği değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi (U=2572,000; p>0,05), arkadaş (U=2654,500; p>0,05), fiziksel uygunluk/enerji harcama (U=2677,500; p>0,05); takım üyeliği/ruhu (U=2652,500; p>0,05); başarı/statü (U=2631,500; p>0,05) ve hareket/aktif olma (U=2359,500; p>0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yarışma (U=2116,500; p<0,05) ve eğlence (U=1998,000; p<0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ve bu farklılığın tesisleri yeterli bulan katılımcılar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.12 Sporcuya çevreden gösterilen ilgi yeterliliği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Sporcuya İlgi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Beceri Gelişimi	Evet	39	76,58	2986,50	2206,500	0,110
	Hayır	133	89,41	11891,50		
Arkadaş	Evet	39	81,88	3193,50	2413,500	0,499
	Hayır	133	87,85	11684,50		
Yarışma	Evet	39	67,47	2631,50	1851,500	0,003**
	Hayır	133	92,08	12246,50		

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.12 (Devam) Sporcuya çevreden gösterilen ilgi yeterliliği değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

Fiziksel uygunluk/enerji harcama	Evet	39	81,90	3194,00	2414,000	0,504
	Hayır	133	87,85	11684,00		
Eğlence	Evet	39	78,96	3079,50	2299,500	0,274
	Hayır	133	88,71	11798,50		
Takım üyeliği/ruhu	Evet	39	82,03	3199,00	2419,000	0,510
	Hayır	133	87,81	11679,00		
Başarı/statü	Evet	39	77,71	3030,50	2250,500	0,200
	Hayır	133	89,08	11847,50		
Hareket/aktif olma	Evet	39	76,65	2989,50	2209,500	0,144
	Hayır	133	89,39	11888,50		

Çizelge 3.12’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının sporcuya çevreden gösterilen ilgi yeterliliği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, sporcuya çevreden gösterilen ilgi yeterliliği değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi ($U=2206,500$; $p>0,05$), arkadaş ($U=2413,500$; $p>0,05$), fiziksel uygunluk/enerji harcama ($U=2414,000$; $p>0,05$), eğlence ($U=2299,500$; $p>0,05$); takım üyeliği/ruhu ($U=2419,000$; $p>0,05$); başarı/statü ($U=2250,500$; $p>0,05$) ve hareket/aktif olma ($U=2209,500$; $p>0,05$) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Yarışma ($U=2116,500$; $p<0,05$) alt boyutuna ait puan ortalamalarının ise anlamlı derecede farklılaştığı ve bunun branşa yönelik ilgiyi yeterli bulan katılımcılar lehine olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.13 Branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

	Branş Gelecek Planı	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	
Beceri Gelişimi	A Akademik eğitim	24	101,31	4	8,270	0,082	
	B Kulüpte devam	41	74,90				
	C Antrenör olmak	57	89,40				
	D Milli sporcu olmak	20	73,58				
	E Planı yok	30	93,60				
Arkadaş	A Akademik eğitim	24	86,29	4	13,454	0,009**	E>D E>B
	B Kulüpte devam	41	75,87				
	C Antrenör olmak	57	87,17				
	D Milli sporcu olmak	20	67,90				
	E Planı yok	30	112,33				

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Çizelge 3.13 (Devam) Branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Branş Gelecek Planı	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Yarışma	A	Akademik eğitim	24	82,44	4	3,581	0,466
	B	Kulüpte devam	41	90,27			
	C	Antrenör olmak	57	90,88			
	D	Milli sporcu olmak	20	70,30			
	E	Planı yok	30	87,08			
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	A	Akademik eğitim	24	86,44	4	1,944	0,746
	B	Kulüpte devam	41	89,43			
	C	Antrenör olmak	57	89,41			
	D	Milli sporcu olmak	20	72,70			
	E	Planı yok	30	86,22			
Eğlence	A	Akademik eğitim	24	83,73	4	5,814	0,213
	B	Kulüpte devam	41	80,87			
	C	Antrenör olmak	57	96,61			
	D	Milli sporcu olmak	20	68,63			
	E	Planı yok	30	89,13			
Takım üyeliği/ruhu	A	Akademik eğitim	24	84,60	4	5,964	0,202
	B	Kulüpte devam	41	83,59			
	C	Antrenör olmak	57	90,86			
	D	Milli sporcu olmak	20	65,70			
	E	Planı yok	30	97,58			
Başarı/statü	A	Akademik eğitim	24	85,42	4	12,797	0,012* E>D E>B
	B	Kulüpte devam	41	75,29			
	C	Antrenör olmak	57	91,20			
	D	Milli sporcu olmak	20	64,60			
	E	Planı yok	30	108,35			
Hareket/aktif olma	A	Akademik eğitim	24	86,06	4	2,671	0,614
	B	Kulüpte devam	41	83,29			
	C	Antrenör olmak	57	94,22			
	D	Milli sporcu olmak	20	76,58			
	E	Planı yok	30	83,18			

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.13’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [X_2 (4)= 8,270; $p>0,05$]; yarışma [X_2 (4)= 3,581; $p>0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [X_2 (4)= 1,944; $p>0,05$]; eğlence [X_2 (4)= 5,814; $p>0,05$]; takım üyeliği/ruhu [X_2 (4)= 5,964; $p>0,05$]; ve hareket/aktif olma [X_2 (4)= 2,671; $p>0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir. Arkadaş [X_2 (4)= 13,454; $p<0,05$] ve başarı/statü [X_2 (4)= 12,797; $p<0,05$] alt boyutlarının puan ortalamalarının ise anlamlı derecede farklılaştığı ve

farklılığın planı olmayan sporculara göre kulüpte devam etmek isteyen ve milliliği hedefleyen sporcular lehine anlamlılık tespit edilmiştir.

Çizelge 3.14 Branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

		Branşı İlk Nereden Duyduğu	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p	
Beceri Gelişimi	A	Aile	21	88,45	3	5,761	0,124	
	B	Arkadaşlar	28	103,63				
	C	Okul	59	79,73				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	84,61				
Arkadaş	A	Aile	21	84,48	3	1,416	0,702	
	B	Arkadaşlar	28	96,30				
	C	Okul	59	83,63				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	85,52				
Yarışma	A	Aile	21	79,86	3	5,694	0,128	
	B	Arkadaşlar	28	100,50				
	C	Okul	59	90,90				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	78,50				
Fiziksel uygunluk/enerji harcama	A	Aile	21	91,71	3	7,417	0,60	
	B	Arkadaşlar	28	106,18				
	C	Okul	59	86,07				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	76,58				
Eğlence	A	Aile	21	86,38	3	2,326	0,507	
	B	Arkadaşlar	28	95,00				
	C	Okul	59	89,81				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	79,77				
Takım/üyeliği ruhu	A	Aile	21	85,12	3	7,976	0,047*	B>D
	B	Arkadaşlar	28	109,00				
	C	Okul	59	85,10				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	78,40				
Başarı/statü	A	Aile	21	83,02	3	7,828	0,050*	B>D
	B	Arkadaşlar	28	106,14				
	C	Okul	59	89,69				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	76,11				
Hareket/aktif olma	A	Aile	21	91,33	3	7,958	0,047*	B>D
	B	Arkadaşlar	28	106,84				
	C	Okul	59	85,75				
	D	Beden Eğitimi Öğr.	64	76,71				

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.14’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2(3) = 5,761$; $p > 0,05$]; yarışma [$X_2(3) = 5,694$; $p > 0,05$]; arkadaş [$X_2(3) = 1,416$; $p > 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(3) = 7,417$; $p > 0,05$] ve eğlence [$X_2(3) = 2,326$; $p > 0,05$] alt boyutlarına

ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; takım üyeliği/ruhu [X_2 (3)= 7,976; $p<0,05$]; başarı/statü [X_2 (3)= 7,828; $p<0,05$] ve hareket/aktif olma [X_2 (3)= 7,958; $p<0,05$] alt boyutlarının arkadaş vasıtası ile duyum alanlara göre beden eğitimi öğretmeninden duyanlar lehine anlamlılık gösterdiğini ortaya koymuştur.

Çizelge 3.15 Branşa başlamasındaki etken değişkenine göre spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

		Branşa Başlamasındaki Etken	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p	
Beceri Gelişimi	A	Aile	34	85,04	4	7,724	0,102	
	B	Arkadaşlar	26	97,67				
	C	Okul	26	66,46				
	D	Kulüp Antrenörü	18	85,67				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	90,84				
Arkadaş	A	Aile	34	75,00	4	12,556	0,014*	C<E
	B	Arkadaşlar	26	99,06				D<E
	C	Okul	26	73,23				A<E
	D	Kulüp Antrenörü	18	66,14				D<B
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	97,91				
Yarışma	A	Aile	34	83,28	4	2,003	0,735	
	B	Arkadaşlar	26	97,23				
	C	Okul	26	83,56				
	D	Kulüp Antrenörü	18	89,75				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	84,27				
Fiziksel uygunluk/ enerji harcama	A	Aile	34	82,10	4	10,448	0,034*	E<B
	B	Arkadaşlar	26	112,10				
	C	Okul	26	77,73				
	D	Kulüp Antrenörü	18	96,92				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	79,51				
Eğlence	A	Aile	34	85,12	4	5,949	0,203	
	B	Arkadaşlar	26	102,65				
	C	Okul	26	70,94				
	D	Kulüp Antrenörü	18	80,00				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	88,68				
Takım/ Üyeliği ruhu	A	Aile	34	88,72	4	4,954	0,292	
	B	Arkadaşlar	26	98,42				
	C	Okul	26	69,54				
	D	Kulüp Antrenörü	18	89,53				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	86,51				
Başarı/statü	A	Aile	34	87,66	4	6,780	0,148	
	B	Arkadaşlar	26	107,85				
	C	Okul	26	75,67				
	D	Kulüp Antrenörü	18	83,08				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	82,80				
Hareket/ Aktif olma	A	Aile	34	87,24	4	9,286	0,054	
	B	Arkadaşlar	26	105,62				
	C	Okul	26	65,29				
	D	Kulüp Antrenörü	18	85,28				
	E	Beden Eğitimi Öğr.	68	87,26				

* $p<0,05$ ** $p<0,01$

Çizelge 3.15’de hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa başlamasındaki etken değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar söz konusu değişkene göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi [$X_2(4) = 7,724$; $p > 0,05$]; yarışma [$X_2(4) = 2,003$; $p > 0,05$]; eğlence [$X_2(4) = 5,949$; $p > 0,05$]; takım üyeliği/ruhu [$X_2(4) = 4,954$; $p > 0,05$]; başarı/statü [$X_2(4) = 6,780$; $p > 0,05$] ve hareket/aktif olma [$X_2(4) = 9,286$; $p > 0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir. Arkadaş [$X_2(4) = 12,556$; $p < 0,05$]; fiziksel uygunluk/enerji harcama [$X_2(4) = 10,448$; $p < 0,05$] alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ve farklılığın arkadaş alt boyutunda beden eğitimi öğretmenine göre aile, okul ve kulüp antrenörü lehine ve arkadaşlara göre kulüp antrenörü lehine; fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutunda arkadaşlara göre beden eğitimi öğretmeni yönlendirmesi ile branşa katılım sağlayan sporcular lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.16 Ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait n, ortalama ve standart sapma değerleri.

	n	Ortalama	Ss
Ego	172	3,39	1,07
Görev	172	3,64	1,03
Ego ve görev Yönelimi Ölçeği	172	3,51	1,00

Çizelge 3.16’da araştırma kapsamındaki hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, ego boyutuna ait puan ortalamaları $3,39 \pm 1,07$ ve görev boyutuna ait puan ortalamaları $3,64 \pm 1,03$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin total ortalaması ise $3,51 \pm 1,00$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin toplam güvenirlik katsayısı 0,950 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 3.17 Yaş değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

	Yaş	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p	
Ego	A 16-20 yaş	37	76,12	3	10,021	0,018*	B<D
	B 21-25 yaş	47	73,77				
	C 26-30 yaş	55	93,81				
	D 31 yaş ve üzeri	33	104,09				
Görev	A 16-20 yaş	37	77,88	3	5,824	0,120	
	B 21-25 yaş	47	79,76				
	C 26-30 yaş	55	87,95				
	D 31 yaş ve üzeri	33	103,35				

* $p < 0,05$ ** $p < 0,01$

Çizelge 3.17’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, yaş değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, görev [$X_2 (3)= 5,824$; $p>0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını; ego [$X_2 (3)= 10,021$; $p<0,05$] alt boyutunun 31 yaş ve üzeri yaş kategorisinde olan hentbolcular lehine 21-25 yaş kategorisindeki katılımcılara göre anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.18 Millilik durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Millilik Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p
Ego	A	Millilik Yok	42	80,37	3	1,076	0,783
	B	M 18	21	87,55			
	C	M 20	37	91,78			
	D	A Milli	72	87,06			
Görev	A	Millilik Yok	42	77,63	3	1,968	0,579
	B	M 18	21	89,88			
	C	M 20	37	92,19			
	D	A Milli	72	87,76			

Çizelge 3.18’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının millilik değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, millilik değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego [$X_2 (3)= 1,076$; $p>0,05$] ve görev [$X_2 (3)= 1,968$; $p>0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Çizelge 3.19 Ailede sporla uğraşan olup olmaması değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Spor ile Uğraşan	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ego	Var	76	89,05	6768,00	3454,000	0,549
	Yok	96	84,48	8110,00		
Görev	Var	76	87,80	6672,50	3549,500	0,761
	Yok	96	85,47	8205,50		

Çizelge 3.19’da hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının ailede sporla uğraşan olup olmadığı değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, ailede sporla uğraşan olup olmadığı değişkenine göre hentbolcuların,

ego ve görev yönelimi, ego ($U=3454,000$; $p>0,05$) ve görev ($U=3549,500$; $p>0,05$) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.20 Anne eğitim durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

		Anne Eğitim	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p
Ego	A	İlkokul	25	71,28	3	3,557	0,313
	B	Ortaokul	49	93,33			
	C	Lise	55	89,32			
	D	Üniversite	43	83,97			
Görev	A	İlkokul	25	76,20	3	2,654	0,448
	B	Ortaokul	49	93,62			
	C	Lise	55	88,82			
	D	Üniversite	43	81,41			

Çizelge 3.20’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anne eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, anne eğitim durumu değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego [$X_2 (3)= 3,557$; $p>0,05$] ve görev [$X_2 (3)= 2,654$; $p>0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Çizelge 3.21 Baba eğitim durumu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

		Baba Eğitim	n	Sıra Ortalaması	Sd	X^2	p
Ego	A	İlkokul	10	70,35	3	1,130	0,770
	B	Ortaokul	38	87,39			
	C	Lise	68	87,15			
	D	Üniversite	56	87,99			
Görev	A	İlkokul	10	93,35	3	0,518	0,915
	B	Ortaokul	38	87,37			
	C	Lise	68	83,53			
	D	Üniversite	56	88,29			

Çizelge 3.21’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının baba eğitim durumu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, baba eğitim durumu değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego [$X_2 (3)= 1,130$; $p>0,05$] ve görev [$X_2 (3)=0,518$; $p>0,05$] alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Çizelge 3.22 Anne mesleği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Anne Mesleği	N	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ego	A	Ev hanımı	101	87,13	4	3,200	0,525
	B	Kamu	17	81,56			
	C	Özel Sektör	24	85,94			
	D	Serbest	10	109,85			
	E	Emekli	20	76,53			
Görev	A	Ev hanımı	101	88,00	4	1,314	0,859
	B	Kamu	17	82,62			
	C	Özel Sektör	24	80,19			
	D	Serbest	10	99,20			
	E	Emekli	20	83,43			

Çizelge 3.22’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının Anne mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar neticesinde, anne mesleği değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, görev [$X_2 (4)= 1,314$; $p>0,05$] ve ego [$X_2 (4)= 3,200$; $p>0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.23 Baba mesleği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Baba Eğitim	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ego	A	Kamu	37	97,49	3	7,497	0,058
	B	Özel Sektör	78	91,82			
	C	Esnaf	17	72,59			
	D	Emekli	40	71,88			
Görev	A	Kamu	37	90,39	3	3,979	0,264
	B	Özel Sektör	78	92,02			
	C	Esnaf	17	69,71			
	D	Emekli	40	79,28			

Çizelge 3.23’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının baba mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, baba mesleği değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, görev [$X_2 (3)= 3,979$; $p>0,05$] ve ego [$X_2 (3)= 7,497$; $p>0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.24 Branşın tanınması değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Branş tanınma	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ego	Evet	50	68,97	3448,50	2173,500	0,003**
	Hayır	122	93,68	11429,50		
Görev	Evet	50	70,17	3508,50	2233,500	0,006**
	Hayır	122	93,19	11369,50		

**p<0,01

Çizelge 3.24’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşın tanınıp tanınmaması değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, branşın tanınıp tanınmaması değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi, ego (U=2173,000; p<0,05) ve görev (U=2233,500; p<0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ve hem ego hem de görev alt boyutlarında branşın tanınmadığını düşünenler lehine sıra ortalamalarının farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 3.25 Tesis yeterliliği değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Tesis Yeterliliği	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ego	Evet	41	75,20	3083,00	2222,000	0,095
	Hayır	131	90,04	11795,00		
Görev	Evet	41	82,85	3397,00	2536,000	0,590
	Hayır	131	87,64	11481,00		

Çizelge 3.25’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının tesis yeterliliği değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, tesis yeterliliği değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi, ego (U=2222,000; p>0,05) ve görev (U=2536,000; p>0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.26 Sporcunun çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları.

	Branşa ilgi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Ego	Evet	39	80,44	3137,00	2357,000	0,386
	Hayır	133	88,28	11741,00		
Görev	Evet	39	83,13	3242,00	2462,000	0,630
	Hayır	133	87,49	11636,00		

Çizelge 3.26’da hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının sporcunun çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, sporcunun çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi, ego (U=2357,000; p>0,05) ve görev (U=2462,000; p>0,05) alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Çizelge 3.27 Branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis testi sonuçları.

	Branş Planı	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ego	A Akademik Eğitim	24	90,54	4	9,114	0,058
	B Kulüpte Devam	41	82,41			
	C Antrenör Olmak	57	98,46			
	D Milli Sporcu Olmak	20	87,50			
	E Planı Yok	30	65,47			
Görev	A Akademik Eğitim	24	101,52	4	10,937	0,027* C>E
	B Kulüpte Devam	41	84,11			
	C Antrenör Olmak	57	96,05			
	D Milli Sporcu Olmak	20	80,03			
	E Planı Yok	30	63,92			

*p<0,05 **p<0,01

Çizelge 3.27’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar, branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego [X₂ (4)= 9,114; p>0,05] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmazken, görev [X₂ (4)= 10,937; p<0,05] alt boyutuna ait puan ortalamalarının planı olmayanlara göre antrenör olmak isteyen sporcular lehine anlamlı derecede farklılaştığını ortaya koymuştur.

Çizelge 3.28 Branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Branşı Nereden Duyduğu	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ego	A	Aile	21	77,60	3	1,234	0,745
	B	Arkadaşlar	28	93,43			
	C	Okul	59	85,86			
	D	Beden Eğitimi Öğrt	64	86,98			
Görev	A	Aile	21	85,43	3	0,518	0,915
	B	Arkadaşlar	28	90,55			
	C	Okul	59	83,23			
	D	Beden Eğitimi Öğrt	64	88,09			

Çizelge 3.28’de hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlara göre, branşla ilgili ilk bilgiyi nereden duyduğu değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego [$X_2(4) = 1,234$; $p > 0,05$] ve görev [$X_2(4) = 0,518$; $p > 0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.29 Branşa başlamasındaki etken değişkenine göre ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarının karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis testi sonuçları.

		Başlamadaki Etken	n	Sıra Ortalaması	Sd	X ²	p
Ego	A	Aile	34	88,03	4	1,999	0,736
	B	Arkadaşlar	26	82,31			
	C	Okul	26	81,85			
	D	Kulüp Antrenörü	18	100,92			
	E	Beden Eğitimi Öğrt	68	85,30			
Görev	A	Aile	34	89,63	4	1,948	0,745
	B	Arkadaşlar	26	81,52			
	C	Okul	26	83,21			
	D	Kulüp Antrenörü	18	100,00			
	E	Beden Eğitimi Öğrt	68	84,52			

Çizelge 3.29’da hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa başlamasındaki etken değişkenine göre karşılaştırılmasını gösteren Kruskall Wallis H testi sonuçları yer almaktadır. Bu sonuçlar neticesinde, branşa başlamasındaki etken değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi

ölçeği, ego [$X_2(4) = 1,999$; $p > 0,05$] ve görev [$X_2(4) = 1,948$; $p > 0,05$] alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.30 Ego ve görev yönelimi ölçeği ile spora katılım güdüsü ölçeği arasındaki ilişkiyi gösteren Spearman testi.

			Ego	Görev
Spora Katılım Güdüsü Ölçeği	Beceri Gelişimi	r	0,000	-0,041
		p	0,995	0,592
	Arkadaş	r	-0,098	-0,161*
		p	0,202	0,035
	Yarışma	r	0,120	-0,014
		p	0,116	0,854
	Fiziksel uygunluk / enerji harcama	r	-0,109	-0,196*
		p	0,153	0,010
	Eğlence	r	0,030	-0,120
		p	0,692	0,116
	Takım üyeliği / ruhu	r	0,005	-0,110
		p	0,952	0,152
	Başarı / Statü	r	-0,109	-0,149
		p	0,153	0,051
	Hareket / Aktif olma	r	0,040	-0,076
		p	0,602	0,321
*p<0.05 seviyesinde anlamlı		**p<0.01 seviyesinde anlamlı		

Çizelge 3.30'da hentbolcular örnekleminde spora katılım güdüsü ölçeği ve ego ve görev yönelimleri ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Spora katılım güdüsü ölçeği, beceri gelişimi alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=0,000$; $p > 0,05$) ve görev ($r=-0,041$; $p > 0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, arkadaş alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=-0,098$; $p > 0,05$) alt boyutu arasında ilişkiye rastlanmazken görev ($r=-0,161$; $p < 0,05$) alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, yarışma alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=0,120$; $p > 0,05$) ve görev ($r=-0,014$; $p > 0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=-0,109$; $p > 0,05$) alt boyutu arasında ilişkiye rastlanmazken görev ($r=-0,196$; $p < 0,05$) alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, eğlence alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=0,030$; $p>0,05$) ve görev ($r=-0,120$; $p>0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, takım üyeliği/ruhu alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=0,005$; $p>0,05$) ve görev ($r=-0,110$; $p>0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, başarı/statü alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=-0,109$; $p>0,05$) ve görev ($r=-0,149$; $p>0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Spora katılım güdüsü ölçeği, hareket/aktif olma alt boyutu ile ego ve görev yönelimi ölçeği ego ($r=0,040$; $p>0,05$) ve görev ($r=-0,076$; $p>0,05$) alt boyutları arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır.

4. TARTIŞMA

2018 – 2019 Sezonu Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol Süper Ligi’nde oynayan hentbolcuların spora katılım güdülerinin ve ego ve görev yönelimlerinin belirlenmesi ve hentbolcuların spora katılım güdülerini ile ego ve görev yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçladığımız bu çalışmada örneklem grubunun çoğunluğunun (%32) 21-25 yaş grubunda olduğu, millilik durumlarına bakıldığında ise en çok oranın (%41,9) A milli takımda oynayanlardan oluştuğu görülmektedir. Çalışmaya katılan hentbolcuların ailelerinin çoğunda (%55,8) spora katılan birey olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırmanın bir diğer kişisel değişkeni anne ve baba eğitim düzeyidir. Bu değişkenlere bakıldığında araştırmaya katılan hentbolcuların hem annelerinin (%32) hem de babalarının (%39,5) en çok lise eğitim düzeyine sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre katılımcıların anne meslekleri büyük çoğunlukta (% 58,7) ev hanımı çıkarken baba meslekleri incelendiğinde çoğunluğun (%45,3) özel sektör çalışanı olduğu görülmüştür. Örneklem grubundaki hentbolcuların büyük bir çoğunluğu (%70,9) branşının yeterince tanınmadığını belirtirken, bu sonuçla paralel olarak yine büyük çoğunluğu (%77,3) sporcu olarak çevreden yeterli ilgiyi görmediklerini belirtmiştir. Tesisleri önemli sayılabilecek oranda (% 76,2) yetersiz bulan katılımcıların ileriki yıllarda antrenör olma planları en çok tercih edilen madde (%33,1) olarak araştırmada tespit edilmiştir. Örneklem grubunun branşı ile ilgili bilgiyi büyük oranda (%37,2) ilk kez beden eğitimi öğretmeninden duyduğu ve yine branşa başlamalarındaki en önemli etkenin (%39,5) de beden eğitimi öğretmenleri olduğu çalışmanın ortaya koyduğu diğer sonuçlardır.

Yapılan araştırma kapsamındaki hentbolcuların beceri gelişimi ($1,24 \pm 0,35$), yarışma ($1,25 \pm 0,34$) ve başarı/statü ($1,39 \pm 0,39$) alt boyutlarının branşa katılım nedenleri arasında en yüksek aritmetik ortalamayı aldığı görülmüştür. Bunu sebebi hali hazırda spor ile iç içe ve müsabık olan sporculardan oluşan örneklemin spora katılım güdülerine zaten sahip olmaları olarak değerlendirilebilir. İlgili alan yazında araştırma bulgularımızı destekleyen (Ekmekçi 2010, Aygün ve Yetim 2015, Altıntaş ve ark. 2010) çalışmalar bulunmaktadır.

Çalışmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında beceri gelişimi,

eğlence ve hareket/aktif olma alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. 16-20 yaş kategorisinde yer alan katılımcıların 31 yaş ve üzeri yaş kategorisinde yer alan hentbolculara göre eğlence ve hareket/aktif olma alt boyutlarında; 21-25 yaş kategorisinde yer alan katılımcıların 31 yaş ve üzeri yaş kategorisinde yer alan hentbolculara göre beceri gelişimi alt boyutunda sıra ortalamalarının anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir. Düşük ortalama değerin lehine sonuca işaret ettiği değerlendirildiğinde 25 yaş ve altı sporcuları ilgili alt boyutların spora katılıma motive ettiği söylenebilir. Bu durum eğlence ve hareket/aktif olma motivasyonlarında, 25 yaş altı hentbolcularının uğraştıkları branşta henüz tam profesyonel düşünememeleri ve hentbolcu gruplarının arasında kendini öne çıkarma isteğinin yansıması olarak tarflenebilir. Beceri gelişimi motivasyonunda çıkan sonuç ise profesyonelliğe atılacak ilk adımda ve takım içerisinde hedeflediği noktaya ulaşmada becerilerini geliştirmenin önemini kavramalarının gerekçesi olarak yorumlanabilir. Literatürde Seçer (2013)'in çalışmasında katılımcıların yaşları ile kişisel başarı algısı boyutları incelenmiş, farklı yaş gruplarındaki bireylerin hırs ve sorumluluk boyutu içerisine giren işleri daha büyük azimle yaptıkları, başarıma ihtiyacının bu kişilerde oldukça yoğun görüldüğü belirtilmiştir. Altıntaş ve arkadaşlarının (2010) genç futbol oyuncularının spora katılım güduları üzerine yaptıkları çalışmada en önemli olarak belirtilen katılım güdüsü alt boyutu beceri geliştirme ve takım üyeliği/ruhu olarak bulunmuştur. Söz konusu çalışmalar yaptığımız araştırma ile benzerlik göstermekte ve savımızı destekler niteliktedir.

Araştırmanın örneklem grubundaki hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının millilik değişkenine göre karşılaştırılmasında arkadaş, yarışma, takım üyeliği/ruhu alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Arkadaş alt boyutunda A millie göre M 18 milli takımda oynayanlar lehine; yarışma alt boyutunda A millie göre milli olmayanlar ve M 20 milli takımda oynayan katılımcılar lehine ve takım üyeliği/ruhu alt boyutunda A millie göre M 20 milli takımda oynayan katılımcılar lehine sıra ortalamalarının anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçların sebebinin sporcular arası yaş farkı ve bununla beraber ortaya çıkan profesyonel düzeyde branşın icra edilme süresi olduğu söylenebilir. Yaşın ilerlemesi ve her yaş kategorisinde milli olma sayısındaki artışın kişiyi doyuma ulaştırabileceği ve bu

sporcular için arkadaşlık, yarışma ve takım üyeliği/ruhu alt boyutlarının daha geri planda yer alabileceği düşünülmektedir. Literatürde bu konuda yapılan pek fazla çalışmaya rastlanmazken yaptığımız araştırma ile örneklem grubu tabanında tam örtüşmese de Polat ve arkadaşlarının (2018) sporla aktif olarak uğraşan spor lisesi öğrencileri ile spor merkezlerinde rekreatif anlamda spor ile uğraşan bireyler üzerine yaptıkları çalışmada her iki grup arasında çıkan sonucun spor lisesinde okuyan grup lehine olması ile benzeşen sonuçlarımız düşünüldüğünde A Milli takım sporcularının aleyhine çıkan sonuçları destekler niteliktedir. Çıkan sonuçlar değerlendirildiğinde spor lisesi öğrencilerinin daha fazla aktif olarak spor yapması gibi A Milli takım sporcularının da milli olmayan veya alt düzeydeki milli sporculardan daha fazla sorumluluğa sahip olması benzerdir ve eğitim hayatı dâhil olmak üzere daha fazla sporla iç içe oluyor olma ihtimalinin bu farklılığın çıkmasında önemli etken olabileceğini düşündürmektedir. Nitekim araştırmalar sporla daha profesyonel düzeyde (Koumpoula ve ark 2011), rekreatif amaçlı (Ardahan 2013) ya da farklı branşlarda (Şirin ve ark 2008) ve farklı seviyede (Kaya ve ark 2015) ilgilenenlerin spora katılım motivasyonlarının değişebildiğini göstermiştir.

Ailede spor yapan olup olmadığı değişkenine göre çalışmaya katılan hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği beceri gelişimi alt boyutunun ailede spor ile uğraşan birey olanlar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aile alışkanlık edinme ve kültürlenme sürecinde en etkili unsurlardandır. Bununla birlikte psikolojik ve akademik kaygılar bilhassa ülkemizde spora katılım ve devamlılığı sağlamada engeller oluşturmaktadır. Ancak kitle eğilimi ve sosyal olanaklar doğrultusunda bilinçlenen birey sporun bireysel ve toplumsal yararlarının farkına varıp şahsi görüşüne sahip çıkmayı destekler. Çalışmada çıkan spor yapan aile bireylerine sahip hentbolcuların beceri gelişimi alt boyutunu spora katılım motivasyonu olarak değerlendirmesi bunlarla ilişkilendirilebilir. Bir çocuğun sosyalleşmesini sağlayan araçlar; başta ailesi olmak üzere, komşuları, oyun arkadaşları, okul arkadaşları, öğretmenleri ve kitle iletişim araçlarıdır (Özgüven 1996). Elit genç sporcuların, spora katılımları üzerinde ailelerinin etkisini belirlemek amacıyla İngiltere'de yapılan bir başka araştırmada da yüzücülerin %70'i, cimnastikçilerin %42'si ve tenisçilerin de %57'si oranında bu sporlara başlamalarında ailelerinin etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Baxter-Jones ve Maffuli 2003, Güven ve Öncü 2006).

Anne eğitim durumu değişkenine göre araştırmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği, alt boyutların hiçbirinde anlamlı düzeyde farklılık ortaya koymazken baba eğitim durumu değişkenine göre yarışma alt boyutunun babası lise eğitimine sahip olanlara göre babası ilkokul eğitimine sahip babalar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmada ortaya çıkan bu sonucun gerekçesi olarak toplum yapımızdaki ataerkil aile geleneği ve bu geleneğin sebep olduğu erkek egemen toplumun etkisi gösterilebilir. Bu noktada yaptığımız çalışma Kazak (2007) ve Görgüt ve Güllü (2016)'nın çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Araştırma grubuyla her ne kadar aynı branşta olmasa da spor ortak paydasından hareketle, İstanbul ilinde 14-16 yaş grubu genç basketbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada da sporcuların basketbol oynamaya (yarışmacı) teşvik edilmesinde ailenin, %46 oranında önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir (Donuk ve ark 2004).

Araştırmanın sonuçlarında anne mesleği değişkenine göre örneklem grubumuzu oluşturan hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra baba mesleği değişkeninde çıkan takım üyeliği/ruhu alt boyutundaki kamu çalışanı babalara göre emekli babalar lehine çıkan sonuç, yine toplumumuzun ataerkil yapısıyla ilişkilendirilebilir. Toplum yapımız gereği ailenin reisi olarak baba kabul edildiği için annenin mesleği de çocuğun spora katılımında etkili unsurlar arasında görülmeyebilir (Hazar ve ark 2018, Ergül ve ark 2016, Devecioğlu ve Sarıkaya 2006). Araştırma sonuçlarına göre babası emekli olan sporcuların spora katılım motivasyonunda takım üyeliği / ruhu alt boyutunun babası kamu çalışanı olanlara göre anlamlı çıkmasının bir başka gerekçesi de ülkemizde futbol başta olmak üzere takım sporlarının daha izlenir, daha popüler olması ve aynı zamanda maddi kazanç noktasında en tatmin edici branşlar olarak görülmesi sayılabilir. Kamuda çalışan babaların kimi zaman çalıştıkları birimle ilgili başarıya ulaşmada karşılaşılabildiği takım çalışmasının yarattığı sıkıntılar ve aksaklıklar göz önüne alınarak ve toplumumuzda sporun genel anlamda profesyonel olmayan ve çok maddi kazanç sağlamayan bir meslek olarak görülmesi bağlamında gerçekçi hedeflere bireyleri yönlendirmeye ihtiyaç duymaları gösterilebilir. Emekli bireylerin olumlu takım çalışmasına yönelik tecrübeleri, bu babaların sportif başarıya ulaşmada takım çalışmasının önemli olduğu fikrini bilerek ya da bilmeyerek çocuklarına da yansıtmasına sebep olabilir. Ev annelerinin mensup olduğu sosyal sınıfın sosyo-

ekonomik ve kültürel gerçeği de yine bu durumun açıklanmasında değerlendirilebilecek bir diğer unsur olarak görülebilir.

Araştırma kapsamındaki hentbolcuların spora katılım motivasyonları branşın tanınıp tanınmadığına yönelik algılarına göre değerlendirildiğinde alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmemektedir. Bunun en önemli nedeni olarak örneklemde yetişkin bireyler olması gösterilebilir. Bu sporcular için zaten hali hazırda hentbol branşıyla uğraşıyor olmaları ve belirli bir yaştan ve hentbol branşı ile alakalı harcanan belirli bir mesaiden sonra da başka bir branşla ilgilenmelerinin, o branşta müsabık olmalarının zor olacağı için branşın tanınıp tanınmamasını çok da önemsemedikleri söylenebilir.

Çalışmanın tesis yeterliliği değişkenine göre spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları incelendiğinde yarışma ve eğlence alt boyutunda tesisleri yeterli bulanlar lehine anlamlı farklılık görülmektedir. Bu bilgiler ışığında konuyu ele alacak olursak tesis yeterliliğinin bireylerin spora katılıma güdülenmesini artıracakını söyleyebiliriz. Nitekim literatür spora katılımın en önemli engellerinden birini tesis yeterliliği olarak değerlendirmektedir (Alvurdu ve Şenel 2010). Tesis yeterliliği sağlandığında bireyin arkadaşlarıyla birlikte olurken ve onlarla hoş vakit geçirerek eğlenmeyi hedeflerken olumsuzluk oluşturabilecek olan her türlü etkeni tolere edebildiği de görülmektedir (Yılmaz ve Ardahan 2017, Taşgın ve ark 2018).

Sporcu olarak çevreden görülen ilgi değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, sadece yarışma alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığını ortaya koymuştur ve bu sonuç sporcu olarak çevreden görülen ilgiyi yeterli bulan katılımcılar lehinedir. Yine tesis yeterliliği veya branş tanınma değişkenlerinde olduğu gibi birbirlerini destekleyen sonuçlardan anlaşılacağı üzere, sporcu spora katılımı kimi zaman ailelere yönelik gerekli bilinçlendirme ve ikna etme çalışmalarının yapılmaması ve aile bireylerinde düşünsel anlamda yer edinen mevcut eğitim sisteminin çocuğun gelecekteki okul yaşantısı ve spor yaşamının birlikte yürütülmesine yeteri kadar müsait olmaması düşüncesi gibi ailesinin sporcunun yaşantısı ile ilgili kaygılarına rağmen bireysel faktörlere bağlı (Shephard 1997, Linder 1999, Dwyer ve ark 2001) olduğu söylenilebilir. Bu faktörler yarışma ortamında bulunma ihtiyacı ve kazanma hazzı, arkadaşları ile sosyalleşme

isteği veya kulübe aidiyet ve branşın ulusal bazda gördüğü değer gibi kişinin sosyal statü veya maddi çıkardan çok bireysel/sosyal ihtiyaçlarına yönelik olabilir.

Örneklem grubundaki hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamaları branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırıldığında arkadaş ve başarı/statü alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ve farklılığın her iki alt boyutta da planı olmayan sporculara göre kulüpte devam etmek isteyen ve milliliği hedefleyen sporcular lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Birey açısından spora katılımın birçok kazanımı ve yararı değerlendirilebilir. Çalışma sonucunda çıkan kulüpte devamlılık sağlamayı ve millilik statüsüne ulaşmayı hedefleyen bireylerin spora katılımı olumlu yönden etkileyip süreç yönetimini daha sağlıklı sağlayacağı gerçeği başarılabilecek amaç teoremi ile açıklanabilir (Ames 1992, Dweck 1986, Nicholls 1989). Bu teorinin temeli “birey bir fayda elde etmeksizin bir amaca yönelmez” fikrine dayalıdır. Fayda kişinin kendisine yaratılacak değerler toplamında olabileceği gibi, başkasına, başkalarına veya taraftarı olduğu bir misyonun desteklenmesi için de olabilir (Ardahan 2012).

Çalışmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşı ilk nereden duyduğu değişkenine göre karşılaştırılması sonuçlarına göre takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma alt boyutlarının arkadaşlarından duyanlara göre beden eğitimi öğretmeni vasıtası ile duyanlar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Benzer şekilde hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa başlamasındaki en önemli etken değişkenine göre karşılaştırılması sonuçlarında da arkadaş, fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın arkadaş alt boyutunda beden eğitimi öğretmenine göre aile, okul ve kulüp antrenörü lehine ve arkadaşlara göre kulüp antrenörü lehine, fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutunda arkadaşlara göre beden eğitimi öğretmeni yönlendirmesi ile branşa katılım sağlayan sporcular lehine anlamlılık tespit edilmiştir. Branşı nerden duyduğu ve branşa yönelmesindeki etkenlerin ortak paydaları göz önüne alındığında söylenebilir ki sporcular okul ortak paydasında okul beden eğitimi öğretmenin yönlendirmesi, etkisi ve desteği ile branşa başlamışlardır. Alan yazın incelendiğinde gelişim

çağındaki çocukların çevresel faktörlerin etkisi altında birçok alışkanlık edindikleri ve spora ilginin veya ilgisizliğin de bu yaşlarda ortaya çıktığı desteklenmektedir. Dolayısıyla sporcular doğrudan veya dolaylı önce arkadaşları daha sonrada ilgili öğretmen desteği ve bilgilendirmesi ile yaşam boyu süregelen ilgilenimleri edinmektedirler. Bu bağlamda çalışma sonuçları ile literatür (Karaküçük 1989, Çon ve ark 1997, Yıldız 2006, Sunay ve Saracaloğlu 2003, Bayraktar ve Sunay 2004, Şimşek 2005) benzeşmektedir.

Araştırma kapsamındaki hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, ego boyutuna ait puan ortalamaları $3,39 \pm 1,07$ ve görev boyutuna ait puan ortalamaları $3,64 \pm 1,03$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin genel ortalaması ise $3,51 \pm 1,00$ olarak belirlenmiştir. Bu bakımdan ölçek likert tipi değerlendirildiğinde cevapların “kararsızım” ile “katılıyorum” arasında değiştiği sonucuna ulaşılabilir. Dolayısıyla verilen cevaplar genellikle orta düzeyde seyretmiştir. Ancak standart sapmalar göstermektedir ki “katılmıyorum” veya “kesinlikle katılıyorum” şıkları da işaretlenmiştir. Ego yöneliminin ortalamasının altında, görev yöneliminin ise ortalamasının üzerinde sonuçlar vermesi çalışma grubunun profesyonel takım sporcularından oluşmasının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Alan yazında Bozkurt (2014) ve Karaç (2017)’in çalışmaları araştırmamızla kısmen benzer sonuçlar ortaya koymuştur.

Yaş değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, görev alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını, ego alt boyutunun 31 yaş ve üzeri yaş kategorisinde olan hentbolcular lehine 21-25 yaş katılımcılara göre anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir. Başarı hedefleri oranı ve araştırma yapılan yaş grupları göz önüne alındığında, bu yaş aralığında olimpiik düzeyde başarı hedefleyen sporcuların başarı algısı konusunda bilinçli hedefleri olduğu söylenebilir. Bununla birlikte katılımcıların başarı algısı ölçeğinden elde ettiği puanların yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmüştür. Kaygusuz ve arkadaşlarının (2016) yaptıkları araştırmada 15-18 yıl arasında spor yapmış olan sporcuların ego yönelimlerinin daha kısa süredir spor yapanlara oranla daha yüksek çıkan sonuçları araştırma bulgularımızı destekler niteliktedir. Başoğlu (2017)’nın Grekoromen Yıldız Erkek Güreş Milli Takım oyuncularının başarı algısı ve öz yeterlilik düzeylerini inceleyen çalışmasına bakıldığında, Başarı Algısı Ölçeği puan

ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Seçer (2013)'in çalışmasında katılımcıların yaşları ile kişisel başarı algısı boyutları incelenmiş, farklı yaş gruplarındaki bireylerin hırs ve sorumluluk boyutu içerisine giren işleri daha büyük azimle yaptıkları, başarıma ihtiyacının bu kişilerde oldukça yoğun görüldüğü belirtilmiştir. Yaptığımız araştırma ile Başoğlu (2017)'nin yaptığı araştırmada fark görülme sebebi yaş grubu farklılığından olabilir.

Millilik değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir. Araştırmaya kısmen destek sağlayan çalışmalarında Kaygusuz ve arkadaşları (2016) milli sporculuk değişkenine göre ego ve görev alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca Kelecek (2013)'in sporcuların tutkunluk düzeylerinin; optimal performans duygu durumu, güdüsel yönelim ve hedef yönelimini belirlemedeki rolü üzerine yaptığı çalışma sonucu elde edilen bulgular, sporcuların yaptıkları spora karşı olan tutkunlukları yoğun olan bireylerin, bireysel gelişimi ön planda tuttıklarını, görev gerekliliklerini eksiksiz yerine getirmeye çalıştıklarını ve sıkı çalışmanın beceri gelişiminin odağında olduğunu düşündüklerini göstermesi çalışma bulgularımızda ortaya çıkan millilik düzeyine göre farklılaşmamasına sebep olarak gösterilebilir. Çalışma sonuçlarına göre, bu bireyler aynı zamanda kazanmaya, rakibe karşı elde edilen üstünlüğe ve sosyal yönden bu başarılar ile gelen saygı/popülerliğe de benzer şekilde önem vermektedirler. Sonuçlar kategori fark etmeksizin hem görev yönelimi hem de ego yönelimi üzerinde her hangi bir etkisinin olmadığını göstermiştir.

Ailede spor yapan olup olmadığı değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde anne baba eğitim durumunun da ölçek alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu değişkenlerin sporcuların ego ve görev yönelimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu sonuç örneklem grubunun yaş ortalaması, olgunluğu, bilinç düzeyi, başarı düzeyi gibi spesifik değişkenlerin etkisinden kaynaklanabilir. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde Başoğlu (2017) ve Ekinci (2018)'nin çalışmaları araştırma bulgularımızı desteklemektedir.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde anne ve baba mesleği, branşın tanınıp tanınmaması, tesis yeterliliği ve sporcu olarak çevreden gördüğü ilgi, branşa başlamasındaki etken ve branşı nereden duyduğu değişkenlerini konu edinen çalışmalara rastlanmadığından bu sınırlılık göz önüne alınarak tartışılacaktır.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anne ve baba mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasında hem anne hem de baba mesleği değişkeninde hentbolcuların ego ve görev yönelimi alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Bu durumda dikkat çekilmesi gereken unsur örnekleme konu olan sporcuların yaş gruplarıdır. Bireyselleşme sürecini tamamlamış ve hayata dair kendi bilinci oluşmuş çoğu bir meslek erbabı olan katılımcıların anne ve baba mesleğinden mevcut koşullarda etkilenmemeleri olağandır.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşın tanınıp tanınmaması değişkenine göre branşın tanınıp tanınmaması değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ve hem ego hem de görev alt boyutlarında branşın tanınmadığını düşünenler lehine sıra ortalamalarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Yaşanılan sosyal çevrenin fiziki şartları, ailelerin sosyal statüleri ve maddi yapıları, okuldaki başta beden eğitimi öğretmenleri olmak üzere öğretmenlerin spora ve spor branşlarına bakış açıları ve yaklaşımları ve hatta teknolojik gelişmeler gibi etkenlerin branşın tanınmasına olumsuz etkileri olsa da hentbol sporuyla uğraşan örneklem grubundaki sporcuların hentbolla ilgili bireysel hedef ve beklentileri onların ego ya da görev yönelimli olmalarına etki etmektedir.

Branşın yeterince tanınmadığını düşünen ama bir şekilde spora katılan ve spora katılım motivasyonu olarak öncelikle sporcunun bireysel tatmini ve bireysel gelişimine katkı sunması beklenen beceri gelişimi, yarışma, fiziksel uygunluk/enerji harcama, başarı/statü ve hareket/aktif olma alt boyutları etkili olan sporcular için ego yöneliminin; bunun yanı sıra sportif faaliyetler esnasında ya da sonucunda öncelikle takım çıkarlarının gözetildiği ve önemli olanın takım başarısı olduğu arkadaş,

eğlence ve takım üyeliği/ruhu alt boyutları etkili olan sporcular için ise hedef yöneliminin ağır basacağını söylemek mümkündür.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının tesis yeterliliği ve sporcu olarak çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre karşılaştırılmasının sonucunda, tesis yeterliliği değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Aynı şekilde sporcu olarak çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre de yine hem ego hem de görev yönelimi alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda, branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego alt boyutuna ait puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken görev alt boyutuna ait puan ortalamaları planı olmayanlara göre antrenör olmak isteyen sporcular lehine anlamlı derecede farklılaşmıştır. Her ne kadar örneklem alınan sporcuların çoğu bir meslek erbabı olsalar da olmayan veya olsalar bile hentboldaki geleceklerini düşünen sporcuların antrenörlük üzerine yoğunlaşan eğilimleri olduğu ve planı olmayanlara göre görev alt boyutunda yani inisiyatif ve gelişimin yoğun olarak sorgulandığı unsurlarda daha etkin oldukları söylenebilir.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamaları branşa başlamasındaki etken ve branşı nereden duyduğu değişkenlerine göre sorgulandığında, branşa başlamasındaki etken değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev yönelimi ölçeği, ego ve görev alt boyutlarında puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bireyin ilk kimden branşa yönelik bilgi aldığı veya kimin yönlendirdiği fark etmeksizin hedef yönelimleri değişiklik göstermemektedir. Bilhassa takım sporlarında gruba aidiyet, başarı odaklılık ve bireysel ve takım gelişiminin birlikte ön planda tutulduğu öngörülürse sporcu başlama nedeninden çok devamlılığı sağlama nedenine ve sürecine odaklanacaktır.

Araştırma sonucunda görev yönelimi alt boyutu ile arkadaş ($r=-0.161$; $p<0.05$) ve fiziksel uygunluk/enerji harcama ($r=-0.196$; $p<0.05$) katılım motivasyonu

alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve negatif ilişki ortaya konmuştur. Ayrıca beceri geliştirme, yarışma, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Bu durum görev yönelimi puanlarının arkadaş ve fiziksel uygunluk/enerji harcama motivasyonlarını belirlemede istatistiksel olarak negatif yönlü bir etkisinin olduğunu gösterse de, ölçek özelliğinden dolayı düşük puanların spora katılıma daha çok güdülendiği sonucuna istinaden birbirlerini olumlu etkilediği söylenebilir. Spora katılım güdüsü alt boyut puanları ile hedef yönelimi alt boyutları ve toplam puanları arasında çıkan negatif ilişki; spora katılım güdüsü alt boyut puanlarından alınan düşük puanların yüksek katılım güdüsüne, yüksek puanların ise düşük katılım güdüsüne işaret etmesinden kaynaklanmaktadır (Çağlayan ve ark. 2008). Farklı bir anlatımla arkadaş ve fiziksel uygunluk/enerji harcama motivasyonları görev yönelimini etkilemektedir.

Bunun yanı sıra ego yönelimi alt boyutu ile beceri gelişimi, arkadaş, yarışma, fiziksel uygunluk/enerji harcama, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Bu durum ego yöneliminin spora katılım motivasyonu alt boyutlarının tamamını etkilemediğiyle açıklanabilir. Farklı bir anlatımla spora katılım motivasyonları ego yönelimini etkilememektedir. Literatürde her iki değişkeni konu alan kısıtlı çalışmalardan birinde Karaç (2017) Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olan Sporcu Eğitim Merkezlerindeki atletizm branşındaki öğrenci-sporcuların spora katılım güdüsüyle başarı algısı üzerinde yaptığı çalışmada sporcuların hedef yönelimleri ile katılım güdülerinde anlamlı pozitif ilişki tespit etmiştir. Araştırma bulgularımızla farklılığın sebebinin branş ve yaş grubu farklılığından kaynaklandığı söylenilebilir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Alan yazın çalışmaları incelendiğinde spora katılım motivasyonuna yönelik araştırmaların genellikle okul çağındaki öğrenci ve sporcuları örnekleme aldığı görülmektedir. Bunun nedeni çocukların spora katılım motivasyonlarını ve hedef yönelimlerini erken çağlarda tespit etmek ve çıkacak sonuçlar doğrultusunda çocukların spor hayatlarına yön verebilmek gayesiyle açıklanabilir.

Alan yazın çalışmalarında çok fazla benzer özellik taşıyan araştırma olmamakla birlikte sporla artık profesyonel anlamda uğraşan bireylerin spora katılım motivasyonlarının ve hedef yönelimlerinin incelendiği, ayrıca bu iki unsur arasındaki etkileşimi tespit etmeye çalışması bakımından yapılan araştırmanın literatürde önemli bir yere sahip olacağı düşünülmektedir.

2018 – 2019 Sezonu Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol Süper Ligi’nde oynayan hentbolcuların spora katılım güdülerinin, ego ve görev yönelimlerinin belirlenmesini ve hentbolcuların spora katılım güdeleri ile ego ve görev yönelimleri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçladığımız bu çalışmada kişisel değişkenlerin analizi sonucunda örneklem grubunun çoğunluğunun (%32) 21-25 yaş kategorisinde olduğu, millilik durumlarına bakıldığında en çok oranın (%41,9) A milli takımda oynayanlarda olduğu ve çalışmaya katılan hentbolcuların ailelerinin çoğunda (%55,8) spora katılan birey olmadığı görülmüştür. Yine çalışma sonuçlarına göre araştırmaya katılan hentbolcuların hem annelerinin (%32) hem de babalarının (%39,5) en çok lise düzeyinde eğitim durumuna sahip oldukları, katılımcıların anne mesleklerinin büyük çoğunlukta (% 58,7) ev hanımı çıkarken baba meslekleri incelendiğinde çoğunluğun (%45,3) özel sektör çalışanı olduğu tespit edilmiştir. Örneklem grubundaki hentbolcuların büyük bir çoğunluğunun (%70,9) branşının yeterince tanınmadığını belirtmesi ve yine büyük bir çoğunluğun (%77,3) sporcu olarak çevreden yeterli ilgiyi görmediklerini söylemesi araştırmanın diğer sonuçlarıdır. Tesislerin örneklem grubu tarafından önemli sayılabilecek oranda (% 76,2) yetersiz bulunduğu ve katılımcıların ileriki yıllarda antrenör olma planlarının en çok tercih edilen madde (%33,1) olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan hentbolcuların branşı ile ilgili bilgiyi büyük oranda (%37,2) ilk kez beden eğitimi öğretmeninden duyduğu ve branşa başlamalarındaki en önemli etkenin (%39,5) de beden eğitimi öğretmenleri olduğu araştırmanın diğer sonuçlarıdır.

Çalışma sonuçlarına göre örneklem grubunun branşa katılım motivasyonları arasında beceri gelişimi ($1,24 \pm 0,35$), yarışma ($1,25 \pm 0,34$) ve başarı/statü ($1,39 \pm 0,39$) alt boyutları en yüksek aritmetik ortalamaya sahip olmuşlardır.

Çalışmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında beceri gelişimi, eğlence ve hareket/aktif olma alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Çalışmada yer alan daha genç sayılabilecek yaş grubunda (25 yaş ve altı) yer alan hentbolcuların beceri gelişimi, eğlence ve hareket/aktif olma motivasyonları daha büyük yaş grubuna sahip branşdaşlarından daha yüksek bulunmuştur.

Araştırmanın örneklem grubundaki hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının millilik değişkenine göre karşılaştırılmasında arkadaş, yarışma, takım üyeliği/ruhu alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür.

Ailede spor yapan olup olmadığı değişkenine göre çalışmaya katılan hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği beceri gelişimi alt boyutunun ailede spor ile uğraşan birey olanlar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anne eğitim durumu değişkenine göre araştırmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği, alt boyutların hiçbirinde anlamlı düzeyde farklılık ortaya koymazken baba eğitim durumu değişkenine göre yarışma alt boyutunun lise eğitim düzeyine sahip olanlara göre ilkokul eğitim düzeyine sahip babalar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Araştırmanın sonuçlarında anne mesleği değişkenine göre örneklem grubunu oluşturan hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Bunun yanı sıra baba mesleği değişkeninde takım üyeliği/ruhu alt boyutunda kamu çalışanı babalara göre emekli babalar lehine sonuç çıkmıştır.

Araştırma kapsamındaki hentbolcuların spora katılım motivasyonları branşın yeterince tanınıp tanınmadığına yönelik algılarına göre değerlendirildiğinde alt boyutlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılaşma görülmemektedir.

Çalışmanın tesis yeterliliği değişkenine göre spora katılım motivasyonu ölçeği alt boyutları incelendiğinde yarışma ve eğlence alt boyutunda tesisleri yeterli bulanlar lehine anlamlı farklılık görülmektedir.

Sporcu olarak çevreden görülen ilgi değişkenine göre hentbolcuların, spora katılım güdüsü ölçeği, sadece yarışma alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığını ortaya koymuştur ve bu sonuç sporcu olarak çevreden görülen ilgiyi yeterli bulan katılımcılar lehine çıkmıştır.

Örneklem grubundaki hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamaları branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırıldığında arkadaş ve başarı/statü alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı ve farklılığın her iki alt boyutta da planı olmayan sporculara göre kulüpte devam etmek isteyen ve milliliği hedefleyen sporcular lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşı ilk nereden duyduğu değişkenine göre karşılaştırılması sonuçlarına göre, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma alt boyutlarının arkadaşlarından duyanlara göre beden eğitimi öğretmeni vasıtası ile duyanlar lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Branşı ile ilgili bilgiyi ilk nereden duyduğu değişkeni ile benzer şekilde hentbolcuların spora katılım güdüsü ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa başlamasındaki en önemli etken değişkenine göre karşılaştırılması sonuçlarında da arkadaş, fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür. Bu farklılığın arkadaş alt boyutunda beden eğitimi öğretmenine göre aile, okul ve kulüp antrenörüne lehine ve arkadaşlara göre kulüp antrenörü lehine; fiziksel uygunluk/enerji harcama alt boyutunda ise arkadaşlara göre beden eğitimi öğretmeni yönlendirmesi ile branşa katılım sağlayan sporcular lehine anlamlılık tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, ego boyutuna ait puan ortalamaları $3,39 \pm 1,07$ ve görev boyutuna ait puan ortalamaları $3,64 \pm 1,03$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin total ortalaması ise $3,51 \pm 1,00$ olarak belirlenmiştir. Buradan hareketle çalışma sonuçlarına göre ölçek ortalamasının üstünde ortalamaya sahip görev alt boyutunun daha etkili olduğu söylenebilir.

Yaş değişkenine göre hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, görev alt boyutuna ait puan ortalamalarının ego alt boyutunun 31 yaş ve üzeri yaş kategorisinde olan hentbolcular lehine 21-25 yaş katılımcılara göre anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Millilik değişkenine göre hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığını göstermiştir.

Ailede spor yapan olup olmadığı değişkenine göre hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Benzer şekilde anne baba eğitim durumunun da ölçek alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anne ve baba mesleği değişkenine göre karşılaştırılmasında, hem anne hem de baba mesleği değişkeninde hentbolcuların ego ve görev yönelimi alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşın tanınıp tanınmaması değişkenine göre karşılaştırılmasında, ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığı ve hem ego hem de görev alt boyutlarında branşın tanınmadığını düşünenler lehine sıra ortalamalarının farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının tesis yeterliliği ve sporcu olarak çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre karşılaştırılmasını sonucunda, tesis yeterliliği değişkenine göre hentbolcuların ego ve görev alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılık

göstermediği tespit edilmiştir. Aynı şekilde sporcu olarak çevreden gördüğü ilgi değişkenine göre de yine hem ego hem de görev yönelimi alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık tespit edilmemiştir.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa yönelik gelecek planı değişkenine göre karşılaştırılması sonucunda, ego alt boyutuna ait puan ortalamaları anlamlı düzeyde farklılaşmazken görev alt boyutuna ait puan ortalamalarının planı olmayanlara göre antrenör olmak isteyen sporcular lehine anlamlı derecede farklılaştığı görülmüştür.

Hentbolcuların ego ve görev yönelimi ölçeği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının branşa başlamasındaki etken ve branşı ilk nereden duyduğu değişkenlerine göre sorgulandığında, branşa başlamasındaki etken değişkenine göre hentbolcuların, ego ve görev alt boyutlarında puan ortalamalarının anlamlı derecede farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bireyin ilk kimden branşa yönelik bilgi aldığı veya kimin yönlendirdiği fark etmeksizin hedef yönelimleri değişiklik göstermemektedir.

Araştırma sonucunda görev yönelimi alt boyutu ile arkadaş ve fiziksel uygunluk/enerji harcama katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı ve negatif ilişki belirlenirken beceri geliştirme, yarışma, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Bununla beraber ego yönelimi alt boyutu ile beceri gelişimi, arkadaş, yarışma, fiziksel uygunluk/enerji harcama, eğlence, takım üyeliği/ruhu, başarı/statü ve hareket/aktif olma katılım motivasyonu alt boyutları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir.

Yapılan çalışma sonuçlarından hareketle literatüre ve spor saha çalışmalarına olumlu katkı sunacağı düşünülen öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Çalışma hentbol branşının daha alt kategorilerinde yer alan sporculara ve cinsiyet, spor yaşı, ailesinin gelir düzeyi gibi kişisel değişkenler de eklenerek uygulanabilir
2. Farklı branşları kapsayan çalışmalar yaparak farklı branşlarda çıkan sonuçların karşılaştırılması yapılabilir.

3. Sporcuların spora katılım motivasyonları ve hedef yönelimleri tespit edilerek çalıştırıcılar tarafından sporcu grubuna göre çalışma programları oluşturulabilir.
4. Alanında uzman olan spor psikologları, spor sosyologları ve antrenörler, bireysel spora katılım motivasyonları ve hedef yönelimleri belirlenen sporcularının tespit edilen özelliklerine uygun davranışlar göstererek eğer gerekliyse sporcunun hedef yönelimlerini etkileyecek ve hatta değiştirebilecek çalışmalar yapabilir.
5. Öğrencilerin spora katılım düzeylerini artırmak ve spora katılımı daha erken çağlarda sağlamak adına spora katılımı önemli unsurlardan olan sınıf ve beden eğitimi öğretmenlerine konu ile ilgili bilgilendirme amaçlı hizmet içi eğitimler verilebilir.
6. Sporun paydaşlarından olan her türlü kurum, bütün yaş gruplarını kapsayacak şekilde ve her türlü ihtiyaca cevap verebilecek düzeyde, yeterli sayıda tesis yapımına katkı sunmalıdırlar.
7. Milli Eğitim Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığının koordinesinde ilgili federasyonların da dahli sağlanarak özellikle oyun çağındaki çocukların spora katılım motivasyonları ve hedef yönelimlerine etki edebilecek türde oyunlar tespit edilerek gerek beden eğitimi derslerinde gerekse küçük yaş grubu antrenmanlarında kullanılması sağlanabilir.
8. Çalışma sonucunda ortaya çıkan spora katılım motivasyonları ile hedef yönelimi arasındaki istenilen düzeyde belirlenemeyen ilişki profesyonel sporcular özelinde literatürde spora katılım motivasyonu ölçeğinin bulunmamasından kaynaklanabilir. Bu düzeydeki sporcular için özelleştirilmiş spora katılım motivasyonu ölçeğinin geliştirilmesi önerilebilir.
9. Ders dışı sportif faaliyetlere katılımı okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler ve öğrenci aileleri arasında gerekli koordinasyon sağlanmalıdır.
10. Okullarda gerçekleştirilen sportif etkinliklerde kişisel yetenek ve fiziksel uygunlukları ile akranlarına göre ön plana çıkan öğrencilerin kendi özelliklerine uygun, kendini daha iyi ifade edebileceği ve başarılı olma ihtimalinin daha yüksek olduğu branşlara yönlendirilmeleri ve yönlendirildikleri branşla ilgili daha iyi antrene edilmelerini sağlamak

üzere beden eğitimi öğretmenleri ile branş antrenörlerinin beraber çalışmaları sağlanmalıdır.

11. Türkiye Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Projesi başta olmak üzere, halen uygulanmakta olan ve ileride uygulanacak benzer amaçlı projelerin daha kapsamlı sonuçlar vermesi adına, projelerin ilerleyen aşamalarında fiziksel uygunluğu ve yeterliliği tespit edilen çocukların spora yönlendirilmesinde daha isabetli kararlar verebilmek için çocuklara spora katılım motivasyonlarını ve hedef yönelimlerini tespit etmeye yarayan ölçekler uygulanabilir. Araştırma bulgularımızın yapılacak olan bu tür çalışmalarda önemli bir kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir.

6. KAYNAKLAR

- Adie JW, Duda JL, Ntoumanis N, 2008. Achievement goals, competition appraisals, and the psychological and emotional welfare of sport participants. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 30, 302-322.
- Akyüz H, Türkmen M, 2016. Üniversite öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarının incelenmesi: Bartın Üniversitesi örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, Vol 4, Special Issue, 340-357.
- Almagro BJ, Sáenz-López P, Moreno-Murcia JA, Spray C, 2015. Motivational factors in young Spanish athletes: A qualitative focus drawing from self-determination theory and achievement goal perspectives. *Sport Psychologist*, 29, 15-28.
- Altıntaş A, Bayar Koruç P, 2014. Determining participation motivation of young athletes with regard to gender and sport type. *International Journal of Science Culture and Sport*, 1, 61-67.
- Altıntaş A, Hacıoğlu O, Sağtürk B, Belman C, Aşçı FH, 2010. Genç futbol oyuncularının spora katılım güdülleri ve başarı algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 2(1), 26-31.
- Alvurdu S, Şenel Ö, 2010. Lise eğitimi sürecindeki futbolcu öğrencilerin sorunları (Ankara il örneği), *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, VIII (1), 17-28.
- Ames C, 1992. Achievement goals motivational climate, and motivational processes. In *Motivation in Sport and Exercise* Roberts, GC (Eds.), Champaign, Illinois: Human Kinetics p. 161-176.
- Ames C, Archer J, 1988. Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology*, 80, 260-267.
- Ames C, Archer R, 1995. Participation motivation in Italian youth sports. *The Sport Psychologist*, 9, 265-281.
- Anshel MH, 1997. *Sport psychology: from theory to practice*. 3rd ed. Scottsdale, Arizona: Gorsuch Scarisbrick. p. 115-151.
- Aracı H, 2001. *Okullarda Beden Eğitimi*, 3. Baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s. 26,32.
- Ardahan F, 2012. Rekreatif egzersiz güdüleme ölçeğinin (remm) çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi: Antalya örneği. I. Rekreatif Araştırmaları Kongresi. Antalya s. 57-72.
- Ardahan F, 2013. Bireyleri rekreatif spor etkinliklerine motive eden faktörlerin REMM ölçeğini kullanarak çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi: Antalya örneği. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 4, 1-15.
- Argan M, Katırcı H, 2002. *Spor Pazarlaması*, 2. Baskı, Ankara, Nobel Yayıncılık, s. 3.
- Aygün M, Yetim AA, 2015. Ankara ilindeki 16 -20 yaş arası buz hokeycilerin branşa katılım nedenleri. *Journal Of Research In Education And Society*, 2(1), 1-11.
- Aygün M, Yetim AA, 2017. Türkiye'de buz hokeyi sporcularının eğitim düzeylerine göre spora katılım güdülerinin incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 27-33.
- Barnett ML, Stanicek JA, 1979. Effects of goal-setting on achievement in archery. *Research Quarterly*, 50, p. 328-332.
- Bartle LP, Malkin MJ, 2000. The motivation to move. *Parks & Recreation*, 35(1), p. 28-36.
- Başoğlu B, 2017. Grekoromen yıldız erkek güreş milli takım oyuncularının başarı algısı ve özyeterlilik düzeylerinin incelenmesi, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 31-40.
- Baxter- Jones AD, Maffulli N, 2003. Parental influence on sport participation in elite young athletes. *J Sports Med Phys Fitness*, 43, 250-255.
- Bayar P, 1997. *Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Seminer Kitabı*, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, s. 53-61.

- Bayraktar B, Sunay H, 2004. Elit bayan ve erkek voleybolcuların voleybol sporuna yönelmelerine neden olan unsurlar ile beklentileri. 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Kitapçığı, Antalya, s. 8.
- Bouchard C, Shephard R, Stephens T, 1994. The consensus statement. In Physical Activity, Fitness and Health International Proceedings and Consensus Statement, C Bouchard, R Shephard, T Stephens (Eds.), Champaign, IL: Human Kinetics Publishers, p.3-28.
- Bozkurt Ş, 2014. Okul sporlarına katılan öğrencilerin katılım motivasyonu, başarı algısı ve öz-yeterliliklerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Buonamano R, Cei A, Mussino A, 1995. Participation motivation in Italian Youth Sport. TSP, 9, p. 265-281.
- Burton D, 1989. Winning isn't everything: Examining the impact of performance goals on collegiate swimmers' cognitions and performance. The Sport Psychologist, 3, 105-132.
- Burton D, 1992. The Jekyll/Hyde nature of goals: Reconceptualizing goal setting in sport. In Advances in sport psychology T. Horn (Ed.), Champaign, IL: Human Kinetics.
- Collins T, 2013. Sport in Capitalist society: a short history. Routledge, Abingdon, Oxon.
- Çağlayan HS, Şirin EF, Çetin MÇ, 2008. "The Relationship Between Sports-Involved High School Students Motive of Participating in Sports And Their Level of Coping With Stress". 10th International Sport Sciences Congress. Poster Presentation, Oct. 23-25. Abant İzzet Baysal University, Bolu/Turkey. Proceedings-II, pp. 379-383.
- Çakmaklı K, 1992. Anne-baba olmak, Ankara, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Kılıçaslan Matbaacılık, 21, s. 55-57.
- Çelebi AM, 1993. Orta Doğu Teknik Üniversitesi fiziksel aktivite kulüplerinde bulunan lider tipleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Çetin MÇ, 2013. The role of gender and parental attitudes upon the sports participation motivation among the table tennis players who studied at the university. International Journal of Academic Research Part B; 5, 136-142.
- Çon M, Yetim AA, Ağaoğlu SA, Taşmektepligil MY, 1997. Elit düzeyde spor yapanların spora yönelmelerinde ilk ve orta öğretim kurumlarının etkisi üzerine bir araştırma. Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1, s. 41-53.
- Devecioğlu S, Sarıkaya M, 2006. Sporcu öğrencilerin sosyo-kültürel değişkenler ışığında profillerinin belirlenmesi. Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2), s. 301-304.
- Donuk B, Balcıoğlu İ, Şenduran F, Ülker İ, 2004. İstanbul'da yaşayan 14-16 yaş grubu genç basketbol sporcularının psikososyal ve demografik özellikleri, 10. İCHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 17-20 Kasım, Antalya.
- Duda JL, 1987. Toward a developmental theory of children's motivation in sport. Journal of Sport Psychology, 9, 130-145.
- Duda JL, 1989a. Goal perspectives, participation and persistence in sport. International Journal of Sport Psychology, 20, 42-56.
- Duda JL, 1989b. Relationship between task and ego orientation and the perceived purpose of sport among high school athletes. Journal of Sport and Exercise Psychology, 11, 318-335.
- Duda JL, 1992. Motivation in sport setting: A goal perspective approach. In Motivation in sport and exercise, Eds: Roberts GC, Champaign, Illinois: Human Kinetics, p. 57-91.
- Duda JL, 1993. Goals: a social-cognitive approach to the study of achievement motivation in sport. In Handbook on research on sport psychology, Eds: Singer RN, Murphey M, Tennant LK, New York: Macmillan, p. 421-436.
- Duda JL, 1998. Advances in sport and exercise psychology measurement: Sport motivation and perceived competence. Morgantown: Fitness International Technology.

- Duda JL, Hall HK, 2001. Achievement Goal Theory in Sport: Recent Extensions and Future Directions. In Handbook of Research in Sport Psychology Eds: Singer RN, Hausenblas HA, Janelle CM, 2nd ed. New York, John Wiley&Sons,Inc, s. 417-434.
- Duda JL, Nicholls J, 1992. Dimensions of leadership behavior in sport: Development of a leadership scale. Journal of Sport Psychology, 2, 34-45.
- Duda, JL, Olson L, Templin TJ, 1991. The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. Research Quarterly for Exercise and Sport, 51, 79-87.
- Duda JL, White SA, 1992. Goal orientations and beliefs about the cause of sport success among elite skiers. The Sport Psychologist, 6, 334-343.
- Dweck CS, 1986. Motivational processes affecting learning. American Psychologist, 41, p. 1040-1048.
- Dweck CS, Leggett EL, 1988. A social-cognitive approach to motivation and personality. Psychological Review, 95, p. 256-273.
- Dweck CS, Elliot E, 1983. Achievement motivation. In Handbook of child psychology Ed.: Hetherington M, fourth edition, New York:Wiley, p. 643-691.
- Dwyer T, Sallis JF, Blizzard L, Lazarus R, Dean K, 2001. Relation of academic performance to physical activity and fitness in children. Pediatric Exercise Science, 13, 225-238.
- Ekinci HB, 2018. Ortaokul öğrencilerinin sportmenlik davranışları ile başarı algıları. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzincan.
- Ekmekçi R, Arslan Y, Ekmekçi A, Ağbuğa B, 2010. Üniversite öğrencilerinin spora bakış açılarının ve spora katılım güdülerinin belirlenmesi. New World Science Academy, 5, 104-114.
- Erdoğan İ, 1997. İletişimde Egemenlik Mücadeleye Giriş, 1. baskı, Ankara, İmge Kitapevi, s. 209.
- Erişim 1, Erduran H, 2018. Hentbol tarihçesi. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://hakkierduran.blogcu.com/hentbol-tarihcesi/2822198>.
- Erişim 2, Sporbilim com tr, 2019. Erişim tarihi, 10 Mayıs 2019. Erişim adresi, <http://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber¶m=61>.
- Erişim 3, Sporbilim com tr, 2019. Erişim tarihi, 10 Mayıs 2019. Erişim adresi, <http://www.sporbilim.com/sayfa.asp?mdl=haber¶m=62>.
- Ergül A, Tınaz C, Ertaç M, 2016. Lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Tenis branşı örneği. Spor Bilimleri Dergisi, 27(2), s. 69-83.
- Ergün M, 1992. Eğitim Sosyolojisine Giriş: Eğitim ve Toplum, 2.baskı, Ankara Ocak Yayınevi, s. 21.
- Erkal ME, Güven Ö, Ayan D, 1998. Sosyolojik Açıdan Spor, 3. Baskı, İstanbul, Derya Yayınları, s.120- 123.
- Festinger L, 1957. A theory of cognitive dissonance, Evanston, IL: Row, Peterson, p. 27.
- Flood SE, Hellsdetd JC, 1991. Gender differences in motivation of intercollegiate athletic participation. J Sport Behav, 14, 159-163.
- Fox K, Goudas M, Biddle S, Duda JL, Armstrong N, 1994. Children's task and ego profiles in sport. British Journal of Educational Psychology, 64, 253-261.
- Gill DL, 1986. Psychological dynamics of sport. Champaign, IL: Human Kinetics, p. 55-56, 156.
- Gill DL, Deeter TE, 1988. Development of the sport orientation questionnaire, RQES, 59, p. 191-202.
- Gill DL, Gross JB, Huddleston S, 1983. Participation motivation in youth sports. Int J Sport Psy, 14, 1-14.
- Goudas M, Biddle S, Fox, K, Underwood M, 1995. It aint what you do, it's the way that you do it! Teaching style affects children's motivation in track and field lessons. The Sport Psychologist, 9, 254-264.
- Görgüt İ, Güllü M, 2016. Examination of primary school handball player s reasons for starting sport and life satisfactions. International Online Journal of Educational Sciences, 8(3), 83-96.

- Göktaş Z, 1994. Farklı sosyo ekonomik yapıdaki ortaöğretim kurumlarında öğrencilerin spora katılımına etki eden faktörler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güven Ö, Öncü E, 2006. Beden eğitimi ve spora katılımında aile faktörü, Aile ve Toplum Dergisi. 3, s. 81-90.
- Hazar M, 2000. Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim, Ankara, Tutibay Yayınları, Saray Matbaası, s.12, 17.
- Hazar Z, Demir GT, Can B, 2018. Lise öğrencilerinin spora katılım güdülerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(4), s. 225-235.
- Hofstede G, 1991. Cultures and organizations: Software of the mind.second ed, Maastricht, the Netherlands, McGraw-Hill.
- İkizler CH, 2000. Sporda sosyal bilimler, 1.baskı, Bursa; Alfa Basım Yayım Dağıtım, s. 24, 91, 93, 100, 119, 120, 122.
- İlhan EL, 2010. Hareketsiz Yaşamlar Kültürü ve Beraberinde Getirdikleri, Milli Produktivite Merkezi Verimlilik Dergisi, s. 195-210.
- İşler H, 2012. Beden Eğitimi ve Spor Bilgileri,1. baskı, İstanbul, Ol Kitap s. 123.
- Jagacinski CM, Nicholls JG, 1984. Conceptions of ability and related affects in task involvement and ego involvement. Journal of Educational Psychology, 5, 909-919.
- Kalish S, 1998. Çocuğunuz İçin Spor ve Fitnes, 1. baskı, İstanbul, Beyaz Yayınları, s. 4, 5, 215.
- Karaç Y, 2017. Sporcu eğitim merkezlerindeki atletizm branşı öğrenci-sporcuların başarı algıları ile spora katılım güdülerinin incelenmesi. Doktora Tezi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çorum.
- Karaküçük S, 1989. Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi. Ankara: G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası.
- Karasar N, 2004. Bilimsel Araştırma Yöntemi (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s. 12.
- Kavussanu M, Roberts GC, 1996. Motivation and physical activity contexts: the relationship of perceived motivational climate to intrinsic motivation and self- efficacy. Journal of Sport and Exercise Psychology, 18, 264-280.
- Kaya S, Kabakçı AC, Doğan AA, 2015. Differences in motivation for participating sport activities according to sport branches,International Journal of Science Culture and Sport, 3, 44-53.
- Kaygusuz Ş, Körmükçü Y, Adalı H, 2016. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin yaşam doyumu durumları ile sporda görev ve ego yönelimi durumlarının bazı değişkenler tarafından incelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport, 854.
- Kazak OÖ, 2007. 9-14 yaş arasındaki çocukların spora katılım nedenlerinin değerlendirilmesi (Kütahya ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Kelecek S, 2013. Sporcuların tutkunluk düzeylerinin; optimal performans duygu durumu, güdülere yönelim ve hedef yönelimini belirlemedeki rolü. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kenyon GS, Grogg TM, 1970. Contemporary psychology of sport,1st ed, Chicago,International Society of Sport Psychology, The Athletic Institue, p. 42.
- Keskin V, 2006. Çocuklarını spora yönlendiren anne ve babaların beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Kılbaş S, 2001. Rekreasyon, Adana, Anaca Yayınları, s. 69.
- Kılıçgil E, 1998. Sosyal çevre spor ilişkileri,1. baskı, Ankara, Bağırhan Yayınevi, s. 27, 35, 43, 57, 92, 95.

- Kocaeşki S, 2010. Hentbol bayan milli takımında zaman değişimi ve performansın grup sargınlığı, sportif kendine güven, öz yeterlik, hedef yönelimi ve yarışma kaygısı üzerine etkisi. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Koivula N, 1999. Sport participation: Differences in motivation and actual participation due to gender typing. *Journal of Sport Behavior*, 22, 60-81.
- Kolt G, Kirby R, Bar-Eli M, Blumenstein B, Chadha NK, Liu J, Kerr G, 1999. A crosscultural investigation of reasons for participation in gymnastics. *Int J Sport Psy*, 30, 381-98.
- Kondrič M, Sindik J, Furjan-Mandić G, Schiefler B, 2013. Participation motivation and student's physical activity among sport students in three countries. *Journal of Sports Science and Medicine*, 12, 10-18.
- Koruf Z, 1996. Sporda hedef belirleme ve hedef belirleme modelleri. Sporda psiko-sosyal alanlar seminer kitabı. s. 63-77.
- Koumpoula M, Tsopani D, Flessas K, Chairpoulou C, 2011. Goal orientations and sport motivation, differences between the athletes of competitive and non-competitive rhythmic gymnastics. *J Sport Med Phys Fit*, 3, 480-488.
- Küntay E, 1991. Çocuk ve gençlerde davranış bozukluğunu düzeltici önlem olarak spor, spor ahlakı ve spor felsefesine yeni yaklaşımlar, Ed, Erdemli A, 1. baskı, İstanbul, Meva Matbaacılık, s: 198.
- Linder KJ, 1999. Sport participation and perceived academic performance of school children and youth. *pediatric Exercise Science* . 11, 129-144.
- Lindner KJ, Sit CHP, 1999. Sport and activity participation of Hong Kong school children and youth: part 2: reasons for participation, non-participation and withdrawal. *Hong Kong J Sports Med Sports Sci*, 8, 23-36.
- Lloyd L, Fox KR, 1990. The effect of contrasting interventions on the exercise achievement orientation and motivation of adolescent girls. Paper presented at the meeting of the British Association for The Sport Sciences, Cardiff, Wales.
- Locke EA, Latham GP, 1985. The application of goal setting to sport, *Journal of Sport Psychology*, 7, 205-222.
- Locke EA, Latham GP, 1990. A theory of goal setting and task performance, first edition, Englewood Cliffs NJ, Prentice-Hall, p. 381-384.
- Locke EA, Shaw KN, Saari LM, Latham GP, 1981. Goal setting and task performance: 1969-1980, *Psychological Bulletin*, 90, 125-152.
- Maehr ML, Braskamp LA, 1986. The motivation factor: A theory of personal investment, first edition, Lexington, MA, Lexington Books, p. 251.
- Marsh HW, Craven RG, 2006. Reciprocal effects of self-concept and performance from a multidimensional perspective beyond seductive pleasure and unidimensional perspectives. *Perspectives on Psychological Science*, 1, 133-163.
- Martens R, 1978. Joy and sadness in children's sports, , Champaign, Illinois. Human Kinetics Publishers p. 84, 90.
- McCormick EJ, Ilgen DK, 1980. Industrial psychology, seventh edition, NJ Englewood Cliffs, Prentice-Hall, p. 52.
- Mentügay S, 2005. Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Michalos AC, 1985. Multiple discrepancies theory (MDT). *Social Indicators Research*, 16, p.347-413.
- Moen F, Federici RA, Skaalvik EM, 2014. Junior athletes' goal orientation, motivation, and emotional and physical exhaustion. *International Journal of Coaching Science*, 8(2), 25-41.
- Mota J, Esculcas C, 2002. Leisure – Time physical activity behavior: structured and unstructured choices according to sex, age, and level of physical activity. *Int J Behav Med*, 9(2), 111-22.
- Muratlı S, 2003. Çocuk ve Spor, 1. baskı, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, s. 54-55.
- Nicholls JG, 1984. Achievement motivation: Concepts of ability, subjective experience, task choice and performance. *Psychological Review*, 91, p. 329-346.

- Nicholls JG, 1989. The competitive ethos and democratic education. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Nicholls JG, 1992. The general and the specific in the development and expression of achievement motivation. In *Motivation in sport and exercise*, G.C. Roberts (Ed.), first edition, Champaign, IL: Human Kinetics, p. 31-56.
- Nicholls JG, Cheung PC, Lauer J, Pastashnick M, 1989. Individual differences in academic motivation: Perceived ability, goals, beliefs, and values. *Learning and Individual Differences*, 1, p. 63-84.
- Nicholls JG, Cobb PC, Yackel E, Wood T, Wheatley G, 1990. Students' theories about mathematics and their mathematical knowledge, Multiple dimensions of assessment. In G. Kulm (Ed.) *Journal for Research in Mathematics Education*, 21, p. 109- 122.
- Nicholls JG, Patashnick M, Nolen SB, 1985. Adolescents' theories of education, *Journal of Educational Psychology*, 77, 683-692.
- Ntoumanis N, 2001. Empirical links between achievement goal theory and selfdetermination theory in sport. *Journal of Sports Sciences*, 19 (6), 397-409.
- Orlick TD, Moster R, 1978. Extrinsic reward and participant motivation in a sport related task. *Int J Sport Psy*, 9, 27-39.
- Oyar ZB, Aşçı FH, Çelebi M, Mülazımoğlu Ö, 2001. Spora katılım güdüsü ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 21 – 32.
- Ozankaya Ö, 1987. *Toplum Bilimine Giriş*, Birinci baskı, Ankara, Ankara Üniversitesi S.B.F. Yayınları, s. 32.
- Özgüven M, 1996. *Toplum Bilimlerine Giriş*, Birinci baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, s. 43, 156.
- Öztürk F, 1998. *Toplumsal Boyutlarıyla Spor*, Birinci baskı, Ankara, Bağırhan Yayınevi, s. 9, 21, 48, 51-53, 61-63.
- Papaioannou A, 1994. Development of a questionnaire to measure achievement orientation in physical education. *Research Quarterly for Exercise and sport*, 65, 11-20.
- Papaioannou A, 1995. Differential perceptual and motivational patterns when different goals are adopted. *Journal of Sport & Exercise Psychology*. 17, 18-34.
- Pehlivan Z, 2009. Spora katılan çocuklara yönelik ailelerin beklentileri, çocuklarda gözlenen davranış değişimleri ve spora katılımın önündeki engeller. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 69-76.
- Pervin LA, 1977. The representative design of person-situation research. In *Personality at the crossroads: Current issues in interactional psychology* D. Magnusson, N.S. Endler (Eds.), Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Polat E, Hazar S, Eker Y, 2018. Spor lisesi öğrencileri ve spor merkezi üyelerinin spora katılım motivasyonlarının bazı değişkenler açısından karşılaştırılması. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2579-2591.
- Roberts GC, 1984. Toward a new theory of motivation in sport: The role of perceived ability. In JM Silva HI RS Weinberg (Eds.), *Psychological foundations of sport*, Champaign, IL: Human Kinetics, p. 214-228.
- Roberts GC, Ommundsen Y, 1996. Effect of goal orientation on achievement beliefs, cognition and strategies in team sport. *Scandinavian Journal of Medicine Science and Sport*, 6, 46-56.
- Roberts GC, Spink KS, Pemberton CL, 1999. *Learning experiences in sport psychology*. 2nd ed. Champaign, IL: Human Kinetics, p. 115-118.
- Ryan RM, Deci EL, 2000. Intrinsic and extrinsic motivations: classic definitions and new directions. *Contemp Educ Psychol*, 25, p. 54-67.
- Ryan RM, Sheldon KM, Kasser T, Deci EL, 1996. All goals are not created equal: An organismic perspective on the nature of goals and their regulation. In *The psychology of action: Linking cognition and motivation to behavior* Gollwitzer PM, Barg JA (Eds.), first edition, New York: Guilford, p. 7-47.

- Sallis JF, Alcaraz JE, McKenzie TL, Hovell MF, 1999. Predictors of change in children's physical activity over 20 months. Variations by gender and level of adiposity. *American Journal of Preventative Medicine*, 16, 222-229.
- Sanay E, 1990. Türk Ailesinin Eğitim Yapısı, Türk Aile Yıllığı, Ankara s. 54.
- Seçer H, 2013. Bireysel kariyer planlama ve kişisel başarı algısı arasındaki ilişki ve Pamukkale Üniversitesi'nde bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Seifriz JJ, Duda JL, Chi L, 1992. The relationship of perceived motivational climate intrinsic motivation and beliefs about success in basketball. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 14, 375-391.
- Sevim Y, 1992. Hentbol teknik taktik, 1. Baskı, Ankara, Gazi Büro Kitabevi, s. 3-6.
- Sezal İ, 1990. Aile bugünden yarına bir sonuç denemesi, 1. Baskı, Ankara, Türkiye Aile Yıllığı, s. 263.
- Sheldon KM, Ryan R, Reis HT, 1996. What makes for a good day?: Competence and autonomy in the day and in the person. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 1270-1279.
- Shephard RJ, 1997. Curricular Physical Activity and Academic Performance. *Pediatric Exercise Science*, 9, 113-125.
- Singer R, Webling-Lünnenmann G, 1993. Psychologische aspekte des schulsports, In Einführung in die Sportpsychologie H. Gabler (Hrsg), Schorndorf: Verlag Karl Hofmann. P. 110-14.
- Suls J, Wills TA, 1991. Social comparison: Contemporary theory and research, first edition, Hillsdale NJ, Lawrence-Erlbaum, p. 74.
- Sunay H, Saracaloğlu AS, 2003. Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar, Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara, 1(1), s. 43-48.
- Şimşek D, 2005. Orta öğretimde atletizm yapan sporcu öğrencilerin atletizm branşına yönelme nedenleri ve beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Şirin EF, Çağlayan HS, Çetin MÇ, İnce A. 2008. Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi. Niğde Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(2), s. 98- 109.
- Taşgın E, Öz ND, Üstün F, Özlü M, 2018. Investigation of the expectations from sports and sports centers for different variables. *Turkish Journal Of Sport And Exercise*, 20 (3), 273-276.
- Theeboom M, Knop PD, Weiss MR, 1995. Motivational climate, psychological responses, and motor skill development in children's sport: A field-based intervention study. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 17, 294-311.
- Tiryaki Ş, 2000. Spor psikolojisi: kavramlar, kuramlar ve uygulama, 1. baskı, Ankara, Eylül Yayınevi, s. 63.
- Toros T, 2001. Elit ve elit olmayan erkek basketbolcularda hedef yönelimi, güdüsel iklim ve hedeflerin özgünlük güçlük derecesi özelliklerinin yaşam doyumuna etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Toros T, Yetim Ü, 2000a. Sporda görev ve ego yönelimi ölçeğinin Türk sporcuları için uyarılma ön çalışması. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 11-13 Mayıs, İstanbul.
- Toros T, Yetim Ü. 2000b. Sporda hedef belirlemenin penaltı atışlarına etkisi. Ege Üniversitesi, II. Futbol ve Bilim Kongresi. 17 Ekim, İzmir.
- Toros T, 2004. Sporda görev ve ego yönelim ölçeği- SGEYÖ'nün Türk sporcuları için güvenilirlik ve geçerlilik çalışması, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, S.15, s. 155-166.
- Tümer S, 2001. Gençleri spora yönlendirmede ailenin etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü, Sakarya.
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018a. Tarihçe. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/thf/hakkinda/tarihce/1>.

- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018b. Erkekler süper lig. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/erkekler-super-lig/1>.
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018c. Kadınlar süper lig. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/kadinlar-super-lig/2>.
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018d. Erkekler 1. Lig. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/erkekler-1-lig/3>.
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018e. Kadınlar 1. Lig. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/kadinlar-1-lig/4>.
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018f. Erkekler 2. Lig A grubu. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/a-grubu/30>
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018g. Erkekler 2. Lig B grubu. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/b-grubu/33>
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018h. Erkekler 2. Lig C grubu. Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/c-grubu/34>
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018ı. Kadınlar 2. Lig A grubu Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/a-grubu/31>
- Türkiye Hentbol Federasyonu 2018i. Kadınlar 2. Lig B grubu Erişim tarihi, 13 Ekim 2018. Erişim adresi, <http://www.thf.org.tr/lig/b-grubu/32>
- Üstün ÜD, 2018. Participation motivation in university students who engage in different team sports. *World Journal of Education*, 13.
- Walling MD, Duda JL, Chi L, 1993. The perceived motivational climate in sport questionnaire: construct and predicative validity. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15, 172-183.
- Wang J, Wiese-Bjornstal DM, 1997. The relationship of school type and gender to motives for sport participation among youth in the people' republic of China. *Int J Sport Psy*, 287, 13-24.
- Wann DL, 1997. *Sport Psychology*, second Edition, Upper Saddle River, New Jersey, Prentice-Hall p. 158-83.
- Weinberg RS, Gould D, 1995. *Foundations of sport and exercise psychology*. first edition, Champaign, IL: Human Kinetics. p. 59-72, 137-160.
- Wold B, Duda JL, Balaguer I, Smith ORF, Ommundsen Y, Hall HK, 2013. Comparing self-reported leisure-time physical activity, subjective health, and life satisfaction among youth soccer players and adolescents in a reference sample. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11(4), 328-340.
- Yavuzer H, 1993. Anne-Baba-Çocuk, 5. Baskı, İstanbul, Remzi Kitapevi, s. 48.
- Yıldırım AG, Akyol AGA, Ersoy G, 2008. Şişmanlık (obezite) ve fiziksel aktivite, 1. baskı, Ankara, Sağlık Bakanlığı Yayınları, Klasmat Matbaacılık, s. 6, 245, 590, 975-978.
- Yıldız GH, 2006. Ortaöğretim kurumları spor alanında okuyan öğrencilerin spora başlama ve alanı seçme nedenleri ile beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz V, 2002. Çocuk sporlarında katılım motivasyonu çocuklar spora neden katılırlar? *Atletizm ve Bilim*; 46 (2), 26-39.
- Yılmaz ND, Ardahan F, 2017. Köyde rekreasyon engelleri ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi 15-18 Kasım 2017, Antalya.
- Yörükoğlu A, 1983. Aile ve Çocuk, Ankara, Aydın Kitabevi Yayınları, s. 43.
- Yörükoğlu A, 1994. Çocuk Ruh Sağlığı, 19. Baskı, İstanbul, Acar Matbaacılık, Özgür Yayınları, s. 131.
- Zorba E, 2001. Fiziksel Uygunluk, 2. Baskı, Ankara, Başak Ofset, s. 2.

7. EKLER

EK A

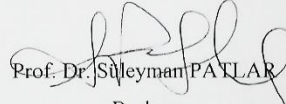
ETİK KURUL KARARI

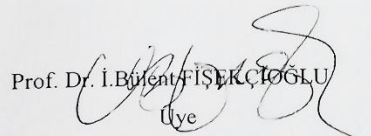
T.C
Selçuk Üniversitesi
Spor Bilimleri Fakültesi
Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Kararı

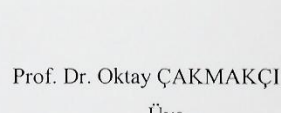
Karar Sayısı :

Sayın : İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU
Selçuk Üniversitesi. Spor Bilimleri Fakültesi
Yürütücü : İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU
Yrd. Araştırmacı : Murat ÇAYCI

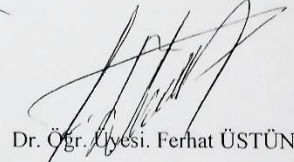
“2018-2019 Sezonu Türkiye Deplasmanlı Erkekler Hentbol Süper Ligi Oyuncularının Spora Katılım Motivasyonlarının Hedef Yönelimine Etkisi” isimli Yüksek Lisans Tez projesi öneriniz incelenmiş ve Fakültemiz Girişimsel Olmayan Etik Kurul yönergesine uygunluğuna oy birliği/ oy çokluğu ile karar verilmiştir. 21.05.2019

Prof. Dr. Süleyman PATLAR
Başkan

Prof. Dr. İ. Bülent FİŞEKÇİOĞLU
Üye

Prof. Dr. Oktay ÇAKMAKÇI
Üye

Doç. Dr. Ekrem BOYALI
Üye

Dr. Öğr. Üyesi. Ferhat ÜSTÜN
(Raportör)

1. Etik Kurul Kararları Spor Bilimleri Fakültesi "Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul Yönergesine göre verilmektedir.
2. Etik Kurul Kararları danışma niteliğindedir. Üyeler projeler hakkında verdikleri kararlardan dolayı idari ve cezai sorumluluk taşımaz.
3. Projenin yürütülmesi sırasında oluşacak olumsuzluklarda proje yürütücülerini sorumludur.
4. Etik Kurul Raporu verilen projelerde daha sonra proje ile ilgili bir değişiklik (araştırmacı, yöntem vb.) olması durumunda Etik Kuruldan yeniden onay alınması gerekmektedir. Aksi takdirde önceden alınmış olan rapor geçerliliğini yitirecektir.

EK B

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Sporcu;

Bu anket, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Türkiye’deki hentbol branş sporcularının sosyo-ekonomik yapıları, branşlara katılım nedenleri ve hedef yönelimlerine ilişkin bilimsel bir çalışmada kullanılmak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz bilgiler tez dışında hiçbir yerde kullanılmayacak ve açıklanmayacaktır. Lütfen adınızı hiçbir yere yazmayınız. Vereceğiniz doğru ve samimi cevaplar, tezin daha güvenilir ve doğru sonuçlara ulaşmasını sağlayacaktır. Bu araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

Murat ÇAYCI

Selçuk Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

Sporcu Bilgi formu

1.Yaşınız..... 2.Varsa millilik durumunuz: () M 18 () M 20 () A MİLLİ 3.Ailenizde sporla uğraşan kimse var mıdır? () Var () Yok	4.Anne ve Babanızın eğitim durumu? <table><tr><th>Eğitim</th><th>Anne</th><th>Baba</th></tr><tr><td>İlkokul</td><td>()</td><td>()</td></tr><tr><td>Ortaokul</td><td>()</td><td>()</td></tr><tr><td>Lise</td><td>()</td><td>()</td></tr><tr><td>Üniversite</td><td>()</td><td>()</td></tr></table>	Eğitim	Anne	Baba	İlkokul	()	()	Ortaokul	()	()	Lise	()	()	Üniversite	()	()
Eğitim	Anne	Baba														
İlkokul	()	()														
Ortaokul	()	()														
Lise	()	()														
Üniversite	()	()														
5.Anne Mesleği	() Ev Hanımı () Kamu Sektörü () Özel Sektör () Serbest (avukat, dişi vb) () Emekli															
6.Baba Mesleği	() Kamu Sektörü () Özel Sektör () Serbest (avukat, dişi vb) () Emekli															
6. Branşınızın yeterince tanındığına inanıyor musunuz? () Evet () Hayır 7. Branşınızı yapmak için çevrenizde yeterli tesis var mı? () Evet () Hayır 8. Sporcu olarak çevreden yeterli ilgiyi görüyor musunuz? () Evet () Hayır 9. İleriki yıllarda branşınız ile ilgili planınız nedir? () Akademik eğitim almak () Kulüpte devam etmek () Antrenör olmak () Milli sporcu olmak () Planım yok	10. Branşınız ile ilgili bilgiyi ilk kez nereden duydunuz? () Ailem () Arkadaşlarım () Okul () Beden Eğitimi Öğretmenim 11. Branşınıza başlamanızdaki en önemli etken nedir? () Ailem () Arkadaşlarım () Okul () Kulüp Antrenörü () Beden Eğitimi Öğretmenim															

EK C**SPORA KATILIM GÜDÜSÜ ÖLÇEĞİ**

Yönerge: Aşağıda verilmiş olan ifadeler, kişilerin spora (aktivite vb.) katılımlarını sağlayan sebeplerden bir kaçıdır. Lütfen her ifadeyi çok dikkatli okuyun ve sizin spora katılım sebebinizi tanımlayan ifadeye karar verin ve sizin için önemini ilgili kutuya (X) işaretini koyarak belirtin.		Çok Önemli	Az Önemli	Hiç Önemli Değil
1.	Becerilerimi geliştirmek istiyorum			
2.	Arkadaşlarımla olmak istiyorum			
3.	Kazanmayı severim			
4.	Enerjimi tüketmek istiyorum			
5.	Seyahati severim			
6.	Formumu korumak istiyorum			
7.	Heyecanı severim			
8.	Takım çalışmasını severim			
9.	Ailem veya yakın arkadaşlarım oynamamı istiyor			
10.	Yeni beceriler öğrenmek istiyorum			
11.	Yeni arkadaşlarla tanışmak istiyorum			
12.	İyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak isterim			
13.	Stresimi atmak istiyorum			
14.	Ödül kazanmayı severim			
15.	Egzersiz yapmayı severim			
16.	Bir şeylerle uğraşmak hoşuma gider			
17.	Hareketi severim			
18.	Takım ruhunu severim			
19.	Evden çıkmayı severim			
20.	Rekabeti severim			
21.	Önemli olduğumu hissetmek hoşuma gider			
22.	Takımda olmayı severim			
23.	Branşımda yükselmeyi isterim			
24.	Fiziksel olarak sağlıklı olmak istiyorum			
25.	Popüler olmak isterim			
26.	Meydan okumayı severim			
27.	Liderleri, antrenörleri ve eğiticileri severim			
28.	Statü ve saygınlık kazanmak isterim			
29.	Eğlenceyi severim			
30.	Malzeme ve tesislerden faydalanmak isterim			

EK D**Sporda Ego ve Görev Yönelimi Ölçeği**

Yönerge: Yaptığınız spor branşı hakkındaki genel hislerinizi göz önünde bulundurarak aşağıdaki durumlarda size uygun olan yerlere 'X' işareti koyarak uygulayınız.					
.....diğimde/dığumda Kendimi sporda en başarılı hissedirim/ görürüm.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1- Oyun veya beceriyi yapabilen tek kişi ben olduğumda					
2-Yeni bir beceri öğrendiğimde ve bu beceri bende daha çok uygulama/pratik yapma isteği uyandırdığında					
3-Arkadaşlarımdan daha iyi yapabildiğimde/ oynadığımda					
4-Diğerleri benim kadar iyi yapamadığında/ oynayamadığında					
5-Uygulaması/ yapması hoş/ eğlenceli bir şey öğrendiğimde					
6-Benim ne yapacağımı bildiğim, diğerleri ne yapacaklarını karıştırdıkları durumda					
7- Çabalayarak/ sıkı çalışarak/ çok deneyerek yeni bir beceriyi öğrendiğimde					
8-Gerçekten çok sıkı çalıştığumda					
9- En fazla sayı/ gol/ puan/ skor vs. ben yaptığımda					
10- Öğrendiğim bir şey bende daha fazla uygulama/ pratik/ ilerleme isteği uyandırdığında					
11- En iyi ben olduğumda					
12- Öğrendiğim bir beceriyi gerçekten doğru yaptığıma inandığımda/ hissettiğimde					
13- Elimden gelenin en iyisini yaptığımda					

8. ÖZGEÇMİŞ

11.08.1980 yılında Konya’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Konya’da tamamladıktan sonra 1999 yılında Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okuluna girdi ve 2003 yılında mezun oldu. Mezun olduğu yıl Konya Ilgın ilçesi Argıthanı kasabası Milli Eğitim Vakfı Çok Programlı Lisesinde beden eğitimi öğretmenliği görevine başladı. 2004 yılında Konya Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalında yüksek lisans eğitimine başladı.

Farklı okul ve kulüp takımlarında 13 yıl hentbol oynadıktan sonra Konya TED Koleji ve Selçuklu Belediyesi Spor Kulüplerinde 10 yıl hentbol antrenörlüğü yaptı. Halen Konya Selçuklu ilçesi Kaşgarlı Mahmut Ortaokulunda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.